

Specijalno izvješće
o izgledu, uporabi i zaštiti državnih,
odnosno službenih obilježja/znakovlja
u Bosni i Hercegovini

Banja Luka, listopad 2018. godine

Broj: Ž-SA-05-94/17

SPECIJALNO IZVJEŠĆE

**o izgledu, uporabi i zaštiti državnih, odnosno službenih obilježja/znakovlja
u Bosni i Hercegovini**

Banja Luka, listopad 2018. godine

Autori Specijalnog izvješća:

Ombudsmani:

- Nives Jukić
- Prof. dr. Ljubinko Mitrović
- Dr. Jasminka Džumhur

Radna skupina:

- Prof. dr. Ljubinko Mitrović, koordinator Radne grupe
- Aleksandra Marin Diklić, pomoćnica ombudsmana
- Emina Halilović, pomoćnica ombudsmana
- Branko Perković, pomoćnik ombudsmana

Tehnički uredio:

Dragan Perić, šef Odjela za IT

SADRŽAJ

UVOD	7
I PRAVNI OKVIR	10
1.1. Međunarodni standardi	10
1.2. Pravni okvir Bosne i Hercegovine.....	13
1.3. Bosna i Hercegovina	17
1.3.1. Ustav Bosne i Hercegovine	17
1.3.2. Zakon o zastavi Bosne i Hercegovine	17
1.3.3. Zakon o grbu Bosne i Hercegovine	18
1.3.4. Zakon o državnoj himni Bosne i Hercegovine	20
II FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE	22
2.1. Ustav Federacije Bosne i Hercegovine.....	22
2.2. Zakon o grbu i zastavi Federacije Bosne i Hercegovine	22
2.3. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o grbu i zastavi Federacije Bosne i Hercegovine	23
2.4. Zakon o uporabi grba i zastave Federacije Bosne i Hercegovine.....	23
III REPUBLIKA SRPSKA	28
3.1. Ustav Republike Srpske	28
3.2. Ustavni zakon o zastavi, grbu i himni Republike Srpske	28
3.3. Ustavni zakon o dopuni Ustavnog zakona o zastavi, grbu i himni Republike Srpske	29
3.4. Zakon o amblemu Republike Srpske.....	29
3.5. Uredba o izgledu i načinu uporabe amblema Republike Srpske	30
3.6. Uredba o korištenju amblema Republike Srpske u pečatu	31
3.7. Zakon o pečatima Republike Srpske	32
3.8. Zakon o zaštiti naziva Republika Srpska.....	33
IV BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE	36
4.1. Statut Brčko distrikta Bosne i Hercegovine	36
V KANTONI U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE	37
5.1. Unsko-sanski kanton	37
5.1.1. Ustav Unsko-sanskog kantona	37
5.1.2. Zakon o grbu i zastavi Unsko-sanskog kantona	37
5.1.3. Zakon o uporabi grba i zastave Unsko-sanskog kantona	38
5.2. Posavski kanton.....	42
5.2.1. Ustav Posavskog kantona	42
5.3. Tuzlanski kanton	43
5.3.1. Ustav Tuzlanskog kantona	43
5.3.2. Zakon o grbu i zastavi Tuzlanskog kantona	43
5.3.3. Zakon o uporabi grba i zastave Tuzlanskog kantona	44
5.4. Zeničko-dobojski kanton.....	46
5.4.1. Ustav Zeničko-dobojskog kantona	47
5.4.2. Zakon o grbu i zastavi Zeničko-dobojskog kantona.....	47
5.4.3. Zakon o uporabi grba i zastave Zeničko-dobojskog kantona	47
5.5. Bosansko-podrinjski kanton Goražde.....	50
5.5.1. Ustav Bosansko-podrinjskog kantona Goražde.....	50
5.5.2. Zakon o grbu i zastavi Bosansko-podrinjskog kantona Goražde	51
5.5.3. Zakon o uporabi grba i zastave Bosansko-podrinjskog kantona Goražde.....	51
5.6. Srednjobosanski kanton.....	55
5.6.1. Ustav Srednjobosanskog kantona.....	55
5.6.2. Zakon o grbu i zastavi Srednjobosanskog kantona	55

5.6.3. Zakon o uporabi grba i zastave Srednjobosanskog kantona	56
5.7. Hercegovačko-neretvanski kanton	60
5.7.1. Ustav Hercegovačko-neretvanskog kantona.....	60
5.7.2. Zakon o grbu i zastavi Hercegovačko-neretvanskog kantona	60
5.7.3. Zakon o uporabi grba i zastave Hercegovačko-neretvanskog kantona.....	61
5.8. Zapadno-hercegovački kanton/Županija Zapadno-hercegovačka	64
5.8.1. Ustav Zapadno-hercegovačkog kantona/Županije Zapadno-hercegovačke	65
5.8.2. Zakon o grbu i zastavi Zapadno-hercegovačkog kantona/Županije Zapadno-hercegovačke... ..	65
5.8.3 Zakon o uporabi grba i zastave Zapadno-hercegovačkog kantona/Županije Zapadno-hercegovačke	66
5.9. Kanton Sarajevo	70
5.9.1. Ustav Kantona Sarajevo	70
5.9.2. Zakon o grbu i zastavi Kantona Sarajevo	71
5.9.3. Zakon o uporabi grba i zastave Kantona Sarajevo	71
5.9.4. Zakon o pečatu Kantona Sarajevo	75
5.10. Kanton 10	78
5.10.1. Ustav Kantona 10	78
5.10.2. Zakon o pečatu Hercegbosanske županije.....	79
VI GRADOVI U REPUBLICI SRPSKOJ	80
6.1. Grad Zvornik	80
6.1.1. Statut Grada Zvornik	80
6.2. Grad Bijeljina	81
6.2.1. Statut Grada Bijeljina	81
6.2.2. Odluka o uporabi grba i zastave Grada Bijeljina.....	83
6.3. Grad Doboj	87
6.3.1. Statut Grada Doboj	87
6.4. Grad Istočno Sarajevo	88
6.4.1. Statut Grada Istočno Sarajevo	88
6.5. Grad Trebinje.....	89
6.5.1. Statut Grada Trebinje.....	89
6.6. Grad Prijedor	90
6.6.1. Statut Grada Prijedor	90
6.7. Grad Banja Luka.....	91
6.7.1. Statutarna odluka o utvrđivanju simbola Grada Banja Luka.....	91
VII GRADOVI U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE	93
7.1. Grad Bihać.....	93
7.1.1. Statut Grada Bihaća	93
7.1.2. Odluka o pečatu Grada Bihaća	94
7.2. Općina Orašje	97
7.2.1. Statut Općine Orašje.....	97
7.2.2. Odluka o grbu općine Orašje	98
7.2.3. Odluka o uporabi i zaštiti grba općine Orašje	98
7.3. Grad Tuzla.....	99
7.3.1. Statutarna odluka o organizaciji Grada Tuzla	100
7.3.2. Odluka o pečatu Grada Tuzla	100
7.4. Grad Zenica	101
7.4.1. Statut Grada Zenice	101
7.5. Grad Goražde.....	101
7.5.1. Zakon o Gradu Goražde	102
7.5.2. Privremena statutarna odluka Grada Goražde	102

7.6. Općina Travnik.....	102
7.6.1. Statut općine Travnik	102
7.7. Grad Mostar.....	103
7.7.1. Statut Grada Mostara.....	103
7.7.2. Odluka o uporabi i zaštiti imena, grba i zastave Grada Mostara.....	103
7.8. Široki Brijeg	103
7.8.1. Statut Grada Široki Brijeg	104
7.8.2. Odluka o grbu i zastavi općine Široki Brijeg	104
7.9. Grad Sarajevo.....	105
7.9.1. Statut Grada Sarajevo.....	106
7.9.2. Odluka o grbu i zastavi Grada Sarajevo	106
7.9.3. Odluka o uporabi grba, imena i isticanju zastave Grada Sarajevo	106
7.10. Općina Livno.....	107
7.10.1. Statut općine Livno	107
7.10.2. Privremena Statutarna odluka Grada Livno	107
7.10.3. Odluka o grbu i zastavi grada Livno	108
7.10.4. Odluku o pečatu Općine	109
7.11. Grad Cazin.....	109
7.11.1. Statutarna odluka o organizaciji Grada Cazin	110
7.11.2. Odluka o pečatu Grada Cazin.....	110
7.11.3. Staut Općine Cazin.....	110
VIII ODLUKE USTAVNIH SUDOVA U BOSNI I HERCEGOVINI	112
8.1. Odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine	112
8.1.1. Djelomična odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o meritumu u predmetu broj: U-4/04 od 31.03.2006. godine	113
8.1.2. Druga djelomična odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o dopustivosti i meritumu u predmetu broj: U-4/04 od 18.11. 2006. godine	114
8.1.3. Odluka o dopustivosti Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u predmetu broj: U-28/13 od 26.03.2015. godine	115
8.2. Odluke Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine.....	115
8.2.1. Presuda Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine u predmetu broj: U-11/97.....	115
8.2.2. Presuda Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine u predmetu broj: U-12/97.....	116
8.2.3. Presuda Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine u predmetu broj: U-7/98.....	116
8.2.4. Presuda Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine u predmetu broj: U-14/98.....	116
8.3. Odluke Ustavnog suda Republike Srpske	117
8.3.1. Odluka Ustavnog suda Republike Srpske u predmetu broj: U-45/03.....	117
8.3.2. Odluka Ustavnog suda Republike Srpske u predmetu broj: U-32/10.....	117
8.3.3. Rješenje Ustavnog suda Republike Srpske u predmetu broj: U-36-1/10	117
8.3.4. Rješenje Ustavnog suda Republike Srpske u predmetu broj: U-36-4/10	118
8.3.5. Odluka Ustavnog suda Republike Srpske u predmetu broj: U-36-5/10	118
8.3.6. Rješenje Ustavnog suda Republike Srpske u predmetu broj: U-36-12/10	118
8.3.7. Odluka Ustavnog suda Republike Srpske u predmetu broj: U-2/07.....	118
8.3.8. Odluka Ustavnog suda Republike Srpske u predmetu broj: UV-4/07.....	119
8.3.9. Odluka Ustavnog suda Republike Srpske u predmetu broj: UV-3/08.....	119
IX ZAKLJUČNA STAJALIŠTA OMBUDSMANA BOSNE I HERCEGOVINE.....	120
X PREPORUKA OMBUDSMANA	125

UVOD

Institucija ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Institucija ombudsmana) uspostavljena je 1996. godine, sukladno Aneksima IV i VI Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, kao neovisna institucija za promoviranje i zaštitu ljudskih prava. Prema članku 1. Zakona o ombudsmanu za ljudska prava BiH, Institucija ombudsmana je neovisna institucija, uspostavljena s ciljem promoviranja dobre uprave i vladavine prava i sloboda fizičkih i pravnih osoba, kako je zajamčeno Ustavom BiH i međunarodnim sporazumima koji se nalaze u dodatku Ustava. Institucija ombudsmana nadgleda aktivnosti institucija BiH, njezinih entiteta i Brčko distrikta BiH. Institucija postupa u okviru Ustava, zakona, drugih propisa i općih akata, kao i ratificiranih međunarodnih ugovora i općeprihvaćenih pravila i standarda međunarodnog prava. Ombudsmani napominju da, sukladno članku 32. Zakona o ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, imaju ovlasti da o pojedinom problemu sačine specijalno izvješće.

Zastupnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na 39. sjednici održanoj 14.12.2016. godine je usvojio zastupničku inicijativu, zastupnika Zastupničkog doma Borislava Bojića¹, kojom se predlaže da Institucija ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine izradi „Specijalno izvješće o izgledu, uporabi i zaštiti državnih, odnosno službenih obilježja/znakovlja u Bosni i Hercegovini“. U obrazloženju zastupničke inicijative se navodi: „Bosna i Hercegovina, njezini entiteti - Republika Srpska i Federacija Bosne i Hercegovine, Brčko distrikt Bosne i Hercegovine i svih deset kantona/županija u sastavu Federacije Bosne i Hercegovine imaju svoja državna, odnosno službena obilježja/znakovlja ili simbole. Pod pojmom državna, odnosno službena obilježja/znakovlja podrazumijevaju se grb, zastava i himna Bosne i Hercegovine, njezinih entiteta, odnosno kantona u sastavu Federacije Bosne i Hercegovine. Izgled obilježja/znakovlja (grb i zastava) propisan je Ustavom Bosne i Hercegovine, ustavima Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine i ustavima, odnosno posebnim zakonima kantona. S druge strane, uporaba i zaštita državnih, odnosno službenih obilježja/znakovlja uređuje se, u pravilu, posebnim zakonima kojima se određuju i kaznene odredbe za slučaj uporabe ovih obilježja/znakovlja ili simbola suprotno odredbama navedenih zakona. Izvješće Institucije ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine treba da sadrži pregled ustavnih, odnosno zakonskih odredbi u Bosni i Hercegovini koje se odnose na izgled državnih, odnosno službenih obilježja/znakovlja te njihovu uporabu i zaštitu, posebice u odnosu na konstitutivnost sva tri naroda u Bosni i Hercegovini, kao i Odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine od 2006. godine u svezi s tim.“

Ombudsmani za ljudska prava Bosne i Hercegovine dana 16.12.2016. godine zaprimili su obavijest Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine o usvajanju zastupničke inicijative, akt broj: 01-50-1-15-39/16, veza 0150-1-3005/16 od 15.12.2016. godine. Temeljem zastupničke inicijative Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Ombudsmani za ljudska prava Bosne i Hercegovine, dana 20.12.2016. godine donijeli su Zaključak broj: Oi-K-SA-191/16 kojim se usvaja zastupnička inicijativa Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine o potrebi izrade Specijalnog

---

¹ Inicijativa izaslanika Borislava Bojića broj: 01-50-1-3005/16 od 28.11.2016. godine

izvješća o izgledu, uporabi i zaštiti državnih, odnosno službenih obilježja/znakovlja u Bosni i Hercegovini.

S ciljem sagledavanja stanja u svezi izgleda, uporabe i zaštite državnih, odnosno službenih obilježja/znakovlja u Bosni i Hercegovini i njezinim entitetima, te Brčko distriktu Bosne i Hercegovine, Ombudsmani za ljudska prava Bosne i Hercegovine koristili su metodologiju koja se bazira na analizi relevantnih odredbi Ustava Bosne i Hercegovine, Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, Ustava Republike Srpske, ustava kantona, Statuta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, statuta gradova i opština/općina u Republici Srpskoj² i u Federaciji Bosne i Hercegovine³.

Nadalje, analizirane su i odredbe zakona na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini kojima se uređuje pitanje izgleda, uporabe i zaštite državnih, odnosno službenih obilježja/znakovlja, uz ocjenu poštivanja odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine te Ustavnog suda Republike Srpske. Analizirane su i kaznene odredbe kojima se štiti ova materija.

Pojam zastave i pojam grba

Sustavi zastava i grbova nastali su svjesno, pod nadzorom, kao prepoznatljiviji sustavi za prezentaciju određenih kolektiviteta ili skupina. Putem njih zadovoljava se potreba čovjeka za simboličkim predstavljanjem svog identiteta i identiteta skupine kojoj pripada. Osim što služe u međunarodnoj komunikaciji, državni grbovi i zastave simbolički predstavljaju i čine prepoznatljivim postojanje, podrijetlo, vlast, prisutnost, posjed, ciljeve i status cijele države, te ističu njezine posebnosti i razlike u odnosu na druge države. Svaka država ima pravo odrediti izgled, odnosno oblik i boju svoje zastave, a tako i odabrati simboliku i grb kojim će zastava biti ukrašena.

Današnje društvo gotovo nemoguće je zamisliti bez državnih, odnosno službenih obilježja/znakovlja. Primjerice, zastave se pokazuju na športskim natjecanjima, priredbama, političkim događanjima i na mnogim drugim manifestacijama. One su izvještene i na državnim ustanovama, označavaju brodove, a dijelovi zastave ili državni simboli mogu se pronaći i na registarskim pločicama vozila. Imaju praktičnu uporabu, no njihova primarna funkcija oduvijek je bila društvena komunikacija. Najistaknutije su nacionalne zastave koje pripadnike naroda potiču na određeni oblik ponašanja te u njima bude različite osjećaje. Uz grb, državna je zastava simbol prepoznavanja države, njezine suverenosti i individualnosti u međudržavnim odnosima. Zastava, svojim bojama, uzorcima, oblikom i simbolima, prepoznatljivim čini podrijetlo i nacionalnu pripadnost, a budi i osjećaj slave, ponosa i odanosti. Zastavama se iskazuju čast, štovanje, osude i pohvale, a ističu se na različitim mjestima kao što su zgrade, ulice, brodovi, planinski vrhovi, nose se na športskim natjecanjima, priredbama, u povorkama, dio su političkih skupova i svečanosti, a neke od njih su čak poslone u svemir. Najčešće se dijele na državne, civilne, ratne i pomorske pa pojedine države imaju varijacije svojih zastava za različite namjene. Državna zastava može biti jednobojna, dvobojna ili višebojna. Zastave mogu biti različitih oblika i dimenzija, a najčešće su pravokutne ili kvadratne/četvorne. Odabir boja, uzorka i simbola na

² Banja Luka, Bijeljina, Doboj, Prijedor, Zvornik, Trebinje, Istočno Sarajevo

³ Svi gradovi/općine u kojima se nalaze i sjedišta kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine (gradovi: Bihać, Sarajevo, Mostar, Široki Brijeg, Goražde, Tuzla, Zenica; općine: Livno, Orašje, Travnik)

zastavi često odražava povijesne događaje koji su imali utjecaj na naciju, kao što su borba protiv ropstva, borba za neovisnost i revolucionarno djelovanje, a utjecaj na dizajn zastave može imati i pripadnost naroda nekoj široj zajednici, ali i težnju za isticanjem različitosti među susjednim državama.

Uz državnu zastavu, veliku važnost kod kreiranja vizualnog identiteta i međunarodne komunikacije ima i državni grb. Grbovi su obojeni znakovi, odnosno znamenje osoba, obitelji, udruga, crkvenih i političkih ustanova ili država. Državni grb je službeni grb određene države i kao takav bi trebalo da bude propisan ustavom, obično u prvim člancima i uz propisivanje zastave. Državni grb može imati nekoliko varijanti, tj. biti veliki, srednji i mali, ovisno od mjesta i prigode, primjene. Izgled državnog grba može biti uređen i zakonom koji će razraditi ustavnu odredbu. Pod državnim grbom se ne podrazumijeva samo grb u točnom smislu riječi, to može biti i amblem ili pečat.

I na kraju, može li se pitanje simbola države ili određene organizacione jedinice vezati za segment ljudskih prava? Upravo obveza osiguranja učešća građana u procesima donošenja odluka o obilježjima/znakovlju i osiguranje da se građani mogu identificirati sa tim obilježjima su ključni elementi koji vežu obilježja/znakovlja i ljudska prava. Izostanak ova dva elementa dovodi do diskriminacije građana čime se narušava načelo univerzalnosti ljudskih prava. S obzirom na navedeno u ovom izvješću su prezentirani najvažniji međunarodni standardi kojima se definira pitanje diskriminacije i pravo na učešće.

I PRAVNI OKVIR

1.1. Međunarodni standardi

Zastava, grb i himna, kao simboli, predstavljaju obilježja/znakovlja države ili određenih administrativnih, odnosno teritorijalnih ili organizacionih jedinica unutar države. Dakle, govori se o obilježjima/znakovlju određene organizacione strukture što otvara pitanje koliko se obilježja/znakovlja mogu vezati za ljudska prava čije glavne odlike su da su opća (univerzalna), urođena i neotuđiva, te nedjeljiva i međusobno ovisna.

Opća (univerzalna) znači da su primjenjiva jednako i bez diskriminacije na sve ljude, neovisno o njihovoj rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama. Nadalje, ljudska prava su urođena i neotuđiva, što znači da ih svako ljudsko biće stječe samim rođenjem te mu se ona ne mogu, niti smiju oduzeti. Naime, ljudska prava nisu zasluge ili nagrade pa se stoga ne poklanjaju, niti ne oduzimaju, nego pripadaju svakom čovjeku već temeljem činjenice njegovog postojanja. Ljudska prava su nedjeljiva i međusobno ovisna što znači da skupine ljudskih prava imaju jednaku važnost te da se pojedina prava ne mogu ostvariti bez istodobnog ostvarenja nekih drugih prava.

Opća deklaracija o ljudskim pravima

Članak 1.

Sva ljudska bića rađaju se slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima. Ona su obdarena razumom i sviješću te trebaju jedna prema drugima postupati u duhu bratstva.

Članak 2.

Svakome pripadaju sva prava i slobode utvrđene u ovoj Deklaraciji bez razlike bilo koje vrste, kao što je rasa, boja kože, spol, jezik, vjeroispovijed, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, imovina, rođenje ili drugi status. Nadalje, ne smije se praviti nikakva razlika na osnovu političkog, pravnog ili međunarodnog statusa zemlje ili područja kojemu neka osoba pripada, bilo da je to područje neovisno, pod starateljstvom, nesamoupravno, ili mu je na neki drugi način ograničen suverenitet.

Članak 7.

Svi su pred zakonom jednaki i svi imaju pravo na jednaku pravnu zaštitu, bez ikakve diskriminacije. Svi imaju pravo na jednaku zaštitu od bilo kakve diskriminacije kojom se krši ova Deklaracija, kao i od svakog poticanja na takvu diskriminaciju.

Članak 18.

Svatko ima pravo na slobodu mišljenja, savjesti i vjeroispovijedi; to pravo uključuje slobodu promjene vjeroispovijedi ili uvjerenja i slobodu da pojedinačno ili u zajednici s drugima, javno ili privatno, iskazuje svoju vjeroispovijed ili uvjerenje bogoslužjem, poučavanjem, praktičnim vršenjem i obredima.

Članak 19.

Svatko ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja; to pravo uključuje slobodu zadržavanja mišljenja bez upliva i slobodu traženja, primanja i širenja informacija i ideja putem bilo kojeg medija i bez obzira na granice.

Članak 21.

Svatko ima pravo sudjelovati u upravljanju svojom zemljom neposredno ili preko slobodno izabраних predstavnika.

Svatko ima pravo na jednak pristup javnim službama u svojoj zemlji.

Volja naroda je temelj državne vlasti; ta se volja mora izražavati na povremenim i poštenim izborima, koji se provode uz opće i jednako pravo glasa, tajnim glasovanjem ili nekim drugim jednako slobodnim glasačkim postupkom.

Međunarodni pakt o političkim i građanskim pravima

Članak 1.

Svi narodi imaju pravo na samoodređenje. Na osnovu ovog prava oni slobodno određuju svoj politički položaj i slobodno postižu svoj gospodarski, društveni i kulturni razvoj.

Radi ostvarenja svojih ciljeva, svi narodi mogu slobodno raspolagati svojim prirodnim bogatstvima i izvorima bez ugrožavanja obveza koje proizlaze iz međunarodne gospodarske suradnje, zasnovane na načelu uzajamne koristi i međunarodnom pravu. Ni u kom slučaju narod ne može biti lišen vlastitih sredstava opstanka.

Države članice ovog pakta, uključujući tu i one koje su odgovorne za upravljanje nesamoupravnim teritorijima i teritorijima pod starateljstvom, dužne su da olakšaju ostvarenje prava naroda na samoopredjeljenje i da poštuju ovo pravo shodno odredbama Povelje Ujedinjenih naroda.

Članak 18.

Svatko ima pravo na slobodu mišljenja, savjesti i vjere; to pravo podrazumijeva slobodu ostajanja pri svojoj ili usvajanja vjeroispovijedi ili ubjeđenja po svome odabiru, kao i slobodu da pojedinačno ili u zajednici s drugima, javno ili privatno, ispoljava svoje vjerovanje ili ubjeđenje vjeroispovijedanjem, obavljanjem obreda, pohađanjem službe i nastavom.

Nitko se neće podvrgnuti prinudi koja bi mogla nanijeti povredu njegovoj slobodi ostajanja pri svojoj, ili usvajanja vjeroispovijedi ili ubjeđenja po svome odabiru.

Sloboda ispoljavanja svoga vjerovanja ili svoga ubjeđenja može se podvrgnuti jedino ograničenjima koja su predviđena u zakonu i koja su prijeko potrebna za zaštitu javne sigurnosti, poretka, zdravlja i morala, ili temeljnih sloboda i prava drugih osoba.

Države članice ovog pakta se obvezuju na štovanje slobode roditelja, odnosno zakonskih staratelja, da obezbijede vjerski i moralni odgoj svoje djece sukladno svojim ubjeđenjima.

Članak 19.

Nitko ne može biti uznemiravan zbog svoga mišljenja.

Svatko ima pravo na slobodu izražavanja; to pravo obuhvaća slobodu da traži, dobiva i širi informacije i misli svake vrste, bez obzira na granice, bilo usmeno, pismeno, tiskom ili u umjetničkoj formi, ili bilo kojim drugim sredstvom po svom odabiru.

Vršenje prava predviđenih u stavku 2. ovog članka nosi sa sobom posebne dužnosti i odgovornosti. Zbog toga se ono može podvrgći određenim ograničenjima koja moraju biti utvrđena zakonom i biti prijeko potrebna: a) za štovanje prava ili ugleda drugih osoba; b) za zaštitu državne sigurnosti ili javnog reda, ili javnog zdravlja ili morala.

Članak 20.

Svaka ratna propaganda treba biti zabranjena zakonom.

Svako pozivanje na nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju koje predstavlja poticanje na diskriminaciju, neprijateljstvo ili nasilje treba biti zabranjeno zakonom.

Članak 25.

Svaki građanin treba da ima pravo i mogućnost da bez ikakvih razlika navedenih u članku 2. i bez nerazumnih ograničenja: a) suđenje u vođenju javnih poslova, izravno ili preko slobodno izabranih predstavnika; b) bira i bude biran pravedno provedenim, povremenim izborima sa općim i jednakim pravom glasa i tajnim glasovanjem, koji osiguravaju slobodno izražavanje volje birača; c) ima pristup javnim službama svoje zemlje uz opće uvjete jednakosti.

Članak 26.

Sva su osobe jednake pred zakonom i imaju pravo, bez ikakve diskriminacije, na jednaku zakonsku zaštitu. Zakon treba da zabrani svaku diskriminaciju i da jamči svim osobama jednaku i djelotvornu zaštitu protiv diskriminacije bilo na osnovu rase, boje kože, spola, jezika, vjere, političkog i drugog mišljenja, nacionalnog i društvenog podrijetla, imovine, roda ili bilo koje druge okolnosti.

Članak 27.

U državama gdje postoje etničke, vjerske ili jezične manjine ne smije se osobama koja pripadaju takvim manjinama uskratiti prava da, zajedno sa članovima svoje skupine, imaju svoj vlastiti kulturni život, da ispovijedaju i očituju svoju vlastitu vjeru ili da se služe svojim vlastitim jezicima.

Europska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda

Članak 14.

Zabrana diskriminacije

Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.

Protokol broj 12 uz Europsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda

Članak 1.

Opća zabrana diskriminacije

Uživanje svih prava određenih zakonom osigurat će se bez diskriminacije na bilo kom osnovu kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili drugi status.

Nitko ne smije biti diskriminiran od strane javnih tijela na bilo kojoj osnovi kako je navedeno u stavku 1.

1.2. Pravni okvir Bosne i Hercegovine

Bosna i Hercegovina je demokratska država, koja funkcioniра na načelu vladavine prava i na osnovu slobodnih i demokratskih izbora⁴ i sastoji se od dva entiteta: Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske.⁵ Uz entitete, posebnu administrativnu jedinicu lokalne samouprave predstavlja Brčko distrikt Bosne i Hercegovine.

Federacija Bosne i Hercegovine administrativno je podijeljena na 10 kantona-županija, dok su kantoni-županije podijeljeni na općine/gradove.

Republika Srpska je administrativno podijeljena na gradove i opštine/općine.

Grad Brčko je zasebna administrativna jedinica lokalne samouprave - Distrikt.

Prigodom izrade ovog izvješća analizirani su ustavi, zakoni, podzakonski akti i statuti lokalnih jedinica u Bosni i Hercegovini koji reguliraju pitanja koja su predmet istraživanja Ombudsmana u ovom izvješću.

Ustavni okvir

1. Ustav Bosne i Hercegovine⁶;
2. Ustav Federacije Bosne i Hercegovine⁷;
3. Ustav Republike Srpske⁸;
4. Statut Brčko distrikta Bosne i Hercegovine⁹;
5. Ustav Unsko-sanskog kantona¹⁰;
6. Ustav Posavskog kantona¹¹;
7. Ustav Tuzlanskog kantona¹²;

---

⁴ Članak 1.2. Ustava Bosne i Hercegovine.

⁵ Članak 1.3. Ustava Bosne i Hercegovine.

⁶ Ustav Bosne i Hercegovine, Aneks IV Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini potpisanog dana 14.12.1995. godine.

⁷ Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, Službene novine Federacije BiH, br. 1/94, 13/97, 16/02, 22/02, 52/02, 18/03, 63/03, 9/04, 20/04, 33/04, 72/05, 71/05 i 88/08.

⁸ Ustav Republike Srpske, Službeni glasnik Republike Srpske, br. 21/92 – pročišćeni tekst, 28/94, 8/96, 13/96, 15/96, 16/96, 21/96, 21/02, 26/02, ispravak, 30/02, ispravak, 31/02, 69/02, 31/03, 98/03, 115/05, 117/05 i 48/11.

⁹ Statut Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, br. 17/08 i 39/09.

¹⁰ Ustav Unsko-sanskog kantona - pročišćeni tekst, Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona, br. 1/04 i 11/04.

¹¹ Ustav Posavskog kantona, Narodne novine Kantona Posavskog, br. 1/96, 3/96, 7/99, 3/00, 5/00 i 7/04.

8. Ustav Zeničko-dobojskog kantona¹³;
9. Ustav Bosansko-podrinjskog kantona¹⁴;
10. Ustav Srednjobosanskog kantona¹⁵;
11. Ustav Hercegovačko-neretvanskog kantona¹⁶;
12. Ustav Zapadno-hercegovačkog kantona¹⁷;
13. Ustav Kantona Sarajevo¹⁸;
14. Ustav Hercegbosanske županije/kantona - Kanton 10¹⁹;

Zakonski okvir

15. Zakon o zastavi Bosne i Hercegovine²⁰;
16. Zakon o grbu Bosne i Hercegovine²¹;
17. Zakon o državnoj himni Bosne i Hercegovine²²;
18. Zakon o grbu i zastavi Federacije Bosne i Hercegovine²³;
19. Zakon o uporabi grba i zastave Federacije Bosne i Hercegovine²⁴;
20. Ustavni zakon o zastavi, grbu i himni Republike Srpske²⁵;
21. Zakon o uporabi zastave, grba i himne Republike Srpske²⁶;
22. Zakon o amblemu Repulike Srpske²⁷;
23. Zakon o pečatima Republike Srpske²⁸;
24. Zakon o lokalnoj samoupravi Republike Srpske²⁹;
25. Zakon o grbu i zastavi Unsko-sanskog kantona³⁰;
26. Zakon o uporabi grba i zastave Unsko-sanskog kantona³¹;
27. Zakon o grbu i zastavi Tuzlanskog kantona³²;
28. Zakon o uporabi grba i zastave Tuzlanskog kantona³³;

---

¹² Ustav Tuzlanskog kantona, Službene novine Tuzlanskog kantona, br. 7/97 i 3/99, 13/99, 10/00, 14/02, 6/04 i 10/04.

¹³ Ustav Zeničko-dobojskog kantona, Službene novine Federacije BiH, broj 7/96 i Službene novine Zeničko-dobojskog kantona, br. 1/96, 10/00, 8/04 i 10/04.

¹⁴ Ustav Bosansko-podrinjskog kantona, Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, br. 8/98, 10/00 i 5/03.

¹⁵ Ustav Srednjo-bosanskog kantona, Službene novine Srednjo-bosanskog kantona, br. 1/97, 5/97, 6/97, 2/98, 7/98 - ispravak teksta, 8/98, 10/2000, 8/03, 2/04 i 14/04.

¹⁶ Ustav Hercegovačko-neretvanskog kantona, Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona, br. 2/98, 4/00 i 7/04.

¹⁷ Ustav Zapadno-hercegovačkog kantona, Narodne novine Zapadnohercegovačkog kantona, br. 1/96, 2/99, 14/00, 17/00, 1/03, 10/04 i 17/11.

¹⁸ Ustav Kantona Sarajevo, Službene novine Kantona Sarajevo, br. 1/96, 2/96, 3/96, 16/97, 14/00, 4/01, 28/04 i 6/13.

¹⁹ Ustav Hercegbosanske županije/kantona - Kanton 10, Narodne novine Hercegbosanske županije, broj 3/96 – pročišćen tekst, 9/00 i 9/04.

²⁰ Zakon o zastavi Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj 19/01.

²¹ Zakon o grbu Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj 19/01.

²² Zakon o državnoj himni Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, br. 19/01 i 17/04.

²³ Zakon o grbu i zastavi Federacije Bosne i Hercegovine, Službene novine FBiH, br. 21/96 i 26/96.

²⁴ Zakon o uporabi grba i zastave Federacije Bosne i Hercegovine, Službene novine FBiH, broj 26/96.

²⁵ Ustavni zakon o zastavi, grbu i himni Republike Srpske, Službeni glasnik Republike Srpske, br. 19/92 i 125/08.

²⁶ Zakon o uporabi zastave, grba i himne Republike Srpske Službeni glasnik Republike Srpske, broj 4/93.

²⁷ Zakon o amblemu Republike Srpske, Službeni glasnik Republike Srpske, broj 49/07.

²⁸ Zakon o pečatima Republike Srpske, Službeni glasnik Republike Srpske, br. 17/92, 63/01 i 49/07.

²⁹ Zakon o lokalnoj samoupravi Republike Srpske, Službeni glasnik Republike Srpske, broj 97/16.

³⁰ Zakon o grbu i zastavi Unsko-sanskog kantona, Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona, broj 3/00.

³¹ Zakon o uporabi grba i zastave Unsko-sanskog kantona, Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona, broj 5/00.

³² Zakon o grbu i zastavi Tuzlanskog kantona, Službene novine Tuzlanskog kantona, broj 1/00.

³³ Zakon o uporabi grba i zastave Tuzlanskog kantona, Službene novine Tuzlanskog kantona, broj 1/00.

29. Zakon o grbu i zastavi Zeničko-dobojskog kantona³⁴;
30. Zakon o uporabi grba i zastave Zeničko-dobojskog kantona³⁵;
31. Zakon o pečatu Zeničko-dobojskog kantona³⁶;
32. Zakon o grbu i zastavi Bosansko-podrinjskog kantona Goražde³⁷;
33. Zakon o uporabi grba i zastave Bosansko-podrinjskog kantona Goražde³⁸;
34. Zakon o grbu i zastavi Srednjobosanskog kantona³⁹;
35. Zakon o uporabi grba i zastave Srednjobosanskog kantona⁴⁰;
36. Zakon o grbu i zastavi Hercegovačko-neretvanskog kantona⁴¹;
37. Zakon o uporabi grba i zastave Hercegovačko-neretvanskog kantona⁴²;
38. Zakon o grbu i zastavi Zapadno-hercegovačkog kantona⁴³;
39. Zakon o uporabi grba i zastave Zapadno-hercegovačkog kantona⁴⁴;
40. Zakon o pečatu Kantona Sarajevo⁴⁵;
41. Zakon o grbu i zastavi Kantona Sarajevo⁴⁶;
42. Zakon o uporabi grba i zastave Kantona Sarajevo⁴⁷;
43. Zakon o pečatu Hercegbosanske županije⁴⁸;
44. Zakon o Gradu Cazin⁴⁹
45. Zakon o Gradu Goražda⁵⁰
46. Zakon o Gradu Tuzla⁵¹.

Statuti gradova i opština/općina i drugi opći/podzakonski akti

47. Statut Grada Zvornik⁵²;
48. Statut Grada Bijeljina⁵³;
49. Odluka o uporabi grba i zastave Grada Bijeljina⁵⁴;
50. Statut grada Doboj⁵⁵;

³⁴ Zakon o grbu i zastavi Zeničko-dobojskog kantona, Službene novine Zeničko-dobojskog kantona, br. 11/97 i 12/00.

³⁵ Zakon o uporabi grba i zastave Zeničko-dobojskog kantona, Službene novine Zeničko-dobojskog kantona, br. 11/97 i 12/04.

³⁶ Zakon o pečatu Zeničko-dobojskog kantona, Službene novine FBiH, broj 7/96 i Službene novine Zeničko-dobojskog kantona, br. 11/97, 12/04 i 15/09.

³⁷ Zakon o grbu i zastavi Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, broj 18/01.

³⁸ Zakon o uporabi grba i zastave Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, broj 6/13.

³⁹ Zakon o grbu i zastavi Kantona Središnja Bosna, Službene novine SBK, broj 10/02.

⁴⁰ Zakon o uporabi grba i zastave Kantona Središnja Bosna, Službene novine SBK, br. 10/02 i 3/10.

⁴¹ Zakon o grbu i zastavi Hercegovačko-neretvanskog kantona, Službene novine HNK, broj 7/04.

⁴² Zakon o uporabi grba i zastave Hercegovačko-neretvanskog kantona, Službene novine HNK, broj 7/04.

⁴³ Zakon o grbu i zastavi Zapadno-hercegovačkog kantona, Narodne novine Zapadno-hercegovačkog kantona, broj 5/03.

⁴⁴ Zakon o uporabi grba i zastave Zapadno-hercegovačkog kantona, Narodne novine Zapadno-hercegovačkog kantona, br. 5/03 i 20/13.

⁴⁵ Zakon o pečatu Kantona Sarajevo, Službene novine Kantona Sarajevo, br. 3/09 i 36/15.

⁴⁶ Zakon o grbu i zastavi Kantona Sarajevo, Službene novine Kantona Sarajevo, broj 9/99.

⁴⁷ Zakon o uporabi grba i zastave Kantona Sarajevo, Službene novine Kantona Sarajevo, br. 3/09 i 36/15.

⁴⁸ Zakon o pečatu Hercegbosanske županije Narodne novine Hercegbosanske županije, broj 1/96.

⁴⁹ Službene novine Grada Cazin, broj 1/17.

⁵⁰ Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj 32/17.

⁵¹ Službeni glasnik Grada Tuzla, br. 1/14, 3/15, 7/15 i 12/15.

⁵² Statut Grada Zvornik, Službeni glasnik Grada Zvornik, br. 2/16, 14/16 i 4/17.

⁵³ Statut Grada Bijeljina, Službeni glasnik Grada Bijeljina, broj 9/17.

⁵⁴ Odluka o uporabi grba i zastave Grada Bijeljina, Službeni glasnik Grada Bijeljina, broj 15/13.

51. Statut Grada Istočno Sarajevo⁵⁶;
52. Statut Grada Trebinje⁵⁷;
53. Statut Grada Prijedor⁵⁸;
54. Statutarna odluka o utvrđivanju simbola Grada Banja Luka.⁵⁹
55. Statutarna odluka o organizaciji Grada Cazin sukladno Zakonu o Gradu Cazin⁶⁰
56. Odluka o pečatu Grada Cazin
57. Statut Grada Sarajevo⁶¹
58. Odluka o grbu i zastavi Grada Sarajevo⁶²
59. Odluka o uporabi grba, imena i isticanju Grada Sarajevo⁶³
60. Statut Grada Mostara⁶⁴
61. Odluka o uporabi i zaštiti imena, grba i zastava Grada Mostara⁶⁵
62. Privremena statutarna odluka Grada Goražde⁶⁶
63. Statutarna odluka o oragnizaciji Grada Tuzla sukladno Zakonu o Gradu Tuzla
64. Odluka o pečatu Grada Tuzla⁶⁷
65. Statut Grada Zenice⁶⁸
66. Statut Grada Bihaća⁶⁹
67. Odluka o pečatu Grada Bihaća⁷⁰
68. Odluka o uporabi i zaštiti Općine Orašje⁷¹
69. Statut Općine Orašje⁷²
70. Odluka o grbu Općine Orašje⁷³
71. Statut Grada Široki Brijeg⁷⁴
72. Odluka o grbu i zastavi općine Široki Brijeg⁷⁵
73. Statut općine Livno⁷⁶
74. Privremena Statutarna odluka Grada Livno⁷⁷
75. Odluka o pečatu Općine Livno⁷⁸
76. Odluku o grbu i zastavi Grada Livno⁷⁹

---

⁵⁵ Statut Grada Doboj, Službeni glasnik Grada Doboj, broj 1/17.

⁵⁶ Statut Grada Istočno Sarajevo, Službeni glasnik Grada Istočno Sarajevo, broj 20/17.

⁵⁷ Statut Grada Trebinje, Službeni glasnik Grada Trebinje, br. 2/13, 5/14, 6/15, 3/16 i 6/17.

⁵⁸ Statut Grada Prijedor, Službeni glasnik Grada Prijedor, broj 12/17.

⁵⁹ Statutarna odluka o utvrđivanju simbola Grada Banja Luka, Službeni glasnik Grada Banja Luka, broj 26/17.

⁶⁰ Službene novine Grada Cazin, broj 1/17.

⁶¹ Službene novine Kantona Sarajevo, broj 34/08.

⁶² Službene novine Kantona Sarajevo, broj 25/00.

⁶³ Službene novine Kantona Sarajevo, br. 05/06 - pročišćeni tekst i 33/07.

⁶⁴ Gradski službeni glasnik, br. 04/04, 08/09 i 105/10.

⁶⁵ Službeni glasnik Grada Mostar, broj 12/06.

⁶⁶ Službene novine Grada Goražde, broj 4/17.

⁶⁷ Službeni glasnik Grada Tuzla, broj 1/14.

⁶⁸ Službene novine Grada Zenica, broj 5/15.

⁶⁹ Službeni glasnik Grada Bihać, broj 13/15.

⁷⁰ Gradsko vijeće, broj 02-02-8722/14 od 11.11.2014. godine.

⁷¹ Službeni glasnik općine Orašje, broj 05/12.

⁷² Službeni glasnik općine Orašje, broj 6/11.

⁷³ Službeni glasnik općine Orašje, broj 2/11.

⁷⁴ Gradsko vijeće Široki Brijeg na 35. sjednici održanoj dana 10.02.2016. godine donijelo je Statut Grada Široki Brijeg.

⁷⁵ Općinsko vijeće općine Široki Brijeg na 3. Sjednici održanoj 06.03.1998. godine.

⁷⁶ Službeni glasnik općina Livno, broj 5/08.

⁷⁷ Službeni glasnik Grada Livno, broj 2/18.

⁷⁸ Službeni glasnik općine Livno, broj 5/04.

⁷⁹ Službeni glasnik općine Livno, broj 1/98.

1.3. Bosna i Hercegovina

Na razini Bosne i Hercegovine državna, odnosno službena obilježja/znakovlja definirani su Ustavom Bosne i Hercegovine, Zakonom o zastavi Bosne i Hercegovine, Zakonom o grbu Bosne i Hercegovine i Zakonom o državnoj himni Bosne i Hercegovine.

Ombudsmani ističu da do dana izrade ovog Specijalnog izvješća tekst državne himne nije prihvaćen u parlamentarnoj proceduri.

Grb i zastava Bosne i Hercegovine

1.3.1. Ustav Bosne i Hercegovine

Ustav Bosne i Hercegovine (kao Aneks 4 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini), koji je stupio na snagu 14. prosinca 1995. godine, osigurava ustavno-pravne okvire za ustrojstvo i funkcioniranje Bosne i Hercegovine.

Članak I/6 (Simboli)

Bosna i Hercegovina će imati one simbole koje svojom odlukom odredi Parlamentarna skupština i potvrdi Predsjedništvo.

1.3.2. Zakon o zastavi Bosne i Hercegovine⁸⁰

Članak 1.

Ovim Zakonom uređuje se izgled zastave Bosne i Hercegovine, kao i njezino isticanje na razini države Bosne i Hercegovine.

Članak 2.

Zastavom Bosne i Hercegovine predstavlja se Bosna i Hercegovina i zastava se ističe kao simbol Bosne i Hercegovine.

Članak 3.

Zastava Bosne i Hercegovine je plave boje. Desno od središta nalazi se trokut žute boje. Usporedno lijevoj strani trokuta, od gornjeg ruba zastave do donjeg ruba, proteže se red bijelih petokrakih zvijezda. Zastava je pravokutnog oblika. Omjer između duljine i širine zastave je 1:2.

---

⁸⁰ Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj 19/01.

Članak 4.

Mjere i tehničke specifikacije u svezi likovno-grafičkog rješenja i dimenzija zastave Bosne i Hercegovine koje se nalaze u prilogu ovog zakona čine njegov sastavni dio.

Članak 5.

Zastava Bosne i Hercegovine se zvanično ističe na razini Bosne i Hercegovine na sljedeći način:

1. na svim zgradama Predsjedništva Bosne i Hercegovine, Vijeća ministara i njegova tri ministarstva, Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Stalnog komiteta za vojna pitanja, Komisije za ljudska prava, Centralne banke i Stalnog izbornog povjerenstva nakon njegovog formiranja, kao i na bilo kojoj drugoj zgradi zajedničkih institucija ili institucije kojom upravljaju zajedničke institucije ili koja je odgovorna zajedničkim institucijama;
2. na svim zgradama diplomatsko-konzularnih predstavništva Bosne i Hercegovine;
3. prigodom službenog odlaska članova Predsjedništva Bosne i Hercegovine u inozemstvo i njihovog povratka iz inozemstva u Bosnu i Hercegovinu;
4. na službenim prijevoznim sredstvima koja koriste članovi Predsjedništva Bosne i Hercegovine;
5. prigodom svih zvaničnih međunarodnih posjeta, natjecanja i drugih skupova (političkih, znanstvenih, kulturno-umjetničkih, športskih i drugih) na kojima Bosna i Hercegovina sudjeluje ili je predstavljena;
6. na graničnim prijelazima Bosne i Hercegovine.

U svim slučajevima iz prethodnog stavka, druge zastave iz Bosne i Hercegovine neće se isticati zajedno sa zastavom Bosne i Hercegovine. Zvanično isticanje zastave u entitetima i nezvanična uporaba zastave regulirat će se posebnim zakonom.

Članak 6.

Neštovanje zastave Bosne i Hercegovine predstavlja kažnjivo djelo. Entiteti će usvojiti odgovorajuće propise u roku od dva mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

1.3.3. Zakon o grbu Bosne i Hercegovine⁸¹

Članak 1.

Ovim zakonom se uređuje oblik i izgled grba Bosne i Hercegovine, kao i njegova uporaba od strane institucija Bosne i Hercegovine.

Članak 2.

Grbom Bosne i Hercegovine predstavlja se Bosna i Hercegovina i grb se ističe kao simbol Bosne i Hercegovine.

Članak 3.

Grb Bosne i Hercegovine se rabi sukladno odredbama ovog zakona na način kojim se promovira ugled i dostojanstvo Bosne i Hercegovine.

---

⁸¹ Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj 19/01.

Članak 4.

Grb Bosne i Hercegovine je plave boje i u obliku štita sa zašiljenim završetkom. U gornjem desnom kutu štita nalazi se trokut žute boje. Usporedno lijevoj strani ovog trokuta proteže se red bijelih zvijezda petokraka.

Članak 5.

Izgled i grafičko rješenje grba Bosne i Hercegovine su dati u Aneksu, koji čini sastavni dio ovog zakona.

Članak 6.

Grb Bosne i Hercegovine ne može se upotrijebiti kao robni ili uslužni žig, uzorak ili model, niti kao bilo koji drugi znak za obilježavanje robe ili usluga.

Kada je to predviđeno posebnim propisima, grb Bosne i Hercegovine se može rabiti kao sastavni dio simbola ili znakovlja.

Slobodna je uporaba grba Bosne i Hercegovine u umjetničke i obrazovne svrhe, pod uvjetom da ne narušava ugled i dostojanstvo Bosne i Hercegovine.

Članak 7.

Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine je nadležno za reguliranje proizvodnje grba Bosne i Hercegovine.

Članak 8.

Grb Bosne i Hercegovine se ne može rabiti na javnom mjestu ukoliko je oštećen ili svojim izgledom nepodoban za uporabu i takav grb se povlači iz uporabe.

Članak 9.

Grb Bosne i Hercegovine se zvanično ističe i koristi na sljedeći način:

1. Na ulazima u sve zgrade Predsjedništva Bosne i Hercegovine, Vijeća ministara i njegova tri ministarstva, Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Ustavnog suda, Stalnog komiteta za vojna pitanja, Komisije za ljudska prava, Centralne banke i Stalnog izbornog povjerenstva nakon njegovog formiranja, kao i na ulazu u sve druge institucije Bosne i Hercegovine i druge institucije kojima ove institucije o pečatu upravljaju.
2. Na zgradana svih veleposlanstava i konzulata Bosne i Hercegovine.
3. Kao dio pečata Bosne i Hercegovine i sukladno Zakonu Bosne i Hercegovine.
4. U zvaničnoj prepisci, pozivnicama, vizitkartama i sličnim dokumentima koje koriste članovi Predsjedništva, Vijeća ministara, kopredsjedavajući i dopredsjedavajući, ministri i njihovi zamjenici, predsjednici skupštinskih domova Parlamenta Bosne i Hercegovine i njihovi zamjenici, te druge institucije Bosne i Hercegovine...
5. Na zvaničnim prijevoznim sredstvima koja koriste državni zvaničnici.
6. Na graničnim prijelazima Bosne i Hercegovine.

U svim slučajevima navedenim u prethodnom paragrafu, neće mogli biti izložen ni jedan drukčiji grb iz Bosne i Hercegovine zajedno sa ovim grbom Bosne i Hercegovine.

Članak 10.

Uporaba grba Bosne i Hercegovine je dopuštena:

1. na zgradama gdje entitetska, kantonalna, gradska i općinska tijela, unutar Bosne i Hercegovine, imaju svoja sjedišta, kao i u ceremonijalnim prostorijama ovih zgrada;
2. prigodom zvaničnih međunarodnih posjeta, natjecanja i drugih skupova (političkih, znanstvenih, kulturno-umjetničkih, športskih i drugih) na kojima Bosna i Hercegovina sudjeluje ili je predstavljena.
3. u svim drugim slučajevima, iznimno ako je korištenje grba u suprotnosti sa ovim zakonom.

Članak 11.

Kada je grb Bosne i Hercegovine izložen zajedno sa jednim ili više stranih grbova ili sličnih znakovlja, grb Bosne i Hercegovine bit će postavljen na počasno mjesto, kako slijedi:

1. u središtu kruga promatrano sprijeda, ako ostali grbovi obrazuju krug;
2. u središtu polukruga promatrano sprijeda, ako ostali grbovi obrazuju polukrug;
3. na početku niza grbova, ako drugi grbovi obrazuju niz;
4. na početku skupine drugih grbova, ako drugi grbovi obrazuju skupinu.

Članak 12.

Nepoštivanje grba Bosne i Hercegovine je kažnjivo. Entiteti će usvojiti potrebite propise u roku od dva mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

1.3.4. Zakon o državnoj himni Bosne i Hercegovine⁸²

Članak 1.

Ovim zakonom utvrđuje se Državna himna Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: himna) i određuje njezina uporaba kao simbola države.

Članak 2.

Naziv himne Bosne i Hercegovine je "Državna himna Bosne i Hercegovine".

Članak 3.

Himna se sastoji od orkestarske partiture koja se nalazi u dodatku ovom zakonu kao njegov sastavni dio.

Članak 4.

Autorsko pravo na himnu zadržava Bosna i Hercegovina.

Članak 5.

Himna će se izvoditi:

1. Na ceremonijama polaganja prisege članova i viših dužnosnika Predsjedništva Bosne i Hercegovine, Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i njegovih ministarstava, Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (oba doma), Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Suda Bosne i Hercegovine, Tužilaštva Bosne i Hercegovine, Stalnog

---

⁸² Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, br. 19/01 i 17/04.

komiteta za vojna pitanja vojnika, nižih časnika i časnika Oružanih snaga Bosne i Hercegovine i Centralne banke.

2. Na početku javnih sjednica Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (oba doma).
3. Prigodom službenih posjeta Bosni i Hercegovini šefova država ili viših predstavnika stranih država i međunarodnih organizacija, kao i prigodom zvaničnih međunarodnih natjecanja i znanstvenih, umjetničkih, športskih i sličnih skupova koji se održavaju u Bosni i Hercegovini. U ovim prigodama himna se izvodi prije himne stranog posjetitelja ili predstavnika.
4. U drugim prigodama sukladno Ustavu i zakonima Bosne i Hercegovine.

Članak 6.

Nepoštivanje državne himne Bosne i Hercegovine suglasno odredbi članka 3. Zakona, kao i neizvođenje državne himne Bosne i Hercegovine suglasno odredbi članka 5. Zakona predstavlja prekršaj za koji će se kazniti novčanom kaznom:

1. u iznosu od 1.500 do 7.500 KM organ vlasti, gospodarsko društvo ili druga pravna osoba;
2. u iznosu od 300 do 750 KM odgovorna osoba u organu vlasti, gospodarskom društvu ili drugoj pravnoj osobi;
3. u iznosu od 300 do 750 KM osoba koja samostalno obavlja gospodarsku djelatnost i
4. u iznosu od 100 do 400 KM građanin.

II FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

Na razini Federacije Bosne i Hercegovine službena obilježja/znakovlja definirana su Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, Zakonom o grbu i zastavi Federacije Bosne i Hercegovine i Zakonom o uporabi grba i zastave Federacije Bosne i Hercegovine.

Grb i zastava Federacije Bosne i Hercegovine⁸³

2.1. Ustav Federacije Bosne i Hercegovine⁸⁴

Članak 5.

(1) Federacija ima grb, zastavu, himnu i pečat, kao i druge simbole o kojima odluči Parlament Federacije sukladno paragrafu (2) ovog članka.

2.2. Zakon o grbu i zastavi Federacije Bosne i Hercegovine⁸⁵

Članak 1.

Grb Federacije Bosne i Hercegovine je štitastog oblika, sastavljen od tri dijela: u lijevom gornjem dijelu, na jednoj četvrtini grba, nalazi se štit sa zlatnožutim ljiljanom na zelenoj podlozi; u desnom gornjem dijelu, na jednoj četvrtini grba nalazi se povijesni hrvatski grb od 25 kvadratnih polja crvene i bijele boje; u donjem dijelu grba plave boje nalazi se 10 šestokrakih zvijezda bijele boje poredanih u krug, koji zauzimaju jednu polovinu grba. Grb i polje plave boje optočeni su vrpcom zlatnožute boje.

⁸³ Odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U-4/04 od 31. ožujka 2006. godine utvrđeno je da čl. 1. i 2. Zakona o grbu i zastavi Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije BiH, br. 21/96 i 26/96) nisu sukladni članku II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi sa čl. 1.1. i 2. a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije iz Aneksa I na Ustav Bosne i Hercegovine i naloženo je Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine, sukladno članku 63. stav 4. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, da u roku od šest mjeseci od dana objave ove odluke u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine usuglase čl. 1 i 2. Zakona o grbu i zastavi Federacije Bosne i Hercegovine sa Ustavom Bosne i Hercegovine. Federacija Bosne i Hercegovine nije postupila po odluci Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Ombudsmeni ukazuju da sve javne ustanove u Federaciji Bosne i Hercegovine koriste grb i zastavu Bosne i Hercegovine.

⁸⁴ Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, Službene novine Federacije BiH, br. 1/94, 13/97, 16/02, 22/02, 52/02, 18/03, 63/03, 9/04, 20/04, 33/04, 72/05, 71/05 i 88/08.

⁸⁵ Službene novine FBiH, broj 21/96.

Članak 2.

Zastava Federacije Bosne i Hercegovine je pravokutna trobojnica sa okomito poredanim poljima s lijeva na desno: crvene, bijele i zelene boje. U sredini zastave nalazi se grb Federacije Bosne i Hercegovine utvrđen u Članku 1. ovog zakona. Bijelo polje je u odnosu na crveno, odnosno zeleno polje, trostruko šire.

Članak 3.

Likovno rješenje grba i zastave Federacije Bosne i Hercegovine je sastavni dio ovog zakona.

Članak 4.

O uporabi grba i zastave Federacije Bosne i Hercegovine donijet će se poseban zakon.

[...]

2.3. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o grbu i zastavi Federacije Bosne i Hercegovine⁸⁶

Članak 1.

U Zakonu o grbu i zastavi Federacije Bosne i Hercegovine u članku 1. u trećem retku iza riječi „podlozi“ točka i zarez se briše i dodaju riječi: „optočen sa vrpcom zlatnožute boje“, a u petom retku iza riječi „boje“ točka i zarez se brišu i dodaju riječi: „optočen sa vrpcom crvene boje“, a u sedmom retku iza riječi „grb“ točka se briše i dodaj riječi: „s tim što se štit sa zlatnožutim ljljanom i povijesni hrvatski grb nalaze na polju bijele boje“.

Članak 2.

U članku 3. dodaje se novi stavak 2. koji glasi: „Likovno grafički standardi izrade grba i zastave Federacije Bosne i Hercegovine, kao i položaj grba na zastavi i njegova veličina, sastavni su dio ovog zakona“.[...]

2.4. Zakon o uporabi grba i zastave Federacije Bosne i Hercegovine⁸⁷

I - TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim zakonom uređuje se uporaba grba i zastave Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija).

Članak 2.

Grbom i zastavom Federacije predstavlja se Federacija i izražava pripadnost Federaciji.

Članak 3.

Grb i zastava Federacije rabe se sukladno odredbama ovog zakona na način kojim se ističe ugled i dostojanstvo Federacije.

---

⁸⁶ Službene novine Federacije BiH, broj 26/96.

⁸⁷ Službene novine Federacije BiH, broj 26/96.

Članak 4.

Isticanje grba i zastave Federacije sa grbom i zastavom Bosne i Hercegovine vrši se sukladno posebnim propisom.

Članak 5.

Grb i zastava Federacije mogu se rabiti samo u obliku i sadržini utvrđenim Zakonom o grbu i zastavi Federacije Bosne i Hercegovine. U grbu i zastavi Federacije ne može se ništa mijenjati. Iznimno, ako je to posebnim propisima utvrđeno, grb i zastava Federacije mogu se upotrijebiti kao sastavni dio drugih amblema, odnosno znakova (vojne, zapovjedne i rangovne zastave i dr.).

Članak 6.

Originali grba i zastave čuvaju se kod predsjednika Federacije i prema njima se vrši oblikovanje grba i zastave Federacije.

Članak 7.

Grb i zastava ne mogu se uporabiti kao robni ili uslužni žig, uzorak ili model, niti kao bilo koji drugi znak za obilježavanje robe ili usluga.

Članak 8.

Uporaba grba i zastave Federacije slobodna je u umjetničkom stvaralaštvu ili odgojno-nastavnoj svrsi pod uvjetom da se time ne vrijeđa ugled i dostojanstvo Federacije.

Članak 9.

Grb i zastava Federacije ne mogu se rabiti na javnom mjestu ako su oštećeni ili svojim izgledom nepodobni za uporabu. Oštećeni ili za uporabu nepodobni grb i zastava povlače se iz uporabe.

Članak 10.

Ako se grb i zastava Federacije ističu na teritoriju Federacije zajedno s drugim domaćim ili stranim grbom, odnosno zastavom, grb, odnosno zastava Federacije stavlja se na počasno mjesto, sukladno ovom zakonu, izuzev u slučaju iz članka 4. ovog zakona.

II - UPORABA GRBA FEDERACIJE

Članak 11.

Grb Federacije rabi se:

1. u sastavu pečata Federacije sukladno Zakonu o pečatu Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine FBiH, br. 2/94 i 21/96);
2. u službenim prostorijama i natpisima na zgradama gdje su smješteni organi Federacije;
3. u objektima kojima se obilježava granica Bosne i Hercegovine na teritoriju Federacije, prema posebnim propisima;
4. na odorama pripadnika Federalnog ministarstva unutrašnjih - Federalnog ministarstva unutarnjih poslova, odorama stražara federalnih ustanova za izvršenje kaznenih sankcija, uniformiranih djelatnika carine i financijske policije;
5. u drugim slučajevima sukladno zakonu.

Članak 12.

Grb Federacije može se rabiti:

1. na zgradama u kojima su smješteni kantonalni-županijski, gradski, općinski organi na području Federacije, kao i u svečanim prostorijama tih zgrada;
2. na zgradama u kojima su smještene jedinice, ustanove, zapovjedništva i stožeri vojske Federacije, kao i u svečanim prostorijama tih zgrada;
3. prigodom međunarodnih susreta, natjecanja i drugih skupova (političkih, znanstvenih, kulturno-umjetničkih, športskih i dr.) na kojima Federacija sudjeluje ili je predstavljena sukladno pravima i praksi održavanja takvih skupova;
4. na službenim pozivnicama, čestitkama i sličnim aktima koje koriste predsjednik Federacije, dopredsjednik Federacije, predsjedavajući oba doma Parlamenta Federacije, premijer i zamjenik premijera, ministri i drugi dužnosnici Federacije;
5. u drugim slučajevima, ako njegova uporaba nije u suprotnosti s odredbama ovog zakona.

Članak 13.

Ako se grb Federacije ističe na području Federacije zajedno s jednim ili više domaćih ili inozemnih grbova ili drugim sličnim amblemima, grb Federacije nalazi se na počasnom mjestu i to:

1. u sredini kruga sprijeda promatrano, ako su drugi grbovi i amblemi poredani u krug;
2. u sredini polukruga sprijeda promatranom ako su drugi grbovi i amblemi poredani u polukrug;
3. na čelu kolone drugih grbova ako su drugi grbovi i amblemi poredani u koloni;
4. na čelu skupine drugih grbova, ako su grbovi poredani u skupine;
5. na desnoj strani, sprijeda promatrano od grba inozemne države ili međunarodne organizacije koji se ističe u središtu, osim u slučajevima službenih posjeta državnih ili međunarodnih organizacija kada se uporabe vrše sukladno propisima članka 4. ovog zakona.

III- UPORABA ZASTAVE FEDERACIJE

Članak 14.

Zastava Federacije ističe se:

1. na zgradi u kojoj su smješteni Parlament Federacije, predsjednik i dopredsjednik Federacije i Vlada Federacije;
2. u dane blagdana Federacije na zgradama u kojima su smješteni organi za vrijeme trajanja tih blagdana;
3. na odorama pripradnika Vojske Federacije kada Vojska Federacije sudjeluje u sastavu međunarodnih vojnih jedinica;
4. pri ispraćaju predsjednika i dopredsjednika Federacije i njihovom povratku iz inozemstva u Federaciju;
5. na prijevoznim sredstvima koja koriste predsjednik i dopredsjednik Federacije;
6. u dane žalosti koje odredi Vlada Federacije na pola koplja za vrijeme trajanja žalosti;
7. u drugim slučajevima pod uvjetima i na način utvrđen zakonom.

Članak 15.

Zastava Federacije može se isticati:

1. na zgradama u kojima su smješteni kantonalno-županijski, gradski, općinski organi za vrijeme svečanosti u tim kantonima-županijama, gradu i općinama;
2. u zgradama u kojima su smještene jedinice, ustanove, komande i stabovi Vojske Federacije za vrijeme svečanosti u tim jedinicama, ustanovama, komandama i stožerima;
3. prigodom međunarodnih susreta, natjecanja i drugih skupova (političkih, znanstvenih, kulturno-umjetničkih, športskih i dr.) na kojima Federacija sudjeluje ili je reprezentirana sukladno pravima i praksi održavanja takvih skupova;
4. prigodom proslave svečanosti i drugih masovnih političkih, kulturnih, športskih i sličnih manifestacija koje su od značaja za Federaciju;
5. u drugim slučajevima, ako njezina uporaba nije u suprotnosti odredbama ovog zakona.

Članak 16.

Ako se zastava Federacije istiche na teritoriju Federacije zajedno sa drugim zastavama, zastava Federacije nalazi se na počasnom mjestu, i to:

1. u središtu kruga sprijeda promatrano ako su zastave poredane u krug;
2. u središtu polukruga sprijeda promatrano ako su druge zastave poredane u polukrug sukladno propisima iz članka 4. ovog zakona;
3. na čelu kolone drugih zastava - ako su druge zastave poredane u koloni;
4. na prvom mjestu u vrsti, sprijeda promatrano - ako su druge zastave poredane u vrstu;
5. na čelu skupine - ako su druge zastave poredane u skupine.

Ako se zastava Federacije istiche pored neke druge zastave, ona se uvijek nalazi sa lijeve strane sprijeda promatrano.

Članak 17.

Ako se zastava Federacije istiche preko ulice ili trga, na stolu, bini ili nekom drugom počasnom mjestu u vertikalnom položaju, položaj zastave treba da bude takav da crveno polje bude okrenuto prema gore.

Članak 18.

Zastava Federacije podiže se i spušta, istiche i skida, odnosno prenosi uz uobičajene počasti (ustajanje, pozdravljanje i dr.).

IV-KAZNENE ODREDBE

Članak 19.

Novčanom kaznom od 1.500 do 7.500 DEM⁸⁸ kaznit će se za prekršaj poduzeće ili druga pravna osoba ako:

1. uporabi grb ili zastavu Federacije u obliku i sadržaju suprotno odredbama članka 5. ovog zakona;
2. uporabi grb ili zastavu Federacije kao znak za obilježavanje robe ili usluga (članak 7);
3. uporabi grb ili zastavu Federacije suprotno uvjetima iz članka 8. zakona;

---

⁸⁸ Ombudsmani napominju da je u vrijeme donošenja ovog zakona važeća valuta u Bosni i Hercegovini bila njemačka marka (DEM).

4. ako na javnom mjestu upotrijebi i grb ili zastavu Federacije koji su oštećeni ili su svojim izgledom nepodobni za uporabu (članak 9);
5. ako uporabi, odnosno istakne grb i zastavu Federacije suprotno odredbama čl. 4., 12. i 15. ovog zakona;
6. ako ne uporabi, odnosno ne istakne grb i zastavu Federacije sukladno odredbama čl. 10. i 13. ovog zakona.

Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se i odgovorna osoba u poduzeću, organu vlasti ili drugoj pravnoj osobi novčanom kaznom od 300 do 750 DEM.

Članak 20.

Za prekršaj iz članka 19. stavak 1. ovog zakona novčanom kaznom u iznosu od 300 do 750 DEM kaznit će se osoba koja samostalno obavlja gospodarsku djelatnost. Za prekršaj iz članka 19. stavak 1. toč. 1, 2, 3. i 4. ovog zakona, kaznit će se građanin novčanom kaznom u iznosu od 100 do 400 DEM.

Članak 21.

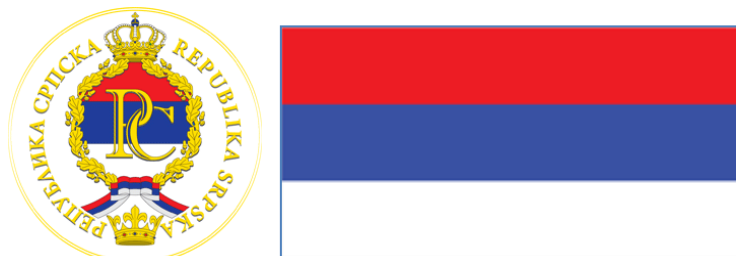
Novčana kazna predviđena u odredbama čl. 19. i 20. ovog zakona plaća se u DEM, ili u protuvrijednosti valute Bosne i Hercegovine po srednjem tečaju koji utvrđuje i objavljuje Centralna banka Bosne i Hercegovine na dan plaćanja. Do uspostave valute koju utvrđuje Centralna banka Bosne i Hercegovine, koristit će se valuta koju utvrđuje Narodna banka Bosne i Hercegovine.

Članak 22.

Učinitelju prekršaja iz čl. 19. i 20. ovog zakona može se izreći i zaštitna mjera oduzimanja predmeta kojim je izvršen prekršaj. Ovlaštena osoba Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova/Federalnog ministarstva unutarnjih poslova može prije podnošenja zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka oduzeti predmete iz stavka 1. ovog članka i odmah predati nadležnom tijelu.

III REPUBLIKA SRPSKA

Na razini Republike Srpske službena obilježja/znakovlja su definirana Ustavom Republike Srpske, Ustavnim zakonom o zastavi, grbu i himni Republike Srpske, Ustavnim zakonom o dopuni Ustavnog zakona o zastavi, grbu i himni Republike Srpske, Zakonom o uporabi zastave, grba i himne Republike Srpske, Zakonom o amblemu Repulike Srpske, Zakonom o pečatima Republike Srpske i Zakonom o lokalnoj samoupravi Republike Srpske.

Amblem i zastava Republike Srpske

3.1. Ustav Republike Srpske⁸⁹

Članak 8.

Republika ima zastavu, grb i himnu. Izgled zastave i grba i tekst himne uređuju se ustavnim zakonom.

3.2. Ustavni zakon o zastavi, grbu i himni Republike Srpske⁹⁰

Članak 1.

Zastava Republike Srpske sastoji se od tri boje: crvene, plave i bijele. Boje su položene vodoravno sa redoslijedom odozgo: crvena, plava i bijela. Svaka boja zauzima jednu trećinu zastave. Omjer širine i duljine zastave je 1:2.

Članak 2.

Grb Republike Srpske je grb Nemanjića predstavljen dvoglavnim bijelim orlom sa krunom iznad glave. Na prsima orla je crveni štit sa križom i četiri ocila između krakova križa bijele boje.

Članak 3.

Himna Republike Srpske je pjesma „Bože pravde“.

Članak 4.

Uporaba zastave, grba i himne Republike Srpske uredit će se posebnim zakonom.

⁸⁹ Službeni glasnik Republike Srpske, br. 21/92 – pročišćeni tekst, 28/94, 8/96, 13/96, 15/96, 16/96, 21/96, 21/02, 26/02, ispravak, 30/02, ispravak, 31/02, 69/02, 31/03, 98/03, 115/05, 117/05 i 48/11.

⁹⁰ Službeni glasnik Republike Srpske, broj 19/92.

3.3. Ustavni zakon o dopuni Ustavnog zakona o zastavi, grbu i himni Republike Srpske⁹¹

Članak 1.

U Ustavnom zakonu o zastavi, grbu i himni Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 19/92) iza članka 1. dodaje se novi članak 1a. koji glasi:

Članak 1a.

Himna Republike Srpske je kompozicija „Moja Republika“.

Notni izvod himne se nalazi u dodatku ovom zakonu kao njegov sastavni dio.

3.4. Zakon o amblemu Republike Srpske⁹²

Članak 1.

Republika Srpska ima Amblem.

Amblem Republike Srpske sastoji se od polja u bojama zastave Republike Srpske preko koga je zlatni prepleteni inicijal Republike Srpske; polje je okruženo zlatnim plodnim hrastovim vijencem u dnu uvezanim vrpcom u bojama zastave; iznad polja je zlatna zatvorena heraldička kruna, a ispod polja zlatna krinova kruna; oko svega je cirkumskripcija REPUBLIKA SRPSKA – REPUBLIKA SRPSKA.

Članak 2.

Amblem Republike Srpske je dopunski simbol Republike Srpske, a može se koristiti za predstavljanje Republike Srpske u svečanim, kulturnim, povijesnim i športskim manifestacijama, kao i u drugim sličnim prigodama.

Članak 3.

Amblem Republike Srpske može se koristiti umjesto grba Republike Srpske, sukladno odredbama Zakona o uporabi zastave, grba i himne Republike Srpske.

Članak 4.

Amblem Republike Srpske ne može se upotrijebiti kao robni i uslužni žig, uzorak ili model niti kao bilo koji drugi znak za obilježavanje robe ili usluga.

Članak 5.

Uredbom Vlade Republike Srpske će se, u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, preciznije urediti izgled i način uporabe Amblema Republike Srpske.

Članak 6.

Novčanom kaznom u iznosu od 3.000 do 15.000 KM kaznit će se za prekršaj poduzeće, ustanova ili druga pravna osoba ako upotrijebi Amblem Republike Srpske protivno odredbama ovog zakona kao i propisima Vlade Republike Srpske iz članka 5. ovog zakona.

Novčanom kaznom u iznosu od 500 do 2.000 KM, kaznit će se za prekršaj iz stavka 1. ovog članka odgovorna osoba u poduzeću, ustanovi ili drugoj pravnoj osobi.

---

⁹¹ Službeni glasnik Republike Srpske, broj 125/08.

⁹² Službeni glasnik Republike Srpske, broj 49/07.

Novčanom kaznom u iznosu od 500 do 2.000 KM, kaznit će se za prekršaj iz stavka 1. ovog članka samostalni gospodarstvenik ili građanin.

Članak 7.

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u Službenom glasniku Republike Srpske.

3.5. Uredba o izgledu i načinu uporabe Amblema Republike Srpske⁹³

Članak 2.

Izgled amblema Republike zasniva se na opisu amblema definiranog člankom 1. Zakona o amblemu Republike i Izvorniku (Etalonu) amblema Republike.

Prikaz amblema Republike u propisanim bojama podrazumijeva prikaz likovnog rješenja amblema Republike Srpske u boji, definiranje propisanih boja nijansi.

Članak 3.

Prikaz amblema Republike u crno-bijeloj tehnici je linearni prikaz/redukcija amblema Republike, koji se koristi u svim tehnikama tiska i graviranja (slika 01).

Petrasanktina šrafura je način šrafiranja amblema Republike, na osnovu koga se omjer obojenih površina prevodi u crno-bijeli, grafički jezik (slika 03).

Negativ amblema Republike je invertovan bijeli crtež, odnosno slika amblema Republike izvedena na tamnoj ili crnoj površini (slika 04).

Kolorni amblem Republike se koristi u svim tehnikama tiska. Stilizacija amblema Republike se koristi kod umanjenja kolornog amblema Republike, a poglavito za aplikaciju na vizit-kartama i identifikacionim karticama kada je tiskana površina mala (slika 05).

Kontrastne površine amblema Republike prikazane su na slici 06.

Zlatotisk amblema Republike je stilizirani amblem Republike koji se koristi za otiskivanje u zlatnoj ili srebrnoj foliji, na papirnoj, kožnoj ili platnenoj površini (slika 07).

Članak 4.

Amblem se može izrađivati samo na osnovu Izvornika (Etalona) Republike Srpske, poštujući grafičke standarde donesene u Izvorniku (Etalonu), opisane u članku 3. ove uredbe.

Članak 5.

Amblem se rabi:

- a) u pečatima organa i organizacija (u daljnjem tekstu: organa) Republike koji imaju pravo na pečat s amblemom Republike;
- b) na memorandumima organa iz stavka 1. alineja a) ovog članka;
- v) u službenim natpisima organa iz stavka 1. alineja a) ovog članka;
- g) na objektima kojim se obilježava teritorij Republike Srpske.

Članak 6.

Amblem Republike Srpske može se rabiti:

- a) u službenim prostorijama organa iz stavka 1. alineja a) članka 5. ove uredbe;

---

⁹³ Službeni glasnik Republike Srpske, broj 50/07.

- b) u štambiljima organa iz stavka 1. alineja a) članka 5. ove uredbe;
- v) na zgradama u kojima se nalaze prostorije predstavništava Republike Srpske,
- g) prigodom međunarodnih susreta, natjecanja i drugih skupova (političkih, znanstvenih, kulturno-umjetničkih, športskih i drugih) na kojima Republika Srpska sudjeluje ili je reprezentativna, sukladno pravilima i praksi održavanja takvih skupova,
- d) na vazduhoplovima i brodovima ili drugim plovilima, kao i na drugim javnim prijevoznim sredstvima, pod uvjetima i na način koji su utvrđeni odgovarajućim propisima,
- đ) na zvaničnim pozivnicama, čestitkama i drugim aktima koja koriste tijela iz stavka 1. alineje a) članka 5. ove uredbe,
- e) na službenim aktima i drugim materijalima, omotima i slično tijela i organizacija koji vrše povjerene poslove državne uprave,
- ž) u sastavu štambilja državnih tijela.

Članak 7.

Izvornik (Etalon) amblema Republike Srpske čuva se u Kabinetu predsjednika Republike Srpske i prema njemu se vrši oblikovanje amblema.

Za uporabu Izvornika (Etalona) amblema Republike Srpske odgovoran je šef Kabineta predsjednika Republike Srpske.

Članak 8.

Ako se amblem Republike Srpske ističe u Republici Srpskoj sa drugim simbolima, amblem Republike Srpske nalazi se ovisno od načina postavljanja tih simbola:

- a) u sredini kruga, tako da se zorno vidi, ako su drugi simboli poredani u krug,
- b) u sredini polukruga, ako su drugi simboli poredani u polukrug,
- v) na čelu kolone, ako su drugi simboli poredani u koloni,
- g) na prvom mjestu u vrsti, odnosno s lijeve strane, sprijeda promatrano, ako su drugi simboli poredani u vrsti,
- d) na čelu skupine, ako su drugi simboli poredani u skupine,
- đ) na desnoj strani, sprijeda promatrano od grba strane države ili međunarodne organizacije, ako se taj grb ističe u Republici Srpskoj prigodom zvanične posjete ovlaštenog predstavnika strane države ili organizacije.

Članak 9.

Sastavni dio ove uredbe čini Izvornik (Etalon) amblema Republike iz čl. 2 i 3. Uredbe.

Izvornik (Etalon) amblema Republike Srpske objavljen u izvornom tekstu.

3.6. Uredba o korištenju Amblema Republike Srpske u pečatu⁹⁴

Članak 1.

Ovom uredbom uređuje se korištenje amblema Republike Srpske Republike u pečatu.

Članak 2.

Pečat s amblemom Republike izrađuje se u verziji broj II Izvornika (Etalona) amblema Republike.

---

⁹⁴ Službeni glasnik Republike Srpske, broj 50/07.

Članak 3.

Pečat s amblemom Republike imaju:

- a) Republika Srpska,
- b) predsjednik i dopredsjednici Republike Srpske,
- v) Narodna skupština Republike Srpske,
- g) Vijeće naroda Republike Srpske,
- d) Vlada Republike Srpske,
- đ) republički organi uprave,
- e) sudovi, tužilaštva i pravobraniteljstva,
- ž) jedinice lokalne samouprave,
- z) organi i organizacije koji vrše povjerene poslove državne uprave.

Članak 4.

Izradu pečata s amblemom Republike, iz članka 3. ove uredbe, rješenjem odobrava Ministarstvo uprave i lokalne samouprave.

Iznimno od odredbe stavka 1. ovog članka, organi i organizacije, iz članka 3. ove uredbe, koji imaju odobrenje za izradu pečata s grbom Republike Srpske, mogu izraditi pečat s amblemom Republike bez odobrenja Ministarstva uprave i lokalne samouprave, s tim da su obvezni pečatoreznicama podnijeti ranije izdato rješenje o odobravanju zahtjeva za izradu pečata s grbom Republike Srpske.

3.7. Zakon o pečatima Republike Srpske⁹⁵

Članak 3.

Pečat s grbom Republike Srpske imaju:

- Republika Srpska,
- Predsjedništvo, Narodna skupština, Vlada Republike Srpske, republički organi uprave i upravne organizacije,
- skupštine opštine, izvršni organi, opštinski organi uprave i upravne organizacije,
- sudovi, javna tužilaštva, javna pravobraniteljstva i sudovi za prekršaje,
- drugi organi i organizacije kada vrše poslove državne uprave koje im povjeri Republika Srpska.

Člankom 4. definiran je tekst pečata, a posebna pozornost je posvećena Pečatu Republike (članak 7), odnosno pečatima organima i organizacija (članci 9, 10, 11 i 12).

Članak 3a)

Pečat iz članka 3. ovog zakona može, umjesto grba Republike Srpske, sadržavati amblem Republike Srpske.

---

⁹⁵ Službeni glasnik Republike Srpske, br. 17/92, 63/01 i 49/07.

3.8. Zakon o zaštiti naziva Republika Srpska⁹⁶

Članak 1.

Ovim zakonom uređuju se uvjeti i način zaštite naziva ili dijela naziva Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Republika).

Članak 2.

- (1) Za uporabu naziva Republike potrebno je odobrenje nadležnog organa.
- (2) Nitko, u smislu ovog zakona, ne može koristiti naziv Republike ako mu to, sukladno odredbama ovog zakona, nije dopušteno.

Članak 3.

Pravne osobe koje u svom nazivu žele da uporbaze naziv Republike to pravo mogu ostvariti pod sljedećim uvjetima:

- a) da svojim osnivačkim aktom, statutom, godišnjim planom aktivnosti i godišnjim financijskim planom utvrđuju da će djelovati, odnosno vršiti aktivnosti na teritoriju cijele Republike, ili da se područje njihove djelatnosti, odnosno aktivnosti odnosi na teritorij cijele Republike,
- b) da se kroz njihovu djelatnost, odnosno aktivnost nedvojbeno može utvrditi da će promovirati naziv Republike i da je to od interesa za Republiku i
- v) da uporaba naziva Republike nije u suprotnosti sa unutrašnjim i međunarodnim pravnim poretkom i moralom.

Članak 4.

- (1) Zahtjev za uporabu naziva Republike podnosi se Ministarstvu uprave i lokalne samouprave (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).
- (2) O zahtjevu iz stavka 1. ovog članka Ministarstvo traži mišljenje ministarstva nadležnog za djelatnost, odnosno aktivnost koje pravna osoba obavlja (u daljnjem tekstu: resorno ministarstvo).

Članak 5.

(1) Zahtjev iz članka 4. ovog zakona obvezno sadrži:

- a) naziv podnosioca zahtjeva,
- b) naziv pravne osobe za koje se zahtjev podnosi,
- ba) naziv koji se predlaže,
- v) osnivački akt,
- g) statut,
- d) godišnji plan aktivnosti,
- đ) godišnji financijski plan i
- e) obrazloženje.

(2) Obrazloženje iz točke e) stavka 1. ovog članka treba da sadrži opis djelatnosti i aktivnosti koje će se vršiti i način vršenja djelatnosti i aktivnosti na teritoriju cijele Republike, uz navođenje cilja i svrhe uporabe naziva Republike.

---

⁹⁶ Službeni glasnik Republike Srpske, br. 73/08 i 109/12.

Članak 6.

- (1) Nazivi ulica i trgova mogu sadržavati ime Republike.
- (2) Obrazložen zahtjev za uporabu naziva Republike iz stavka 1. ovog članka nadležni organ jedinice lokalne samouprave podnosi resornom ministarstvu, koje izdaje odobrenje za uporabu naziva Republike.

Članak 7.

- (1) Kulturne, športske i druge javne manifestacije mogu sadržavati ime Republike.
- (2) Obrazložen zahtjev za uporabu naziva Republike iz stavka 1. ovog članka organizator kulturne, športske i druge javne manifestacije podnosi resornom ministarstvu, koje izdaje odobrenje za uporabu naziva Republike.

Članak 8.

- (1) Odobrenje za uporabu naziva Republike po zahtjevu iz članka 4. daje Ministarstvo, a iz čl. 6. i 7. daju resorna ministarstva.
- (1a) Postupak za izdavanje odobrenja za uporabu naziva Republike vodi se po odredbama ovog zakona i Zakona o općem upravnom postupku.
- (2) Protiv rješenja kojim se odlučuje o zahtjevu za uporabu naziva Republike nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom.

Članak 12.

Uporaba naziva Republike bez odobrenja nadležnog organa (članak 2. ovog zakona) ovog zakona predstavlja prekršaj za koji će se kazniti novčanom kaznom:

- a) od 1.500 do 7.500 KM pravna osoba,
- b) od 300 do 750 KM odgovorna osoba u pravnoj osobi i
- v) od 300 do 750 KM osoba koja samostalno obavlja poslovnu djelatnost.

Članak 14.

U roku od jedne godine nakon stupanja na snagu ovog zakona sve pravne osobe čiji naziv sadrži i naziv Republike dužna su da sprovedu postupak pribavljanja odobrenja za uporabu naziva Republike, sukladno odredbama ovog zakona.

3.9. Zakon o lokalnoj samoupravi Republike Srpske⁹⁷

I – TEMELJNE ODREDBE

Članak 6.

- (1) Jedinica lokalne samouprave može da ima grb i zastavu (u daljnjem tekstu: simboli).
- (2) Jedinica lokalne samouprave može da ima blagdan.
- (3) Blagdan, oblik, sadržaj i uporaba simbola uređuju se statutom jedinice lokalne samouprave sukladno zakonu.
- (4) Grb jedinice lokalne samouprave mora biti sačinjen i opisan po pravilima heraldike.

---

⁹⁷ Službeni glasnik Republike Srpske, broj 97/16.

(5) Simboli imaju sadržaje koji izražavaju povijesno, kulturno i prirodno obilježje/znakovlje jedinice lokalne samouprave i ne mogu biti u istovjetnom ili modificiranom obliku sa simbolima država ili sa znakom političke stranke, gospodarskog društva, ustanove, druge pravne osobe ili organizacije.

(6) U jedinicama lokalne samouprave koje imaju status grada, gradonačelnik u svečanim i protokolarnim prigodama nosi posebno obilježje/znakovlje, odnosno znamenje grada (insignija), čiji izgled i sadržaj propisuje skupština grada sukladno uputi koju donosi ministar uprave i lokalne samouprave (u daljnjem tekstu: ministar).

IV BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE

Službena obilježja/znakovlja Brčko distrikta Bosne i Hercegovine definirana su Statutom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine na način da Distrikt Brčko nema drugu zastavu i grb osim zastave i grba Bosne i Hercegovine.

Grb i zastava Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

4.1. Statut Brčko distrikta Bosne i Hercegovine⁹⁸

Članak 3. (Zastava i grb)

Distrikt nema drugu zastavu i grb osim zastave i grba Bosne i Hercegovine.

Članak 4. (Pečat)

Distrikt ima okrugli pečat sa tekстом “Bosna i Hercegovina, Brčko distrikt Bosne i Hercegovine”, ispisanim i ćirilicom i latinicom.

---

⁹⁸ Statut Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, br. 17/08 i 39/09.

V KANTONI U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

5.1. Unsko-sanski kanton

Službena obilježja/znakovlja Unsko-sanskog kantona su definirana Ustavom Unsko-sanskog kantona, Zakonom o grbu i zastavi Unsko-sanskog kantona i Zakonom o uporabi grba i zastave Unsko-sanskog kantona.

Grb i zastava Unsko-sanskog kantona

5.1.1. Ustav Unsko-sanskog kantona⁹⁹

Članak 7.

(1) Kanton ima grb, zastavu, pečat i druge simbole o kojima odluči Skupština Kantona.

...

(2) Simboli Kantona rabiće se, uz simbole Bosne i Hercegovine i Federacije, sukladno zakonu.

5.1.2. Zakon o grbu i zastavi Unsko-sanskog kantona¹⁰⁰

Članak 1.

Grb Unsko-sanskog Kantona je u obliku štita, vizualno podijeljen na tri dijela.

Osnova grba je plave boje.

U gornjem dijelu grba nalaze se tri osmokrake zvijezde zlatnožute boje.

U središnjem dijelu grba nalazi se stilizirana utvrda bijele boje s osam kula i otvorenim vratima utvrde.

U donjem dijelu grba nalaze se dvije uvijene vrpce zelene boje - stilizirane dvije rijeke.

Grb je uokviren zlatnožutim okvirom sa bijelim prostorom iste širine kao i okvir.

Članak 2.

Zastava Unsko-sanskog Kantona je pravokutnog oblika, s tri vodoravno poredana polja, s vrha nadolje plave, bijele i zelene boje, jednake širine.

Na zastavi se nalazi grb Unsko-sanskog Kantona utvrđen u članku 1. ovog zakona, koji sa gornjim rubom ulazi u 1/3 plavog polja, a s vrhom donjeg dijela u 1/3 zelenog polja zastave. Grb se nalazi na lijevom dijelu zastave, tako da je vrh njegovog donjeg dijela udaljen od lijevog ruba zastave, odnosno koplja zastave, 60 cm, pod uvjetom da je zastava duljine 2 m, odnosno na drugoj odgovarajućoj razdaljini ovisno od duljine zastave.

Omjer širine i duljine zastave je 1:2.

⁹⁹ Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona, br. 1/04 i 11/04.

¹⁰⁰ Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona, broj 3/00.

Članak 3.

Likovna rješenja grba i zastave Unsko-sanskog Kantona sastavni su dio ovog zakona.

Likovni-grafički standardi izrade grba i zastave iz prethodnog stava, položaj gba na zastave i njegove dimenzije kao i kataloške oznake i brojevi boja na grbu i zastavi sastavni su dio ovog zakona.

Članak 4.

O uporabi grba i zastave Unsko-sanskog Kantona donosi se poseban zakon.

[...]

5.1.3. Zakon o uporabi grba i zastave Unsko-sanskog kantona¹⁰¹

I – TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim zakonom uređuje se uporaba grba i zastave Unsko-sanskog kantona (u daljnjem tekstu: Kantona).

Članak 2.

Grbom i zastavom predstavlja se i izražava pripadnost Kantonu.

Članak 3.

Grb i zastava rabe se sukladno odredbama ovog zakona na način kojim se ističe ugled i dostojanstvo Kantona.

Članak 4.

Isticanje grba i zastave Kantona s grbom i zastavom Federacije Bosne i Hercegovine i s grbom i sa zastavom Bosne i Hercegovine vrši se sukladno ovom zakonu i posebnom propisu.

Članak 5.

Grb i zastava Kantona mogu se rabiti samo u obliku i sadržaju utvrđenim Zakonom o grbu i zastavi Unsko-sanskog kantona.

U grbu i zastavi Kantona ne može se ništa mijenjati.

Iznimno, ako je to posebnim propisima utvrđeno, grb i zastava Kantona mogu se upotrijebiti kao sastavni dio drugih obilježja/znakovlja (vojne, komandne i rangovne zastave i dr.).

Članak 6.

Originali grba i zastave Kantona čuvaju se kod predsjednika Kantona i prema njima se oblikuju grb i zastava Kantona.

---

¹⁰¹ Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona, broj 5/00.

Članak 7.

Grb i zastava Kantona ne mogu se upotrijebiti kao robni ili uslužni žig, uzorak ili model, niti bilo koji drugi znak za obilježavanje robe ili usluga.

Iznimno, grb i zastava Kantona mogu se upotrijebiti u svrhe iz stavka 1. Ovog članka po posebnom odobrenju Kantonalnog ministarstva pravde, na način i po postupku utvrđenim posebnim propisom, koji donosi kantonalni ministar pravde.

Propis iz stavka 2. Ovog članka kantonalni ministar pravde će donijeti u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Članak 8.

Uporaba grba i zastave Kantona slobodna je u umjetničkom stvaralaštvu ili odgojno-nastavnoj svrsi, pod uvjetom da se time ne vrijeđa ugled i dostojanstvo Kantona.

Članak 9.

Grb i zastava Kantona ne mogu se rabiti na javnom mjestu ako su oštećeni ili svojim izgledom neprimjerni za uporabu.

Oštećeni ili za uporabu naprimjereni grb i zastava povlače se iz uporabe.

Članak 10.

Ako se grb i zastava ističu na području Kantona zajedno s drugim domaćim ili stranim grbom, odnosno zastavom istog ili nižeg ranga, grb, odnosno zastava Kantona, stavlja se na počasno mjesto, sukladno ovom zakonu, osim u slučaju iz članka 4. ovog zakona.

II – UPORABA GRBA KANTONA

Članak 11.

Grb Kantona rabi se:

1. u sastavu pečata Kantona, sukladno Zakonu o pečatu Unsko-sanskog kantona;
2. u službenim prostorijama i natpisima na zgradama gdje su smješteni organi Kantona i općinski organi na području Kantona;
3. u objektima kojima se obilježava granica Bosne i Hercegovine na dijelu područja Kantona kojim se proteže granica, prema posebnim propisima;
4. na odorama pripadnika Kantonalnog ministarstva unutarnjih poslova;
5. u drugim slučajevima sukladno zakonu.

Članak 12.

Grb Kantona može se rabiti:

1. na zgradama u kojima su smještene jedinice ustanove, komande i stožeri Vojske Federacije Bosne i Hercegovine na području Kantona i u svečanim prostorijama tih zgrada;
2. prigodom međunarodnih susreta, natjecanja i drugih skupova (političkih, znanstvenih, kulturno-umjetničkih, športskih i dr.) na kojima Kanton sudjeluje ili je reprezentiran sukladno pravilima i praksi održavanja takvih skupova;
3. na službenim pozivnicama, čestitkama i sličnim aktima koje koristi predsjednik Kantona, predsjedavajući Skupštine Kantona, predsjednik Vlade Kantona, ministri i drugi dužnosnici Kantona;

4. u drugim slučajevima, ako njegova uporaba nije u suprotnosti s odredbama zakona.

Članak 13.

Ako se grb Kantona ističe na području Kantona zajedno s grbom Bosne i Hercegovine i s grbom Federacije Bosne i Hercegovine, grb Bosne i Hercegovine nalazi se u sredini, grb Federacije Bosne i Hercegovine s lijeve strane, a grb Kantona s desne strane, sprijeda promatrano.

Ako se grb Kantona ističe na području Kantona zajedno s jednim ili više domaćih ili stranih grbova ili drugim sličnim amblemima istog ili nižeg ranga, grb Kantona nalazi se na počasnom mjestu:

1. u sredini kruga, sprijeda promatrano, ako su druga obilježja/znakovlja poredana u krug;
2. u sredini polukruga, sprijeda promatrano, ako su druga obilježja/znakovlja poredana u polukrug;
3. na čelu kolone drugih obilježja/znakovlja, ako su obilježja/znakovlja poredana u koloni;
4. na čelu skupine drugih obilježja/znakovlja, ako su obilježja/znakovlja poredana u skupine;
5. na desnoj strani, sprijeda promatrano, od grba strane države ili međunarodne organizacije koja se ističe u središtu, osim u slučajevima službenih posjeta državnih ili međunarodnih organizacija kada se uporabe vrše sukladno propisu članka 4. ovog zakona.

III – UPORABA ZASTAVE KANTONA

Članak 14.

Zastava Kantona ističe se:

1. na zgradi u kojoj su smješteni Skupština Kantona, predsjednik Kantona i Vlada Kantona;
2. na zgradama u kojima su smješteni općinski organi na području Kantona za vrijeme svečanosti u tim gradovima, odnosno općinama;
3. uz zastavu Federacije Bosne i Hercegovine u dane blagdana na zgradama u kojima su smješteni organi Kantona, za vrijeme trajanja blagdana;
4. na prijevoznim sredstvima koja koristi predsjednik Kantona;
5. u dane žalosti koje odredi Vlada Kantona, na pola koplja za vrijeme trajanja žalosti;
6. u drugim slučajevima pod uvjetima i na način utvrđen zakonom.

Članak 15.

Zastava Kantona može se isticati:

1. na zgradama u kojima su smještene jedinice, ustanove, komande i stožeri Vojske Federacije na području Kantona, za vrijeme svečanosti u tim jedinicama, ustanovama, komandama i stožerima,
2. prigodom međunarodnih susreta, natjecanja i drugih skupova (političkih, znanstvenih, kulturno-umjetničkih, športskih i dr.) na kojima Kanton sudjeluje ili je reprezentiran, sukladno pravilima i praksi održavanja tih skupova;
3. prigodom proslave, svečanosti i drugih masovnih političkih, kulturnih, športskih i sličnih manifestacija koje su od značaja za Kanton;

4. u drugim slučajevima, ako njezina uporaba nije u suprotnosti odredbama zakona.

Članak 16.

Ako se zastava Kantona ističe na području Kantona zajedno s drugim zastavama, osim zastave Bosne i Hercegovine i zastave Federacije Bosne i Hercegovine, zastava Kantona nalazi se na počasnom mjestu:

1. u sredini kruga, sprijeda promatrano, ako su zastave poredane u krug;
2. u sredini polukruga, sprijeda promatrano, ako su druge zastave poredane u polukrug;
3. na čelu kolone drugih zastava, ako su zastave poredane u koloni;
4. na prvom mjestu u vrsti, sprijeda promatrano, ako su zastave poredane u vrstu;
5. na čelu skupine, ako su zastave poredane u skupine.

Ako se zastava Kantona ističe pored zastave Bosne i Hercegovine i zastave Federacije Bosne i Hercegovine, zastava Bosne i Hercegovine nalazi se u sredini, zastava Federacije Bosne i Hercegovine, s lijeve strane, a zastava Kantona s desne strane, promatrano sprijeda.

Članak 17.

Ako se zastava Kantona ističe preko ulice ili trga, na stolu, bini ili nekom drugom počasnom mjestu u okomitom položaju, položaj zastave treba da bude takav da se plavo polje nalazi na desnoj strani.

IV – KAZNENE ODREDBE

Članak 18.

Novčanom kaznom u iznosu od 1.500 KM do 7.500 KM kaznit će se za prekršaj poduzeće ili druga pravna osoba, ako:

1. upotrijebi grb ili zastavu Kantona u obliku i sadržaju suprotno odredbama članka 5. ovog zakona;
2. upotrijebi grb ili zastavu Kantona kao znak za obilježavanje robe ili usluga (članak 7);
3. upotrijebi grb ili zastavu Kantona suprotno uvjetima iz članka 8. ovog zakona;
4. ako na javnom mjestu upotrijebi grb ili zastavu Kantona koji su oštećeni ili su svojim izgledom nepodobni za uporabu (članak 9);
5. ako upotrijebi, odnosno istakne grb ili zastavu Kantona suprotno odredbama članaka 4., 12. i 15. ovog zakona;
6. ako ne upotrijebi, odnosno ne istakne grb i zastavu Kantona sukladno s odredbama članaka 10. i 13. ovog zakona.

Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se i odgovorna osoba u poduzeći, organu vlasti ili drugoj pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 300 do 750 KM.

Članak 19.

Za prekršaj iz članka 18. stavak 1. ovog zakona novčanom kaznom od 300 do 750 KM kaznit će se osoba koja samostalno obavlja gospodarsku djelatnost.

Za prekršaj iz članka 18. stavak 1. toč. 1., 2., 3. i 4. ovog zakona kaznit će se građanin novčanom kaznom u iznosu od 100 do 400 KM.

Članak 20.

Učiniocu prekršaja iz članaka 18. i 19. ovog zakona može se izreći i zaštitna mjera oduzimanja predmeta kojim je izvršen prekršaj.

Ovlaštena osoba Kantonalnog ministarstva unutarnjih poslova može prije podnošenja zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka oduzeti predmete iz stavka 1. ovog članka i odmah predati nadležnom tijelu.

5.2. Posavski kanton

Službena obilježja/znakovlja Posavskog kantona definirana su Ustavom Posavskog kantona, te posredno primjenom federalnih propisa iz predmetnog područja.

Grb i zastava Posavskog kantona

5.2.1. Ustav Posavskog kantona¹⁰²

Članak 7.

Županija ima grb, zastavu i pečat, kao i druga znamenja o kojima odluči Skupština Županije. Znamenja Županije iz stavka 1. ovog članka rabiće se uz znamenje Federacije, sukladno zakonima Federacije i Županije.

Članak 8.

Grb Županije Posavske je u obliku stiliziranog štita oivičenog zlatnom crtom, podijeljenog na tri polja različite veličine s dvije usporedne zlatne crte usmjerene koso od donje lijeve ka gornjoj desnoj strani polja.

Gornji dio polja podijeljen je na crveno-bijela polja – kvadrate, tako da je prvo polje u lijevom gornjem kutu crvene boje.

Srednje polje grba je bijele boje sa dva ravnomjerno raspoređena ljiljana zlatne boje.

Donje polje grba je plave boje sa četiri simetrično raspoređene vijugave bijele crte.“

Članak 9.

Zastava Županije Posavske sastoji se od tri boje: crvene, bijele i zelene, s grbom Županije Posavske u sredini.

Omjer širine i duljine je 1:2. Boje zastave su položene vodoravno i to ovim redom s gornje strane: crvena, bijela i zelena. Crvena i bijela boja čine po 42 posto, a zelena boja 16 posto zastave.

Grb Županije Posavske je smješten u sredinu zastave. Središnja točka grba poklapa se s točkom u kojoj se sijeku dijagonale zastave.

¹⁰² Narodne novine Posavskog kantona, br. 1/96, 3/96, 7/99, 3/00, 5/00 i 7/04.

5.3. Tuzlanski kanton

Službena obilježja/znakovlja Tuzlanskog kantona definirana su Ustavom Tuzlanskog kantona, Zakonom o grbu i zastavi Tuzlanskog kantona i Zakonom o uporabi grba i zastave Tuzlanskog kantona.

Grb i zastava Tuzlanskog kantona

5.3.1. Ustav Tuzlanskog kantona¹⁰³

Članak 5.

Kanton ima grb, zastavu i pečat. Izgled grba, zastave i pečata Kantona, njihova uporaba i zaštita uređuju se zakonom Kantona.

Kanton može imati druge simbole o kojima odluči Skupština Tuzlanskog kantona (u daljnjem tekstu: Skupština Kantona).

Simboli Kantona rabiće se sukladno zakonu Kantona.

5.3.2. Zakon o grbu i zastavi Tuzlanskog kantona¹⁰⁴

Članak 1.

Ovim zakonom uređuje se oblik i izgled grba i zastave Tuzlanskog kantona.

Članak 2.

Grbom i zastavom Tuzlanskog kantona predstavlja se Tuzlanski kanton i grb i zastava se ističu kao simboli Tuzlanskog kantona.

Članak 3.

Grb Tuzlanskog kantona je štitastog oblika sa žutim rubom. U grbu se nalaze dijelovi četiri ekscentrična kružna polja locirana od gornjeg lijevog ruba prema dolje i to plavo, zeleno, crno i bijelo polje. U plavom polju se nalaze tri žute zvijezde koje slijede kružnu liniju koju tvore plavo i zeleno polje.

Članak 4.

Zastava Tuzlanskog kantona je plave boje, koja je identična plavoj boji u grbu. U geometrijskom središtu zastave nalazi se grb Tuzlanskog kantona sa dodanih osam žutih zvijezda, na istoj kružnoj liniji kao i zvijezde iz grba i to po četiri zvijezde prema gornjem i donjem rubu zastave. Zastava je pravokutnog oblika. Omjer između duljine i širine zastave je 1:2.

¹⁰³ Službene novine Tuzlanskog kantona, br. 7/97 i 3/99, 13/99, 10/00, 14/02, 6/04 i 10/04.

¹⁰⁴ Službene novine Tuzlanskog kantona, broj 1/00.

Članak 5.

Mjere i tehničke specifikacije u svezi sa likovno-grafičkim rješenjem i dimenzijama grba i zastave Tuzlanskog kantona, koje se nalaze u prilogu ovog zakona, čine njegov sastavni dio.

Članak 6.

O uporabi grba i zastave Tuzlanskog kantona donijet će se poseban zakon.

Članak 7.

Ovaj Zakon stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenim novinama“ Tuzlanskog kantona.

5.3.3. Zakon o uporabi grba i zastave Tuzlanskog kantona¹⁰⁵

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Zakonom uređuje se uporaba grba i zastave Tuzlanskog Kantona.

Članak 2.

Grb i zastava Kantona se rabe sukladno odredbama ovog zakona na način kojim se promovira ugled i dostojanstvo Kantona.

Članak 3.

Isticanje grba i zastave Kantona s grbom i zastavom Federacije Bosne i hercegovine i grbom zastavom Bosne i Hercegovine, vrši se sukladno posebnim propisima.

Članak 4.

Grb i zastava Kantona mogu se rabiti samo u obliku i sadržini utvrđenim Zakonom o grbu i zastavi Tuzlanskog kantona.

U grbu i zastavi Kantona ne može se ništa mijenjati.

Članak 5.

Originali grba i zastave Kantona čuvaju se u Skupštini Kantona i prema njima se vrši oblikovanje grba i zastave Kantona. Za uporabu originala grba i zastave Kantona odgovoran je sekretar Skupštine Kantona.

Članak 6.

Grb i zastava Kantona ne može se upotrijebiti kao robni ili uslužni žig, uzorak ili model, niti kao bilo koji drugi znak za obilježavanje robe i usluga.

Grb i zastava Kantona se ne može rabiti na javnom mjestu ukoliko su oštećeni ili svojim izgledom nepodobni za uporabu i takav grb i zastava se povlače iz uporabe.

Članak 7.

Slobodna je uporaba grba i zastave Kantona u umjetničke i obrazovne svrhe, pod uvjetom da ne narušavaju ugled i dostojanstvo Kantona.

---

¹⁰⁵ Službene novine Tuzlanskog kantona, broj 1/00.

Kada je to predviđeno posebnim propisima, grb i zastava Kantona mogu se rabiti kao sastavni dio drugih simbola ili obilježja/znakovlja.

Članak 8.

Ako se grb i zastava Kantona ističu na teritoriju Kantona zajedno sa drugim domaćim ili stranim grbom i zastavom, grb i zastava Kantona stavljaju se na mjesto određeno federalnim ili zakonom Bosne i Hercegovine.

UPORABA GRBA KANTONA

Članak 9.

Grb Kantona rabi se:

1. U sastavu pečata Kantona sukladno Zakonu o pečatu Tuzlanskog kantona (Službene novine Tuzlansko-podrinjskog kantona, broj 4/99).
2. U službenim prostorijama i natpisima na zgradama gdje su smješteni organi Kantona.
3. U drugim slučajevima sukladno Zakonu.

Članak 10.

Grb Kantona može se rabiti:

1. Na zgradama u kojima su smješteni kantonalni, gradski i općinski organi na teritoriju Kantona, kao i u svečanim prostorijama tih zgrada;
2. Na zgradama u kojima su smještene ustanove, kao i u svečanim prostorijama tih zgrada;
3. Prigodom međunarodnih susreta, natjecanja i drugih skupova (političkih, znanstvenih, kulturno-umjetničkih, športskih i dr.) na kojima Kanton sudjeluje ili je reprezentiran sukladno pravilima i praksi održavanja tih skupova;
4. Na zvaničnim pozivnicama, čestitkama i sličnim aktima koje koriste predsjednik Kantona, predsjednik i sekretar Skupštine Kantona, predsjednik Vlade Kantona, ministri i drugi dužnosnici Kantona;
5. U drugim slučajevima, ako njegova uporaba nije u suprotnosti odredbama ovog zakona.

UPORABA ZASTAVE KANTONA

Članak 11.

Zastava Kantona ističe se:

1. Na zgradi u kojoj su smješteni Skupština Kantona, predsjednik Kantona i Vlada Kantona;
2. U dane blagdana Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine na zgradama u kojima su smješteni kantonalni organi za vrijeme trajanja tih blagdana;
3. U dane žalosti koje odredi Vlada Kantona, na pola koplja za vrijeme trajanja žalosti;
4. U drugim slučajevima, ako njezina uporaba nije u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

Članak 12.

Zastava Kantona može se isticati:

1. Na zgradama u kojima su smješteni kantonalni, gradski i općinski organi za vrijeme svečanosti;
2. U zgradama u kojima su smještene ustanove za vrijeme svečanosti u tim ustanovama;

3. Prigodom međunarodnih susreta, natjecanja i drugih skupova (političkih, znanstvenih, kulturno-umjetničkih, športskih i dr.) na kojima Kanton sudjeluje ili je reprezentiran sukladno pravilima i praksi održavanja takvih skupova;
4. Prigodom proslave svečanosti i drugih masovnih političkih, kulturnih, športskih i sličnih manifestacija koje su od značaja za Kanton;
5. U drugim slučajevima, ako njezina uporaba nije u suprotnosti odredbama ovog zakona.

KAZNENE ODREDBE

Članak 13.

(1) Novčanom kaznom od 500 do 5.000 KM kaznit će se za prekršaj poduzeće ili druga pravna osoba, ako:

1. Upotrijebi grb i zastavu Kantona u obliku i sadržaju suprotno odredbama članka 4. ovog zakona;
2. Upotrijebi grb ili zastavu Kantona kao znak za obilježavanje robe ili usluga (članak 6. stavak 1.);
3. Na javnom mjestu upotrijebi grb ili zastavu Kantona koji su oštećeni ili su svojim izgledom nepodobni za uporabu (članak 6. stavak 2.);

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se i odgovorna osoba u poduzeću ili drugoj pravnoj osobi novčanom kaznom od 50 do 500 KM. Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se i odgovorna osoba u organu Kantona, općine ili drugom državnom organu ili tijelu novčanom kaznom od 50 do 500 KM.

Članak 14.

Za prekršaj iz članka 13. stavak 1. ovog zakona novčanom kaznom u iznosu od 50 do 500 KM kaznit će se osoba koja samostalno obavlja gospodarsku djelatnost.

Za prekršaj iz članka 13. stavak 1. točki 1., 2. i 3. ovog zakona kaznit će se građanin novčanom kaznom u iznosu od 50 do 300 KM.

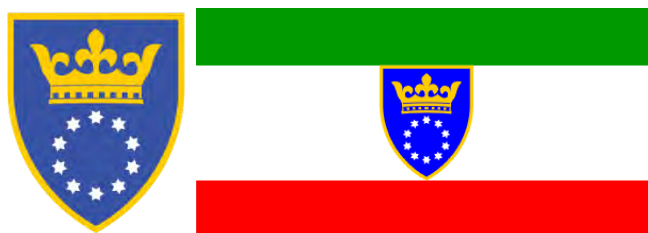
Članak 15.

Učiniocu prekršaja iz članaka 13. i 14. ovog zakona može se izreći i zaštitna mjera oduzimanja predmeta kojim je izvršen prekršaj.

Ovlaštena osoba kantonalnog Ministarstva unutarnjih poslova može prije podnošenja zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka oduzeti predmete iz stavka 1. ovog članka i odmah ih predati nadležnom organu.

5.4. Zeničko-dobojski kanton

Službena obilježja/znakovlja Zeničko-dobojskog kantona definirana su Ustavom Zeničko-dobojskog kantona, Zakonom o grbu i zastavi Zeničko-dobojskog kantona i Zakonom o uporabi grba i zastave Zeničko-dobojskog kantona.

Grb i zastava Zeničko-dobojskog kantona

5.4.1. Ustav Zeničko-dobojskog kantona¹⁰⁶

Članak 8.

Kanton ima grb, zastavu i pečat, kao i druge simbole o kojima odluči Skupština Kantona. Za prihvaćanje simbola potrebna je većina glasova u Skupštini Kantona.

5.4.2. Zakon o grbu i zastavi Zeničko-dobojskog kantona¹⁰⁷

5.4.3. Zakon o uporabi grba i zastave Zeničko-dobojskog kantona¹⁰⁸

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim zakonom uređuje se uporaba grba i zastave Zeničko-dobojskog kantona.

Članak 2.

Grbom i zastavom Kantona predstavlja se Kanton i izražava pripadnost Kantonu.

Članak 3.

Grb i zastava Kantona rabe se sukladno odredbama ovog zakona na način kojim se ističe ugled i dostojanstvo Kantona.

Članak 4.

Isticanje grba i zastave Kantona sa grbom i zastavom Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine, vrši se sukladno zakonima Bosne i Hercegovine i Federacije o uporabi grba i zastave.

Članak 5.

Grb i zastava Kantona mogu se rabiti samo u obliku i sadržini utvrđenim Zakonom o grbu i zastavi Zeničko-dobojskog Kantona. Iznimno, ako je to posebnim propisima utvrđeno, grb i zastava Kantona mogu se upotrijebiti kao sastavni dio drugih amblema, odnosno znakova (vojne, komandane i rangovne zastave i dr.).

¹⁰⁶ Službene novine Federacije BiH, broj 7/96 i Službene novine Zeničko-dobojskog kantona, br. 1/96, 10/00, 8/04 i 10/04.

¹⁰⁷ Službene novine Zeničko-dobojskog kantona, br. 11/97 i 12/00.

¹⁰⁸ Službene novine Zeničko-dobojskog kantona, br. 11/97 i 12/04.

Članak 6.

Grb i zastava Kantona čuvaju se kod premijera Kantona i prema njima se vrše oblikovanja grba i zastave Kantona.

Članak 7.

Grb i zastava se ne mogu upotrijebiti kao robni ili uslužni žig, uzorak ili model, niti kao bilo koji drugi znak za obilježavanje robe i usluga.

Članak 8.

Uporaba grba i zastave Kantona slobodna je u umjetničkom stvaralaštvu ili odgojno-nastavnoj svrsi pod uvjetom da se time ne vrijeđa ugled i dostojanstvo Kantona.

Članak 9.

Grb i zastava ne mogu se rabiti na javnom mjestu ako su oštećeni ili svojim izgledom nepodobni za uporabu.

Oštećeni ili za uporabu nepodobni grb i zastava povlače se iz uporabe.

Članak 10.

Ako se grb i zastava Kantona ističu na teritoriju Kantona sa drugim domaćim ili stranim grbom odnosno zastavom, grb odnosno zastava Kantona stavlja se na počasno mjesto, sukladno ovom zakonu, izuzev u slučaju iz članka 4. ovog zakona.

UPORABA GRBA KANTONA**Članak 11.**

Grb Kantona rabi se:

1. u sastavu pečata Kantona;
2. u službenim prostorijama i natpisima na zgradama gdje su smješteni organi Županije;
3. na odorama pripadnika Kantonalnog ministarstva unutarnjih poslova i
4. u drugim slučajevima sukladno Zakonu.

Članak 12.

Grb Kantona može se rabiti:

1. na zgradama u kojima su smješteni općinski organi na području Kantona, kao i u svečanim prostorijama tih organa;
2. prigodom međunarodnih susreta, t natjecanja i drugih skupova (političkih, znanstvenih, kulturno-umjetničkih, športskih i dr.) na kojima Kantona sudjeluje;
3. na zvaničnim pozivnicama, čestitkama i sličnim aktima koje koriste premijer Kantona, predsjedavajući Skupštine Kantona, ministri i drugi dužnosnici Kantona;
4. u drugim slučajevima, ako njihova uporaba nije u suprotnosti odredbama ovog zakona.

Članak 13.

Ako se grb Kantona ističe na teritoriji Kantona zajedno s jednim ili više domaćih ili stranih grbova ili drugim sličnim amblemima, izuzev u slučajevima iz članka 4. ovog zakona, grb Kantona nalazi se na počasnom mjestu, i to:

1. u sredini kruga, sprijeda promatrano, ako su drugi grbovi i amblemi poredani u krug;

2. u sredini polukruga, sprijeda promatrano, ako su drugi grbovi i amblemi poredani u polukrug;
3. na čelu kolone drugih grbova, ako su drugi grbovi i amblemi poredani u koloni;
4. na čelu skupine drugih grbova, ako su grbovi poredani u skupine;
5. na desnoj strani, sprijeda promatrano, od grba strane države ili međunarodne organizacije koji se ističe u središtu.

UPORABA ZASTAVE KANTONA

Članak 14.

Zastava Kantona ističe se:

1. na zgradi u kojoj su smješteni Skupština Kantona, premijer Kantona, Vlada Kantona i općinski načelnik;
2. u dane blagdana na zgradama u kojima su smješteni kantonalni i općinski organi u tijeku tih blagdana;
3. u dane žalosti koje odredi Vlada Federacije ili Vlada Kantona na pola koplja u tijeku žalosti i
4. u drugim slučajevima pod uvjetima i na način utvrđen zakonom.

Članak 15.

Zastava Kantona može se isticati:

1. na zgradama u kojima su smješteni kantonalni i općinski organi za vrijeme svečanosti u Kantonu i općinama;
2. prigodom međunarodnih susreta, natjecanja i drugih skupova (političkih, znanstvenih, kulturno-umjetničkih, športskih i dr.) na kojima Kanton sudjeluje;
3. prigodom proslave svečanosti i drugih masovnih političkih, kulturnih, športskih i sličnih manifestacija koje su od značaja za Kanton;
4. u drugim slučajevima, ako njihova uporaba nije u suprotnosti odredbama ovog zakona.

Članak 16.

Ako se zastava Kantona ističe na teritoriju Kantona zajedno sa drugim zastavama, izuzev u slučaju iz članka 4. ovog zakona, zastava Kantona nalazi se na počasnom mjestu, i to:

1. u sredini, ako je postavljena sa druge dvije zastava;
2. u sredini kruga, sprijeda promatrano, ako su druge zastave poredane u krug;
3. u sredini polukruga, sprijeda promatrano, ako su druge zastave poredane u polukrug;
4. na čelu kolone drugih zastava, ako su druge zastave poredane u koloni;
5. na prvom mjestu u vrsti, sprijeda promatrano, ako su druge zastave poredane u vrstu;
6. na čelu skupine, ako su druge zastave poredane u skupine;
7. sa lijeve strane, sprijeda promatrano, pored druge zastave, izuzev sa desne strane od zastave države ili međunarodne organizacije prigodom zvanične posjete ovlaštenog predstavnika te države ili organizacije.

Članak 17.

Zastava Kantona se podiže i spušta, ističe i skida, odnosno prenosi uz uobičajene počasti (ustajanje, pozdravljanje i dr.).

KAZNENE ODREDBE

Članak 18.

Novčanom kaznom od 1.000 do 5.000 KM kaznit će se za prekršaj poduzeće ili druga pravna osoba, ako:

1. upotrijebi grb ili zastavu Kantona u obliku ili sadržaju suprotno odredbama članka 5. ovog zakona;
2. upotrijebi grb ili zastavu Kantona kao znak za obilježavanje robe ili usluga (članak 7);
3. upotrijebi grb ili zastavu Kantona suprotno uvjetima iz članka 8. zakona;
4. ako na javnom mjestu upotrijebi grb ili zastavu Kantona koji su oštećeni ili su svojim izgledom nepodobni za uporabu (članak 9);
5. ako upotrijebi, odnosno istakne grb ili zastavu Kantona suprotno odredbama čl. 4., 12. i 15. ovog zakona;
6. ako ne upotrijebi, odnosno ne istakne grb ili zastavu Kantona sukladno odredbama čl. 10., 13. i 16. ovog zakona;

Za prekršaje iz stavka 1. ovog članka kaznit će se i odgovorna osoba u poduzeću, organu vlasti ili drugoj pravnoj osobi novčanom kaznom od 100 do 500 KM.

Članak 19.

Za prekršaj iz članka 18. stavak 1. ovog zakona novčanom kaznom u iznosu od 100 do 500 KM kaznit će se osoba koja samostalno obavlja gospodarsku djelatnost.

Za prekršaj iz članka 18. stavak 1. točka 1., 2., 3. i 4. ovog zakona, kaznit će se građanin novčanom kaznom od 50 do 250 KM.

5.5. Bosansko-podrinjski kanton Goražde

Službena obilježja/znakovlja Bosansko-podrinjskog kantona Goražde definirana su Ustavom Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, Zakonom o grbu i zastavi Bosansko-podrinjskog kantona Goražde i Zakonom o uporabi grba i zastave Bosansko-podrinjskog kantona Goražde.

Grb i zastava Bosansko-podrinjskog kantona Goražde

5.5.1. Ustav Bosansko-podrinjskog kantona Goražde¹⁰⁹

Članak 7. (Službena obilježja/znakovlja Kantona)

Kanton ima grb, zastavu, pečat i himnu /Svečana pjesma/ kao i druga službena obilježja/znakovlja o kojima odluči Skupština Kantona.

O službenim obilježjima Kantona Skupština će donijeti poseban propis.

¹⁰⁹ Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, br. 8/98, 10/00 i 5/03.

Službena obilježja/znakovlja Kantona rabiće se samostalno ili zajedno sa službenim obilježjima Bosne i Hercegovine i Federacije, kako je to određeno njihovim propisima i propisima Kantona.

5.5.2. Zakon o grbu i zastavi Bosansko-podrinjskog kantona Goražde¹¹⁰

Članak 1.

Grb Bosansko-podrinjskog kantona Goražde je štitastog oblika sastavljen od tri dijela u lijevom polju grba nalaze se tri plave zvijezde na žutom polju, u vrhu desnog plavnog polja nalazi se ljiljan žute boje, a ispod njega pet valovitih linija žute boje koje predstavljaju rijeku Drinu. Cijeli grb je opasan vrpcom žute boje.

Članak 2.

Zastava Bosansko-podrinjskog kantona Goražde je pravokutna dvobojnica sa dva identična polja plave i žute boje. Na sredini zastave nalazi se grb Bosansko-podrinjskog kantona Goražde opisan u članku 1. ovog zakona. Omjer duljine i širine zastave je 1:2.

Članak 3.

Likovno rješenje grba i zastave Bosansko-podrinjskog kantona Goražde je sastavni dio ovog zakona.

Članak 4.

Za uporabu grba i zastave Bosansko-podrinjskog kantona Goražde primjenjuju se odredbe Zakona o uporabi grba i zastave Bosansko-podrinjskog kantona Goražde.

Članak 5.

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja na oglasnoj ploči u sjedištu kantona, a naknadno će se objaviti u „Službenim novinama Bosansko-podrinjskog kantona Goražde“.

5.5.3. Zakon o uporabi grba i zastave Bosansko-podrinjskog kantona Goražde¹¹¹

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuje uporaba grba i zastave Bosansko-podrinjskog Kantona Goražde (u daljnjem tekstu: Kanton).

Članak 2.

Grbom i zastavom kantona predstavlja se Kanton i izražava pripadnost Kantonu.

Članak 3.

Grb i zastava Kantona rabe se sukladno odredbama ovog zakona na način kojim se ističe ugled i dostojanstvo Kantona.

Članak 4.

Isticanje grba i zastave Kantona sa grbom i zastavom Bosne i Hercegovine vrši se sukladno Zakonu o uporabi grba i zastave Federacije Bosne i Hercegovine.

---

¹¹⁰ Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, broj 18/01.

¹¹¹ Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, broj 6/13.

Članak 5.

Grb i zastava Kantona mogu se rabiti samo u obliku i sadržini utvrđenim Zakonom o grbu i zastavi Bosansko-podrinjskog Kantona.

U grbu i zastavi Kantona ne može se ništa mijenjati.

Iznimno, ako je to posebnim propisima utvrđeno grb i zastava Kantona mogu se upotrijebiti kao sastavni dio drugih amblema, odnosno znakovlja.

Članak 6.

Originali grba i zastave Kantona čuvaju se kod predsjedavajućeg Skupštine Kantona i prema njima se vrši oblikovanje grba i zastave Kantona.

Članak 7.

Grb i zastava Kantona Goražde ne mogu se upotrijebiti kao robni ili uslužni žig, ili model, niti kao bilo koji drugi znak za obilježavanje roba i usluga.

Članak 8.

Uporaba grba i zastave Kantona slobodna je u umjetničkom stvaralaštvu ili odgojno-nastavnoj svrsi pod uvjetom da se time ne vrijeđa ugled i dostojanstvo Kantona Goražde.

Članak 9.

Grb i zastava Kantona ne mogu se rabiti na javnom mjestu ako su oštećeni ili svojim izgledom nepodobni za uporabu.

Oštećeni ili za uporabu nepodobni grb i zastava povlače se iz uporabe.

Članak 10.

Ako se grb i zastava Kantona ističe na teritoriju Kantona, zajedno sa drugim domaćim ili stranim grbom, odnosno zastavom, grb, odnosno zastava Kantona stavlja se na počasno mjesto sukladno ovom Zakonu, izuzev u slučaju iz članka 4. ovog zakona.

Pod domaćim grbom, odnosno zastavom u smislu ovog zakona podrazumijevaju se grb, odnosno zastava drugog kantona i grb, odnosno zastava općine s teritorija Kantona i općine s teritorija drugog kantona.

UPORABA GRBA KANTONA GORAŽDE

Članak 11.

Grb Kantona Goražde rabi se

1. u sastavu pečata Kantona sukladno Zakonu o pečatu Bosansko-podrinjskog Kantona Goražde;
2. u službenim prostorijama i natpisima na zgradama gdje su smješteni kantonalna tijela vlasti i druga tijela, službe i institucije koje su osnovane kantonalnim propisom, kao i organizacionim jedinicama tih tijela, službi i institucija na teritoriju Kantona, memorandumima i službenim vozilima tih tijela;
3. na odorama pripadnika Ministarstva unutarnjih poslova Kantona;
4. na službenim legitimacijama koje izdaju kantonalna tijela;
5. na izaslaničkim legitimacijama/iskaznicama izaslanika u Skupštini Kantona;
6. u drugim slučajevima sukladno Zakonu.

Članak 12.

Grb Kantona Goražde može se rabiti:

1. na zgradama u kojima su smješteni općinski organi na teritoriju Kantona, kao i u svečanim prostorijama tih zgrada;
2. prigodom međunarodnih susreta, natjecanja i drugih skupova (političkih, znanstvenih, kulturno-umjetničkih, športskih i dr.) na teritoriju Kantona na kojima Kanton sudjeluje ili je organizator takvih skupova;
3. na zvaničnim pozivnicama, čestitkama i sličnim aktima koje koriste predsjedavajući i zamjenik predsjedavajućeg Skupštine Kantona, premijer, ministri i drugi dužnosnici Kantona;
4. u drugim slučajevima, ako njegova uporaba nije u suprotnosti odredbama ovoga Zakona.

Članak 13.

Ako se grb Kantona ističe na teritoriju Kantona zajedno sa jednim ili više domaćih ili stranih grbova ili drugim sličnim amblemima, grb Kantona nalazi se na počasnom mjestu i to:

1. u sredini kruga, sprijeda promatrano, ako su drugi grbovi i amblemi poredani u krug;
2. u sredini polukruga, sprijeda promatrano, ako su drugi grbovi i amblemi poredani u polukrug;
3. na čelu kolone drugih grbova, ako su drugi grbovi i amblemi poredani u kolonu;
4. na čelu skupine drugih grbova, ako su grbovi poredani u skupine;
5. na desnoj strani, sprijeda promatrano, od grba strane države ili međunarodne organizacije, koji se ističe u središtu osim u slučajevima zavničnih posjeta državnih ili međunarodnih organizacija, kada se uporabe vrše sukladno članku 4. ovog zakona.

UPORABA ZASTAVE KANTONA GORAŽDE

Članak 14.

Zastava Kantona ističe se:

1. na zgradi u kojoj su smješteni Skupština Kantona i Vlada Kantona;
2. u dane blagdana na zgradama u kojima su smješteni kantonalni organi vlasti i drugi organi, službe i institucije koje su osnovane kantonalnim propisom, kao i organizacione jedinice tih organa, službi i institucija na teritoriju Kantona za vrijeme trajanja tih blagdana;
3. u dane žalosti koje odredi Vlada Federacije, odnosno Vlada Kantona, na pola koplja za vrijeme trajanja žalosti;
4. u drugim slučajevima pod uvjetima i na način utvrđen zakonom.

Članak 15.

Zastava Kantona Goražde može se isticati:

1. na zgradama u kojima su smješteni općinski organi za vrijeme svečanosti u tim općinama;
2. prigodom međunarodnih susreta, natjecanja i drugih skupova (političkih, znanstvenih, kulturno-umjetničkih, športskih i dr.) na kojima Kantona sudjeluje ili je organizator takvih skupova;
3. prigodom proslava, svečanosti i drugih masovnih političkih, kulturnih, športskih i sličnih manifestacija koje su od značaja za Kanton;

4. u drugim slučajevima, ako njezina uporaba nije u suprotnosti odredbama ovog zakona.

Članak 16.

Ako se zastava Kantona ističe na teritoriju Kantona zajedno sa drugim domaćim i stranim zastavama, zastava Kantona nalazi se na počasnom mjestu i to:

1. u sredini kruga, sprijeda promatrano, ako su zastave poredane u krug;
2. u sredini polukruga, sprijeda promatrano, ako su druge zastave poredane u polukrug sukladno članku 4. ovog zakona;
3. na čelu kolone drugih zastava, ako su druge zastave poredane u koloni;
4. na prvom mjestu u vrsti, sprijeda promatrano, ako su druge zastave poredane u vrstu;
5. na čelu skupine, ako su druge zastave poredane u skupine.

Ako se zastava Kantona ističe pored neke druge zastave, ona se uvijek nalazi s lijeve strane, sprijeda promatrano.

Članak 17.

Ako se zastava Kantona ističe preko ulice ili trga, na stolu, bini ili nekom drugom počasnom mjestu u okomitom položaju, položaj zastave treba da bude takav da plavo polje bude okrenuto prema gore.

Članak 18.

Zastava Kantona Goražde podiže se i spušta, ističe i skida, odnosno prenosi uz uobičajene počasti (ustajanje, pozdravljanje i dr.).

KAZNENE ODREBE

Članak 19.

Novčanom kaznom od 1.500 KM do 7.500 KM kaznit će se za prekršaj poduzeće i druga pravna osoba, ako:

1. upotrijebi grb ili zastavu Kantona u obliku i sadržaju suprotno odredbama članka 5. ovog zakona;
2. upotrijebi grb i zastavu Kantona kao znak za obilježavanje roba ili usluga (članak 7.);
3. upotrijebi grb ili zastavu Kantona, suprotno uvjetima iz članka 8. Zakona;
4. ako na javnom mjestu upotrijebi grb ili zastavu Kantona koji su oštećeni ili su svojim izgledom nepodobni za uporabu (članak 9.);
5. ako upotrijebi, odnosno istakne grb ili zastavu Kantona suprotno odredbama članaka 4, 11,12,14. I 15. ovog zakona;
6. ako ne upotrijebi, odnosno ne istakne, grb i zastavu Kantona sukladno odredbama članaka 10, 13. i 16. ovog zakona.

Za prekršaj iz članka 19. stavak 1. ovog članka kaznit će se odgovorna osoba u poduzeću, organu vlasti ili drugoj pravnoj osobi novčanom kaznom od 300 do 750 KM.

Članak 20.

Za prekršaj iz članka 19. stavak 1. ovog zakona novčanom kaznom u iznosu od 300 do 750 KM kaznit će se osoba koja samostalno obavlja gospodarsku djelatnost.

Za prekršaj iz članka 19. stavak 1. točka 1., 2., 3. i 4. ovog zakona kaznit će se građanin novčanom kaznom u iznosu od 100 do 400 KM.

Članak 21.

Ovlašteno tijelo za izricanje prekršajnih sankcija putem izdavanja prekršajnog naloga i pokretanje prekršajnog postupka je Ministarstvo za unutarnje poslove Kantona.

Učiniocu prekršaja iz članka 19. i 20. ovog zakona može se izreći i zaštitna mjera oduzimanja predmeta kojim je izvršen prekršaj.

Ovlaštena osoba Ministarstva za unutarnje poslove Kantona može prije podnošenja zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka oduzeti predmete iz stavka 2. ovog članka i odmah predati nadležnom tijelu.

5.6. Srednjobosanski kanton/Županija Središnja Bosna

Službena obilježja/znakovlja Srednjobosanskog kantona/Županija Središnja Bosna definirana su Ustavom Županije Središnja Bosna, Zakonom o grbu i zastavi Srednjobosanskog kantona i Zakonom o uporabi grba i zastave Srednjobosanskog kantona.

Grb i zastava Srednjobosanskog kantona/ Županije Središnja Bosna

5.6.1. Ustav Srednjobosanskog kantona¹¹²/ Županije Središnja Bosna

Članak 7.

Kanton ima grb, zastavu, pečat, kao i druge simbole o kojima odlučuje Skupština Kantona.

Simboli Kantona rabiće se uz simbole Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine sukladno zakonu.

Za prihvaćanje simbola potrebna je većina glasova u Skupštini Kantona, uključujući većinu glasova bošnjačkih izaslanika i većinu glasova hrvatskih izaslanika.

5.6.2. Zakon o grbu i zastavi Srednjobosanskog kantona¹¹³/ Županije Središnja Bosna

Članak 1.

Ovim zakonom o grub i zastavi Srednjobosanskog kantona/ Županije Središnja Bosna (u daljnjem tekstu: Zakona) utvrđuje se izgled, sadržaj i likovno rješenje grba i zastave Srednjobosanskog kantona/ Županije Središnja Bosna.

¹¹² Službene novine Srednjobosanskog kantona, br. 1/97, 5/97, 6/97, 2/98, 7/98 - ispravak teksta, 8/98, 10/2000, 8/03, 2/04 i 14/04.

¹¹³ Službene novine Srednjobosanskog kantona, broj 10/02.

Članak 2.

Grb Srednjobosanskog kantona/ Županije Središnja Bosna štitastog je oblika, obrubljen je oker žutom bojom (pantone 1235) i sastavljen od tri dijela: gornji dio čine dva polja, crvene (pantone 185) i bijele boje u omjeru 2:1, gornji dio grba simbolizira kulturno-povijesno naslijeđe - spomeničko blago iz razdoblja srednjovjekovne bosanske države. Središnji i donji dio grba simboliziraju gospodarstvo Srednjobosanskog kantona (u daljnjem tekstu: Kanton), koju karakterizira brdsko-planinski reljef i bogata hidrografska mreža. Središnji dio grba je kombinacija plave (pantone 286) i bijele boje, a donji dio je kombinacija zelene (pantone 355) i bijele boje u omjeru 2:1. Tri zvjezdice, od kojih su dvije plave (pantone 286) na bijelom polju, a jedna bijela na crvenom polju, simbolično predstavljaju tri konstitutivna naroda koja žive na prostoru Kantona i Bosne i Hercegovine; maslinova grančica u kombinaciji bijele i plave boje (pantone 286), u donjoj trećini grba (dijelu koji je bijel nalazi se na zelenom polju, a najvećim dijelom koji je plav (pantone 286) nalazi se na bijelom polju, simbolizira suživot i mir među svim narodima u Kantonu. Omjer vanjskih dimenzija – širine i visine grba je 1:1,5.

Članak 3.

Zastava Srednjobosanskog kantona/ Županije Središnja Bosna pravouglata je trobojnica s vodoravno postavljenim poljima.

Promatrano odozgo prema dolje, prvo polje je crveno (pantone 185) – ¼ površine, središnje polje je bijelo – ½ površine, a donje polje je zeleno (pantone 355) – ¼ površine.

Grb Srednjobosanskog kantona smješten je na bijelom, središnjem polju zastave u lijevom kvadratu, a središnje polje grba poklapa se s točkom sjecišta dijagonala kvadrata.

Omjer duljine i širine zastave je 2:1.

Članak 4.

Likovno rješenje grba i zastave Srednjobosanskog kantona sastavni je dio ovog zakona.

Članak 5.

O uporabi grba i zastave Srednjobosanskog kantona donijet će se poseban zakon.

5.6.3. Zakon o uporabi grba i zastave Srednjobosanskog kantona¹¹⁴

I – TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim zakonom uređuje se uporaba grba i zastave Srednjobosanskog kantona (u daljnjem tekstu: grb i zastava Kantona).

Članak 2.

Grbom i zastavom Kantona predstavlja se Srednjobosanski kanton (u daljnjem tekstu: Kanton) i izražava pripadnost Kantonu.

---

¹¹⁴ Službene novine Srednjobosanskog kantona, br. 10/02 i 3/10.

Članak 3.

Grb i zastava Kantona rabe se sukladno odredbama ovog zakona, na način kojim se ističu ugled i dostojanstvo Kantona.

Članak 4.

Isticanje grba i zastave Kantona s grbom i zastavom Federacije Bosne i Hercegovine te s grbom i zastavom Bosne i Hercegovine obavlja se sukladno posebnim propisima Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine.

Članak 5.

Grb i zastava Kantona mogu se rabiti samo u obliku i sa sadržajem utvrđenim zakonom o grbu i zastavi Srednjobosanskog kantona (Službene novine Srednjobosanskog kantona, broj 10/02).

Članak 6.

Izvornici grba i zastave Kantona čuvaju se kod predsjedavajućeg Skupštine Kantona.

Članak 7.

Grb i zastava Kantona ne mogu se upotrijebiti kao robni ili uslužni žig, uzorak ili model, niti kao bilo koji drugi znak za obilježavanje robe ili usluga.

Članak 8.

Uporaba grba i zastave Kantona dopuštena je u umjetničkom stvaralaštvu ili u odgojno-nastavnu svrhu, pod uvjetom da se time ne vrijeđaju ugled i dostojanstvo Kantona.

Grb i zastava Kantona mogu se rabiti na promotivnim i humanitarnim manifestacijama, u državi i inozemstvu, na kojima se predstavlja Kanton (kao bedž, na kapi, majici ili kao zastavica, te na drugim predmetima).

Za uporabu grba i zastave iz prethodnog stavka, odobrenje daje Vlada Srednjobosanskog kantona (u daljnjem tekstu: Vlada Kantona), na prijedlog nadležnog kantonalnog ministra.

Članak 9.

Grb i zastava Kantona ne mogu se rabiti na javnom mjestu ako su oštećeni ili svojim izgledom neprikladni za uporabu. Oštećeni ili za uporabu neprikladni grb i zastava Kantona povlače se iz uporabe.

Članak 10.

Ako se grb i zastava Kantona ističu na području Kantona zajedno s drugim, domaćim ili stranim, grbom, odnosno zastavom, grb, odnosno zastava Kantona stavlja se na počasno mjesto, sukladno ovom zakonu, osim u slučaju iz članka 4 ovog zakona.

UPORABA GRBA KANTONA

Članak 11.

Grba Kantona rabi se:

1. u sastavu pečata Kantona, sukladno ovom Zakonu;

2. u službenim prostorijama i natpisima na zgradama u kojima su smješteni kantonalni organi iz članka 2 Zakona o pečatu Srednjobosanskog kantona, te na memorandumima i službenim vozilima tih organa;
3. na odorama pripadnika Ministarstva unutarnjih poslova Srednjobosanskog kantona;
4. na službenim iskaznicama koje izdaju kantonalni organi uprave;
5. na zastupničkim iskaznicama zastupnika u Skupštini Srednjobosanskog kantona;
6. u drugim slučajevima sukladno zakonu i drugim kontrolnim propisima.

Članak 12.

Grb Kantona može se rabiti:

1. na zgradama u kojima su smještena gradska i općinska tijela na području Kantona, kao i u službenim prostorijama tih zgrada;
2. prigodom međunarodnih susreta, natjecanja a i drugih skupova (političkih, znanstvenih, kulturno-umjetničkih, športskih i dr.) na kojima Kanton sudjeluje ili je reprezentiran sukladno pravilima i praksi održavanja takvih skupova;
3. na službenim pozivnicama, čestitkama i sličnim aktima koje koristi predsjedavajući Skupštine Kantona i zamjenici predsjedavajućeg Skupštine Kantona, premijer Kantona, ministri i drugi kantonalni dužnosnici;
4. u drugim slučajevima sukladno zakonu.

Članak 13.

Ako se grb Kantona ističe na području Kantona zajedno sa jednim ili više domaćih ili stranih grbova ili s drugim sličnim amblemima, grb Kantona nalazi se na počasnom mjestu, i to:

1. u sredini kruga, promatrano sprijeda, ako su grbovi ili amblemi poredani ukруг;
2. u sredini polukruga, promatrano sprijeda, ako su drugi grbovi ili amblemi poredani u polukrug;
3. na čelu kolone ako su drugi grbovi ili amblemi poredani u kolonu;
4. na čelu skupine drugih grbova ako su grbovi poredani u skupinu;
5. na desnoj strani, promatrano sprijeda, od grba strane države ili međunarodne organizacije koji se ističe u središtu, osim u slučajevima službenih posjeta državnih ili međunarodnih organizacija kada se rabe sukladno članku 4. ovog zakona.

ISTICANJE ZASTAVE KANTONA

Članak 14.

Zastava kantona ističe se:

1. na zgradi u kojoj su smješteni Srednjobosanski Kanton i Vlada Kantona;
2. u dane blagdana Kantona, na zgradama u kojima su smješteni organi Kantona i na zgradama ustanova čiji je osnivač Kanton, odnosno općina, za vrijeme trajanja tih blagdana;
3. na zgradama iz točke 1 ovog članka, u dane žalosti koje odredi Vlada Kantona, na pola koplja za vrijeme trajanja žalosti;
4. u drugim slučajevima, pod uvjetima i na način određen zakonom.

Članak 15.

Zastava Kantona može se isticati:

1. na zgradama u kojima su smješteni gradski i općinski organi, za vrijeme svečanosti u tome gradu i općini;
2. prigodom međunarodnih susreta, natjecanja i drugih skupova (političkih, znanstvenih, kulturno-umjetničkih, športskih i dr.) na kojima Kanton sudjeluje ili je reprezentiran sukladno pravilima i praksi održavanja tih skupova;
3. prigodom proslave svečanosti i drugih masovnih političkih, kulturnih, športskih i sličnih manifestacija koje su značajne za Kanton;
4. u drugim slučajevima ako njezina uporaba nije u suprotnosti odredbama ovoga zakona.

Članak 16.

Ako se zastava Kantona istiche na području Kantona zajedno s drugim zastavama, zastava Kantona nalazi se na počasnom mjestu, i to:

1. u sredini kruga, promatrano sprijeda, ako su zastave poredane u krug;
2. u sredini polukruga, promatrano sprijeda, ako su zastave poredane u polukrug sukladno članku 4. ovog zakona;
3. na čelu kolone drugih zastava ako su druge zastave poredane u kolonu;
4. na prvome mjestu u vrsti, promatrano sprijeda, ako su zastave poredane u vrstu;
5. na čelu skupine ako su druge zastave poredane u skupinu.

Ako se zastava Kantona istiche pored neke druge zastave, ona se uvijek nalazi s lijeve strane, promatrano sprijeda.

Članak 17.

Ako se zastava kantona istiche na ulici i trgu, na stolu, pozornici ili nekom drugom počasnom mjestu, izgled zastave u okomitom položaju treba biti takav da gornja strana grba bude okrenuta prema gore.

Članak 18.

Zastava Kantona podiže se i spušta, istiche i skida, odnosno prenosi uz uobičajene počasti (ustajanje, pozdravljanje i dr.).

KAZNENE ODREDBE

Članak 19.

Novčanom kaznom u iznosu od 1.500 KM do 7.500 KM kaznit će se za prekršaj gospodarsko društvo ili drugo pravno lice:

1. ako upotrijebi grb ili zastavu Kantona u obliku i sa sadržajem suprotnom odredbama članka 5. ovog zakona;
2. ako upotrijebi grb ili zastavu Kantona kao znak za obilježavanje robe ili usluga (članak 7);
3. ako upotrijebi grb ili zastavu Kantona suprotno uvjetima iz članka 8 ovoga zakona;
4. ako na javnom mjestu upotrijebi grb ili zastavu Kantona koji su oštećeni ili su svojim izgledom neprikladni za uporabu (članak 9);
5. ako upotrijebi, odnosno istakne grb ili zastavu Kantona suprotno odredbama članaka 4, 11 i 14 ovoga zakona;

6. ako ne upotrijebi, odnosno istakne grb i zastavu Kantona sukladno odredbama članaka 10 i 13 ovoga zakona.

Članak 20.

Za prekršaj iz članka 19. stavak 1. ovog zakona, novčanom kaznom u iznosu od 300 do 750 kaznit će se osoba koja samostalno obavlja gospodarsku djelatnost.

Za prekršaj iz članka 19. stavak 1. točke: 1., 2., 3. i 4. ovoga zakona kaznit će se građanin novčanom kaznom u iznosu od 100 do 400 KM.

Članak 21.

Počiniocu prekršaja iz članka 19. i 20. ovog zakona može se izreći izaštitna mjera oduzimanje predmeta kojim je počinjen prekršaj.

Ovlaštena službena osoba Ministarstva unutarnjih poslova Srednjobosanskog kantona može prije podnošenja zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka oduzeti predmete iz stavka 1. ovog članka i odmah ih predati nadležnom organu.

5.7. Hercegovačko-neretvanski kanton

Službena obilježja/znakovlja Hercegovačko-neretvanskog kantona definirana su Ustavom Hercegovačko-neretvanskog kantona, Zakonom o grbu i zastavi Hercegovačko-neretvanskog kantona i Zakonom o uporabi grba i zastave Hercegovačko-neretvanskog kantona.

Grb i zastava Hercegovačko-neretvanskog kantona

5.7.1. Ustav Hercegovačko-neretvanskog kantona¹¹⁵

Članak 7.

Kanton ima grb, zastavu i pečat, kao i druge simbole o kojima odlučuje Skupština Kantona. Za prihvaćanje simbola potrebna je većina glasova u Skupštini Kantona, uključujući većinu glasova bošnjačkih izaslanika i većinu glasova hrvatskih izaslanika. Simboli Kantona rabić će se sukladno zakonu.

5.7.2. Zakon o grbu i zastavi Hercegovačko-neretvanskog kantona¹¹⁶

Članak 1.

Ovim Zakonom uređuje se oblik i izgled grba i zastave Hercegovačko-neretvanskog kantona.

¹¹⁵ Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona, br. 2/98, 4/00 i 7/04.

¹¹⁶ Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona, broj 7/04.

Članak 2.

Grb Hercegovačko-neretvanskog kantona je štitastog oblika. Gornji dio je svjetlije plave boje i zauzima jednu trećinu duljine grba. U sredini gornjeg dijela nalazi se zlatnožuto sunce sa devet krakova (zraka). Poluprečnik sunca jednak je duljini krakova sunca i njihova duljina zajedno zauzima dvije trećine duljine gornjeg dijela grba. Donji dio grba je tamnije plave boje i zauzima dvije trećine duljine grba. U donjem dijelu grba nalaze se tri vodoravne, usporedne, valovite bijele crte čija se duljina smanjuje proporcionalno prema donjem dijelu grba. Grb je optočen vrpcom zlatnožute boje. Krajnje točke grba su kao točke jednakokraničnog trokuta.

Članak 3.

Zastava Hercegovačko-neretvanskog kantona je pravouglonog oblika sa odozgo prema dolje vodoravno poredanih pet proporcionalnih polja jednake veličine: crvene, bijele, plave, bijele i zelene boje. U sredini zastave nalazi se grb Hercegovačko-neretvanskog kantona utvrđen u članku 2. ovog zakona. Grb je smješten tako da počinje i završava na sredini polja bijele boje. Omjer širine i duljine zastave je 3:5.

Članak 4.

Likovno rješenje grba i zastave Hercegovačko-neretvanskog kantona je sastavni dio ovog zakona.

Članak 5.

O uporabi grba i zastave Hercegovačko-neretvanskog kantona donijet će poseban zakon.
[...]

5.7.3. Zakon o uporabi grba i zastave Hercegovačko-neretvanskog kantona¹¹⁷

TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Zakonom uređuje se uporaba grba i zastave Hercegovačko-neretvanskog kantona (u daljnjem tekstu: Kanton).

Članak 2.

Grbom i zastavom Kantona predstavlja se Kanton. Grb i zastava se ističu kao simboli Kantona.

Članak 3.

Grb i zastava Kantona se rabe shodno odredbama ovog zakona na način kojim se promovira ugled i dostojanstvo Kantona.

Članak 4.

Grb i zastava Kantona ne mogu se rabiti na javnom mjestu ukoliko su oštećeni ili svojim izgledom nepodobni za uporabu. Oštećeni ili za uporabu nepodobni grb i zastava povlače se iz uporabe.

---

¹¹⁷ Službene novine Hercegovačko-neretvanskog kantona, broj 7/04.

Članak 5.

Grb i zastava ne mogu se rabiti kao robni ili uslužni žig ili model, niti kao bilo koji drugi znak za obilježavanje robe ili usluga.

Članak 6.

Samo kada je to predviđeno posebnim propisima grb i zastava Kantona može se rabiti kao sastavni dio drugih simbola ili znakovlja.

Članak 7.

Slobodna je uporaba grba i zastave Kantona u umjetničke i obrazovne svrhe, pod uvjetom da ne narušava ugled i dostojanstvo Kantona.

Članak 8.

Grb i zastava Kantona mogu se rabiti samo u obliku i sadržini utvrđenom Zakonu o grbu i zastavi Kantona. U grbu i zastavi Kantona ne može se ništa mijenjati.

Članak 9.

Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona je nadležna za reguliranje proizvodnje grba i zastave.

Članak 10.

Originali grba i zastave Kantona čuvaju se u Skupštini Hercegovačko-neretvanskog kantona i prema njima se vrši oblikovanje grba i zastave Kantona.

Članak 11.

Ako se grb i zastava Kantona ističu na teritoriju Kantona zajedno sa drugim domaćim ili stranim grbom ili zastavom, grb odnosno zastava Kantona stavlja se na počasno mjesto izuzev u slučajevima predviđenim posebnim zakonima. Isticanje grba i zastave Kantona sa grbom i zastavom Bosne i Hercegovine i grbom i zastavom Federacije Bosne i Hercegovine vrši se shodno posebnim propisom.

UPORABA GRBA KANTONA

Članak 12.

Grb Kantona rabi se:

- u sustavu pečata Kantona shodno Zakonu o pečatu Hercegovačko-neretvanskog kantona,
- na odorama policijskih snaga,
- u drugim slučajevima pod uvjetima i na način predviđen Zakonom.

Članak 13.

Grb se može rabiti:

- na ulazu u objekte u službenim natpisima na zgradama u kojima su smještene tijela vlasti Kantona, kao i na ulazu u objekte gdje su smještene sve druge institucije Kantona i druge institucije kojima ove institucije upravljaju,
- u službenim prostorijama za sastanke i prostorijama dužnosnika Kantona,

- na službenim pozivnicama, ili sličnim aktima koje koriste predsjedavajući i zamjenici predsjedavajućeg Skupštine, predsjednik Vlade, ministri ili drugi dužnosnici Kantona,
- u drugim slučajevima ako njegova uporaba nije u suprotnosti sa odredbama ovog zakona,
- na zgradama u kojima su smješteni općinski organi vlasti, kao i u svečanim prostorijama tih zgrada,
- prigodom međunarodnih susreta, natjecanja i drugih skupova (političkih, znanstvenih, kulturno-umjetničkih, športskih i dr.) na kojima Kanton sudjeluje ili je reprezentiran shodno pravilima i praksom održavanja tih skupova,
- u drugim slučajevima sukladno Zakonu.

Članak 14.

Ako se grb Kantona ističe na teritoriju Kantona zajedno sa jednim ili više domaćih ili stranih grbova ili sličnim amblemima, grb Kantona nalazi se na počasnom mjestu i to:

- u sredini kruga promatrano sprijeda - ako su grbovi ili amblemi poredani u krug;
- u sredini polukruga promatrano sprijeda - ako su grbovi ili amblemi poredani u polukrug;
- na čelu kolone drugih grbova - ako su drugi grbovi ili amblemi poredani u koloni;
- na čelu skupine drugih grbova - ako su grbovi poredani u skupine;
- na desnoj strani sprijeda promatrano od grba strane države ili međunarodne organizacije koji se ističe u središtu, osim u slučajevima kada se uporaba vrši shodno propisima iz članka 11. ovog zakona.

UPORABA ZASTAVE KANTONA

Članak 15.

Zastava Kantona ističe se:

- na zgradi u kojoj su smješteni Skupština Kantona, Vlada Kantona, ministarstva i drugi organi vlasti Kantona,
- u dane službenih blagdana na zgradama u kojima su smješteni organi vlasti Kantona za vrijeme trajanja tih blagdana,
- u dane žalosti koje odredi nadležni organ na pola koplja za vrijeme trajanja žalosti,
- u drugim slučajevima pod uvjetima i na način utvrđen zakonom.

Članak 16.

Zastava Kantona može se isticati:

- na zgradama u kojima su smješteni gradski i općinski organi vlasti za vrijeme svečanosti u tim gradovima i općinama;
- prigodom međunarodnih susreta, natjecanja i drugih skupova (političkih, stručnih, kulturno-umjetničkih, športskih i dr.) na kojima Kanton sudjeluje ili je reprezentiran shodno pravilima i praksom održavanja takvih skupova;
- prigodom svečanosti i drugih političkih, kulturnih športskih i sličnih manifestacija koje su od značaja za Kanton;
- na prijevoznim sredstvima koje koriste predsjedavajući, zamjenici predsjedavajućeg Skupštine i predsjednik Vlade Kantona;
- u drugim slučajevima ako njezina uporaba nije u suprotnosti sa ovim Zakonom.

Članak 17.

Ako se zastava Kantona ističe na teritoriju Kantona zajedno sa drugim zastavama, zastava Kantona nalazi se na počasnom mjestu i to:

- u sredini kruga promatrano sprijeda - ako su zastave poredane u krug;
- u sredini polukruga promatrano sprijeda - ako su zastave poredane u polukrug;
- na čelu kolone drugih zastava - ako su druge zastave poredane u koloni ;
- na prvom mjestu u vrsti sprijeda promatrano - ako su druge zastave poredane u vrstu;
- na čelu skupine - ako su druge zastave poredane u skupine.

Ako se zastava Kantona ističe pored neke druge zastave, ona se uvijek nalazi s lijeve strane promatrano sprijeda.

Članak 18.

Zastava Kantona podiže se i spušta, ističe i skida, odnosno prenosi uz uobičajene počasti (ustajanje, pozdravljanje i dr.).

IV – KAZNE NE ODREDBE

Članak 19.

Novčanom kaznom od 1.500 do 7.500 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:

- na javnom mjestu upotrijebi grb ili zastavu Kantona koji su oštećeni ili su svojim izgledom nepodobni za uporabu (članak 4),
- upotrijebi grb ili zastavu Kantona kao znak za obilježavanje robe ili usluga (članak 5);
- upotrijebi grb ili zastavu suprotno odredbama 7. ovog zakona;
- upotrijebi grb ili zastavu Kantona u obliku i sadržaju suprotno odredbama članka 8. ovog zakona;
- upotrijebi grb ili zastavu suprotno odredbama članaka 11, 13. i 16. ovog zakona;
- ako ne upotrijebi, odnosno ne istakne grb i zastavu Kantona shodno odredbama članaka 12. i 15. ovog zakona.

Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 300 do 750 KM.

Članak 20.

Za prekršaj iz članka 19. stavak 1. ovog zakona novčanom kaznom u iznosu od 300 do 750 KM kaznit će se osoba koja samostalno obavlja gospodarsku djelatnost.

Za prekršaj iz članka 19. stavak 1. točka 1,2,3. i 4. ovoga Zakona, kaznit će se građanin novčanom kaznom u iznosu od 100 do 400 KM.

Članak 21.

Počiniocu prekršaja iz članaka 19. i 20. ovog zakona može se izreći i zaštitna mjera oduzimanja predmeta kojim je izvršen prekršaj.

5.8. Zapadno-hercegovački kanton/Županija Zapadno-hercegovačka

Službena obilježja/znakovlja Zapadno-hercegovačkog kantona definirana su Ustavom Zapadno-hercegovačkog kantona, Zakonom o grbu i zastavi Zapadno-hercegovačkog kantona/Županije

Zapadno-hercegovačke i Zakonom o uporabi grba i zastave Zapadno-hercegovačkog kantona/Županije Zapadno-hercegovačke.

Grb i zastava Zapadno-hercegovačkog kantona

5.8.1. Ustav Zapadno-hercegovačkog kantona/Županije Zapadno-hercegovačke¹¹⁸

Članak 7.

Županija ima grb, zastavu i pečat, kao i druga znamenja o kojima odluči Skupština Županije. Znamenja Županije iz stavka 1. ovog članka rabiće se uz znamenja Federacije, sukladno zakonima Federacije i Županije.

Članak 8.

Grb Županije je povijesni hrvatski grb u obliku stiliziranog štita, podijeljen vodoravno i okomito u dvadeset pet crvenih i bijelih polja – kvadrata, tako da je prvo polje u gornjem lijevom kutu stiliziranog štita crvene boje. Iznad stiliziranog štita nalazi se tropleter vodoravno položen na štit iznad tri središnja polja.

Omjer visine tropletera i visine kvadratnog polja je 1:1, a omjer duljine tropletera i duljine kvadratnog polja je 3:1. Grb je obrubljen zlatnom crtom.

Članak 9.

Zastava Županije sastoji se od tri boje: crvene, bijele i plave, s grbom Županije u sredini. Omjer širine i duljine zastave je 1:2. Boje zastave su položene vodoravno i to ovim redom s gornje strane: crvena, bijela i plava. Svaka boja čini jednu trećinu širine zastave. Grb Županije je smješten u sredini zastave tako da gornji dio grba (tropleter) zalazi u crveno polje zastave, a donji dio grba (u visini jednog kvadratnog polja) zalazi u plavo polje zastave. Središnja točka grba poklapa se s točkom u kojoj se sijeku dijagonale zastave.

5.8.2. Zakon o grbu i zastavi Zapadno-hercegovačkog kantona/Županije Zapadno-hercegovačke¹¹⁹

Članak 1.

Ovim Zakonom uređuje se izgled, sadržaj i likovno rješenje grba i zastave Županije Zapadnohercegovačke (u daljnjem tekstu: Županija).

Članak 2.

Grb Županije (u daljnjem tekstu: grb) je povijesni hrvatski grb u obliku stiliziranog štita, podijeljen vodoravno i okomito u dvadeset pet crvenih i bijelih polja – kvadrata, tako da je prvo

¹¹⁸ Narodne novine Zapadno-hercegovačkog kantona, br. 1/96, 2/99, 14/00, 17/00, 1/03, 10/04 i 17/11.

¹¹⁹ Narodne novine Zapadno-hercegovačkog kantona, broj 5/03.

polje u gornjem lijevom kutu stiliziranog štita crvene boje. Iznad stiliziranog štita nalazi se tropleter vodoravno položen na štit iznad tri središnja polja.

Omjer visine tropletera i visine kvadratnog polja je 1:1, a omjer duljine tropletera i duljine kvadratnog polja je 3:1. Grb je obrubljen zlatnom crtom.

Članak 3.

Zastava Županije (u daljnjem tekstu: zastava) sastoji se od tri boje: crvene, bijele i plave, s grbom u sredini.

Omjer širine i duljine zastave je 1:2. Boje zastave su položene vodoravno i to ovim redom s gornje strane: crvena, bijela i plava. Svaka boja čini jednu trećinu širine zastave. Grb je smješten u sredini zastave, tako da gornji dio grba (tropleter) zalazi u crveno polje zastave, a donji dio grba (u visini jednog kvadratnog polja) zalazi u plavo polje zastave. Središnja točka grba poklapa se s točkom u kojoj se sijeku dijagonale zastave.

Članak 4.

Likovni prikaz grba i zastave sastavni je dio ovog zakona.

Članak 5.

U uporabi grba i zastave donijet će se poseban zakon.

[...]

5.8.3 Zakon o uporabi grba i zastave Zapadno-hercegovačkog kantona/Županije Zapadno-hercegovačke¹²⁰

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Zakonom uređuje se uporaba grba i zastave Županije Zapadnohercegovačke (u daljnjem tekstu: Županija).

Članak 2.

Grb i zastava Županije se rabe sukladno odredbama ovog zakona na način kojim se promovira ugled i dostojanstvo Županije.

Grbom i zastavom Županije predstavlja se Županije i izražava pripadnost Županiji.

Članak 3.

Isticanje grba i zastave Županije sa grbom i zastavom Federacije Bosne i Hercegovine obavlja se sukladno posebnim propisima.

Članak 4.

Grb i zastava Županije mogu se rabiti samo u obliku i sadržaju utvrđenim Zakonom o grbu i zastavi Županije Zapadnohercegovačke.

U grbu i zastavi Županije ne može se ništa nijenjati.

---

¹²⁰ Narodne novine Zapadno-hercegovačkog kantona, br. 5/03 i 20/13.

Članak 5.

Izvornici grba i zastave Županije čuvaju se u Skupštini Županije i prema njima se obavlja oblikovanje grba i zastave Županije.

Za uporabu originala grba i zastave Županije odgovoran je tajnik Skupštine Županije.

Članak 6.

Grb i zastava Županije ne može se rabiti kao robni ili uslužni žig, uzorak ili model, niti kao bilo koji drugi znak za obilježavanje robe i usluga.

Grb i zastava Županije se ne mogu rabiti na javnom mjestu ako su oštećeni ili svojim izgledom nepodobni za uporabu, i takav grb i zastava se povlače iz uporabe.

Članak 7.

Slobodna je uporaba grba i zastave Županije u umjetničke i obrazovne svrhe, pod uvjetom da ne narušavaju ugled i dostojanstvo Županije.

Kada je to predviđeno posebnim propisima, grb i zastava Županije mogu se rabiti kao sastavni dio drugih simbola i obilježja/znakovlja.

Članak 8.

Ako se grb i zastava Županije ističu na teritoriju Županije zajedno sa drugim domaćim ili stranim grbom i zastavom, grb i zastava Županije stavlja se na počasno mjesto, sukladno ovom zakonom, izuzev u slučaju iz članka 3. ovog zakona.

UPORABA GRBA ŽUPANIJE

Članak 9.

Grb Županije rabi se:

- a) u sastavu pečata Županije sukladno županijskom Zakonu;
- b) na natpisnoj ploči zgrade gdje je smješteno županijsko tijelo vlasti i drugo tijelo, služba i institucija koja je osnovana županijskim propisom, organizacijskoj jedinici tog tijela, službe i institucije na teritoriju Županije, kao i u službenoj prostoriji tog tijela;
- c) u zaglavlju službenog akta kojim se služi tijelo iz prethodne točke;
- d) na spomenici, povelji, diplomi i priznanju koje dodjeljuje Županija;
- e) na službenoj iskaznici koje izdaje županijsko tijelo;
- f) na zastupničkoj iskaznici zastupnika u Skupštini Županije;
- g) na službenom vozilu tijela iz točke b) ovog stavka;
- h) u drugim slučajevim sukladno Zakonu i drugim propisima Županije.

Članak 10.

Grb Županije može se rabiti:

- a) na zgradama u kojima su smještena gradska i općinska tijela na teritoriju Županije, kao i u svečanim prostorijama tih zgrada;
- b) na zgradama u kojima su smještene ustanove, kao i u svečanim prostorijama tih zgrada;
- c) prigodom međunarodnih susreta, natjecanja i drugih skupova (političkih, znanstvenih, kulturno-umjetničkih, sportskih i dr.) na kojima Županija sudjeluje ili je reprezentirana sukladno pravima i praksom održavanja takvih skupova;

- d) na službenim pozivnicama, čestitkama, promotivnim materijalima i poslovnim poklonima i drugim predmetima koje koriste predsjednik Skupštine i Vlade Županije, ministri i drugi dužnosnici Županije, a služe za promidžbu Županije i iskazivanje pripadnosti Županiji.
- e) u drugim slučajevima, ako njegova uporaba nije u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

Članak 10a.

Ako se grb Županije ističe na teritoriju Županije zajedno s jednim ili više domaćih ili stranih grbova ili znamenja, grb Županije nalazi se na počasnom mjestu, i to:

- a) u sredini kruga, sprijeda promatrano, ako su drugi grbovi i znamenja poredni u krug;
- b) u sredini polukruga sprijeda promatrano, ako su drugi grbovi i znamenja poredani u polukrug;
- c) na čelu kolone, ako su drugi grbovi i znamenja poredani u koloni;
- d) na čelu skupine, ako su grbovi i znamenja poredani u skupine;
- e) na desnoj strani, sprijeda promatrano, od grba strane države ili međunarodne organizacije, koji se ističe u središtu, osim u slučajevima službenih posjeta državnih ili međunarodnih organizacija, kada se uporaba vrši sukladno članku 3. ovog zakona.

UPORABA ZASTAVE ŽUPANIJE

Članak 11.

1. Zastava Županije ističe se:

- a) stalno na jarbolu ispred zgrade u kojoj su smješteni Skupština i Vlada Županije;
- b) stalno na zgradi u kojoj su smještena županijska, gradska i općinska tijela vlasti, službe i institucije koje su osnovane županijskim propisom, organizacijskim jedinicama tih tijela, službama i institucijama na teritoriju Županije, kao i u svečanim prostorijama tih tijela;
- c) na zgradama u kojima su smještene pravne osobe, u dane blagdana i drugih svečanosti, utvrđenim Županijskim zakonom i drugim propisima;
- d) u drugim slučajevima, ako njezina uporaba nije u suprotnosti s odredbama ovog zakona;

2. U dane žalosti zastava Županije vije se na zgradama iz stavka 1 ovog članka, na pola koplja za vrijeme trajanja žalosti.

Članak 12.

Zastava Županije može se isticati:

- 1) u zgradama u kojima su smještene ustanove za vrijeme svečanosti u tim ustanovama;
- 2) prigodom međunarodnih susreta, natjecanja i drugih skupova (političkih, znanstvenih, kulturno-umjetničkih, športskih i dr.) na kojima Županija sudjeluje ili je reprezentirana sukladno pravima i praksom održavanja takvih skupova;
- 3) prigodom proslave svečanosti i drugih masovnih političkih, kulturnih, športskih i sličnih manifestacija koje su od značenja za Županiju;
- 4) u drugim slučajevima, ako njezina uporaba nije u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

Članak 12a.

1. Ako se zastava Županije ističe na teritoriju Županije zajedno s drugim zastavama, zastava Županije nalazi se na počasnom mjestu, i to:
  - a) U sredini kruga sprijeda promatrano, ako su druge zastave poredane u krug;
  - b) U sredini polukruga, sprijeda promatrano, ako su druge zastave poredane u polukrug;
  - c) Na čelu kolone, ako su druge zastave poredane u koloni;
  - d) Na čelu skupine zastava, ako su zastave poredane u skupine;
  - e) Na prvom mjestu u vrsti, sprijeda promatrano, ako su druge zastave poredane u vrstu.
2. Ako se zastava Županije ističe pored neke druge zastave, ona se uvijek nalazi s lijeve strane, sprijeda promatrano.
3. Ako se zastava Županije ističe okomito na govornici ili kakvom drugom počasnom mjestu, crvena boja zastave je prva s lijeve strane, promatrano s prednje strane.
4. Ako se zastava Županije ističe na govornici, može se postaviti na koplju s desne strane govornika ili na zidu iza govornika, tako da je govornik ne zaklanja.
5. Ako se zastava Županije polaže na odar, postolje ili se nosi u vodoravnom položaju, crvena boja se nalazi s lijeve strane promatrano s prednje strane.
6. Ako se zastava Županije ističe preko ulice ili trga u okomitom položaju, tad se crvena boja zastave nalazi na:
  - a) sjevernoj strani - ako je pravac ulice istok-zapad, odnosno zapad-istok,
  - b) istočnoj strani - ako je pravac ulice sjever-jug, odnosno jug-sjever.
7. Zabranjeno je isticanje zastave Županije tako da dodiruje tlo, korištenje kao podloge, podmetača, prostirke, zastora, kao i za ukrašavanje konferencijskog stola, osim u formi stolne zastavice.

KAZNENE ODREDBE

Članak 13.

Novčanom kaznom od 500 do 5.000 KM kaznit će se za prekršaj poduzeće ili druga pravna osoba, ako:

- 1) upotrijebi grb i zastavu Županije u obliku i sadržaju suprotno odredbama članka 5. ovog zakona;
- 2) upotrijebi grb ili zastavu Županije kao znak za obilježavanje robe ili usluga (članak 6. stavak 1.);
- 3) na javnom mjestu upotrijebi grb ili zastavu Županije koji su oštećeni ili su svojim izgledom nepodobni za uporabi (članak 6. stavak 2.);
- 4) upotrijebi grb i zastavu Županije suprotno odredbama članaka 10a. i 12a. ovog zakona;
- 5) grb i zastavu Županije ne istakne u suglasju s člancima 9. i 11. ovog zakona.

Članak 14.

Za prekršaj iz članka 13. stavak 1. ovog zakona novčanom kaznom od 50 do 500 KM kaznit će se fizička osoba-obrtnik.

Za prekršaj iz članka 13. stavak 1. točke 1., 2. i 3. ovog zakona kaznit će se fizička osoba novčanom kaznom u iznosu od 50 do 300 KM.

Članak 15.

Uz novčanu kaznu predviđenu za prekršaj iz članka 13.i 14. ovog zakona, počinitelju prekršaja izriče se i zaštitna mjera oduzimanja predmeta kojim je izvršen prekršaj.

Članak 15a.

Ovlašteno tijelo za izricanje prekršajnih sankcija putem izdavanja prekršajnog naloga i pokretanje prekršajnog postupka je Ministarstvo unutarnjih poslova Županije.

Članak 15b.

Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije zapadnohercegovačke će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti bliže propise o izgledu i sadržaju:

- a) natpisnih ploča iz članka 9. ovog zakona;
- b) zaglavlju službenog akta iz članka 9. ovog zakona;
- c) posebnog znaka obilježavanja službenih vozila iz članka 9. ovog zakona.

5.9. Kanton Sarajevo

Službena obilježja/znakovlja Kantona Sarajevo definirana su Ustavom Kantona Sarajevo, Zakonom o grbu i zastavi Kantona Sarajevo, Zakonom o uporabi grba i zastave Kantona Sarajevo i Zakonom o pečatu Kantona Sarajevo.

Službena obilježja/znakovlja rabe se samostalno ili zajedno sa službenim obilježjima Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine, kako je to određeno njihovim propisima i propisima kantona.

Grb i zastava Kantona Sarajevo

5.9.1. Ustav Kantona Sarajevo¹²¹

Članak 5. (Službena obilježja/znakovlja Kantona)

Kanton ima grb, zastavu, himnu/svečanu pjesmu i pečat, kao i druga obilježja/znakovlja o kojima odluči Skupština.

Službena obilježja/znakovlja Kantona rabe se samostalno ili zajedno sa službenim obilježjima/znakovljem Bosne i Hercegovine i Federacije, kako je to određeno njihovim propisima i propisima Kantona.

Za prihvatanje službenih obilježja/znakovlja iz prethodnog stavka u Skupštini potrebna je kvalificirana većina ukupnog broja izaslanika.

¹²¹ Službene novine Kantona Sarajevo, br. 1/96, 2/96, 3/96, 16/97, 14/00, 4/01, 28/04 i 6/13.

5.9.2. Zakon o grbu i zastavi Kantona Sarajevo¹²²

Članak 1.

Ovim zakonom utvrđuju se izgled, sadržaj i likovno rješenje grba i zastave Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: Zakon).

Članak 2.

Grb Kantona Sarajevo je štitastog oblika, konstruktivno u potpunosti simetričan po okomitoj osi. Štit grba se u donje dvije trećine sužava u špic. Okvir štita je zlatne boje. Površina grba podijeljena je u dva dijela po okomitoj osi. Lijeva polovina grba je bordo (CO M 100 Y 100 K 40), a desna polovina grba je tamnoplava (C 40 M 40 YO K 60). U središnjem dijelu štita je središnji element - kombinacija zvekira i rozete, srebrne boje, koji predstavlja simbol susreta i sinteze velikih civilizacija Istoka i Zapada. Iznad središnjeg elementa raspoređeno je devet zlatnih zvjezdica, simbola devet općina Kantona Sarajevo.

Članak 3.

Zastava Kantona Sarajevo je pravokutna, vodoravna ili okomita. Boja zastave je bijela. Proporcije zastave su 5:3. Položaj grba na zastavi je centriran.

Članak 4.

Likovno rješenje grba i zastave Kantona Sarajevo je sastavni dio ovog zakona. Likovno - grafički standardi izrade grba i zastave Kantona Sarajevo, kao i položaj grba na zastavi i njegoa veličina, sastavni su dio ovog zakona.

Članak 5.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od objavljivanja u Službenim novinama Kantona Sarajevo.

5.9.3. Zakon o uporabi grba i zastave Kantona Sarajevo¹²³

Članak 1.

Ovim zakonom uređuje se uporaba grba i zastave Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: Kanton)

Članak 2.

Grbom i zastavom Kantona predstavlja se Kanton i izražava pripadnost Kantonu.

Članak 3.

Grb i zastava Kantona rabe se sukladno odredbama ovog zakona, na način kojim ističe ugled i dostojanstvo Kantona.

Članak 4.

Isticanje grba i zastave Kantona sa grbom i zastavom Federacije Bosne i Hercegovine i sa grbom i zastavom Bosne i Hercegovine, vrši se sukladno posebnom propisu Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine.

---

¹²² Službene novine Kantona Sarajevo, broj 9/99.

¹²³ Službene novine Kantona Sarajevo, br. 3/09 – Pročišćeni tekst i 36/15.

Članak 5.

Grb i zastava Kantona mogu se rabiti samo u obliku i sadržini utvrđenim ovim Zakonom.

Članak 6.

Originali grba i zastave Kantona čuvaju se kod predsjedavajućeg Skupštine Kantona i prema njima se vrše oblikovanja grba i zastave Kantona.

Članak 7.

Grb i zastava Kantona ne mogu se upotrijebiti kao robni ili uslužni žig, uzorak ili model niti kao bilo koji drugi znak za obilježavanje robe ili usluga.

Članak 8.

Uporaba grba i zastave Kantona slobodna je u umjetničkom stvaralaštvu ili odgojno-nastavnoj svrsi, pod uvjetom da se time ne vrijeđa ugled i dostojanstvo Kantona.

Grb i zastava Kantona mogu se rabiti na promotivnim i humanitarnim manifestacijama na kojima se predstavlja Kanton u zemlji i inozemstvu (bedž, kapa, majica, zastavica, drugi predmeti).

Odobrenje za uporabu grba i zastave iz prethodnog stavka, daje Vlada Kantona, na prijedlog nadležnog ministarstva Kantona.

Članak 9.

Grb i zastava Kantona ne mogu se rabiti na javnom mjestu ako su oštećeni ili svojim izgledom nepodobni za uporabu.

Članak 10.

Ako se grb i zastava Kantona ističu na teritoriju Kantona zajedno s drugim domaćim ili stranim grbom, odnosno zastavom, grb odnosno zastava Kantona stavlja se na počasno mjesto, sukladno ovom zakonu, izuzev u slučaju iz članka 4. ovog zakona.

Članak 11.

Grb Kantona rabi se:

- 1) u sastavu pečata Kantona, sukladno ovom zakonu,
- 2) u službenim prostorijama i natpisima na zgradama gdje su smješteni organi Kantona iz članka 2. Zakona o pečatu Kantona Sarajevo, memorandumima i službenim vozilima tih organa,
- 3) na odorama pripadnika Ministarstva unutarnjih poslova Kantona,
- 4) na službenim legitimacijama koje izdaju kantonalni organi,
- 5) na izaslaničkim legitimacijama/iskaznicama izaslanika u Skupštini Kantona Sarajevo,
- 6) u drugim slučajevima sukladno zakonu i drugim propisima Kantona.

Članak 12.

Grb Kantona može se rabiti:

- 1) na zgradama u kojima su smješteni gradski i općinski organi na teritoriju Kantona, kao i u svećanim prostorijama tih zgrada,
- 2) prigodom međunarodnih susreta, natjecanja i drugih skupova (političkih, znanstvenih, kulturno-umjetničkih, športskih i dr.) na kojima sudjeluje Kanton ili je reprezentiran sukladno pravilima i praksi održavanja takvih skupova,

- 3) na zvaničnim pozivnicama, čestitkama i sličnim aktima koje koristi predsjedavajući i zamjenik predsjedavajućeg Skupštine Kantona, premijer, ministri i drugi dužnosnici Kantona,
- 4) u drugim slučajevima, ako njegova uporaba nije u suprotnosti odredbama ovog zakona.

Članak 13.

Ako se grb Kantona ističe na teritoriju Kantona zajedno s jednim ili više domaćih ili stranih grbova ili drugim sličnim amblemima, grb Kantona nalazi se na počasnom mjestu, i to:

- 1) u sredini kruga, sprijeda promatrano, ako su drugi grbovi i emblem i poredani u krug,
- 2) u sredini polukruga sprijeda promatrano, ako su drugi grbovi i emblem i poredani u polukrug,
- 3) na čelu kolone, ako su drugi grbovi i emblem i poredani u koloni,
- 4) na čelu skupine drugih grbova, ako su grbovi poredani u skupine,
- 5) na desnoj strani, sprijeda promatrano, od grba strane države ili međunarodne organizacije, koji se ističe u središtu, osim u slučajevima zvaničnih posjeta državnih ili međunarodnih organizacija, kada se uporabe vrše sukladno članku 4. ovog zakona.

ISTICANJE ZASTAVE KANTONA

Članak 14.

Zastava se ističe:

- 1) na zgradi u kojoj su smješteni Skupština i Vlada Kantona,
- 2) u dane blagdana Kantona, na zgradama u kojima su smješteni organi Kantona, za vrijeme trajanja tih blagdana,
- 3) na zgradama iz točke 1. ovog članka, u dane žalosti koje odredi Vlada Kantona, na pola koplja za vrijeme trajanja žalosti,
- 4) u drugim slučajevima, pod uvjetima i na način određen zakonom.

Članak 15.

Zastava Kantona može se isticati:

- 1) na zgradama u kojima su smješteni gradski i općinski organi na teritoriju Kantona, za vrijeme svečanosti u Gradu Sarajevu i općinama na teritoriju Kantona,
- 2) prigodom međunarodnih susreta, natjecanja i drugih skupova (političkih, znanstvenih, kulturno-umjetničkih, športskih i dr.) na kojima sudjeluje Kanton ili je reprezentiran sukladno pravilima i praksi održavanja takvih skupova,
- 3) prigodom proslave, svečanosti i drugih masovnih političkih, kulturnih, športskih i sličnih manifestacija koje su od značaja za Kanton,
- 4) u drugim slučajevima, ako njezina uporaba nije u suprotnosti s odredbama ovog zakona.

Članak 16.

Ako se zastava Kantona ističe na teritoriju Kantona zajedno s drugim zastavama, zastava Kantona nalazi se na počasnom mjestu, i to:

- 1) u sredini kruga sprijeda promatrano, ako su druge zastave poredane u krug,
- 2) u sredini polukruga, sprijeda promatrano, ako su druge zastave poredane u polukrug, sukladno propisu iz članka 4. ovog zakona,
- 3) na čelu kolone, ako su druge zastave poredane u koloni,

4) na čelu skupine drugih zastava, ako su zastave poredane u skupine,

5) na prvom mjestu u vrsti, sprijeda promatrano, ako su druge zastave poredane u vrstu.

Ako se zastava Kantona ističe pored neke druge zastave, ona se uvijek nalazi s lijeve strane, sprijeda promatrano.

Članak 17.

Ako se zastava Kantona ističe preko ulice i trga, na stolu, bini ili nekom drugom počasnom mjestu, u okomitom položaju, izgled zastave treba da bude takav da gornja strana grba bude okrenuta prema gore.

Članak 18.

Zastava Kantona podiže se i spušta, ističe i skida, odnosno prenosi, uz uobičajene počasti (ustajanje, pozdravljanje).

KAZNE NE ODREDBE

Članak 19.

Novčanom kaznom u iznosu od 2.000 do 10.000 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:

1. upotrijebi grb ili zastavu Kantona u obliku i sadržaju suprotno odredbama članka 5. ovog zakona,
2. upotrijebi grb ili zastavu Kantona kao znak za obilježavanje robe ili usluga (članak 7.),
3. upotrijebi grb ili zastavu Kantona suprotno uvjetima iz članka 8. ovog zakona,
4. ako na javnom mjestu upotrijebi grb ili zastavu Kantona koji su oštećeni ili su svojim izgledom nepodobni za uporabu (članak 9.),
5. ako upotrijebi grb ili istakne zastavu Kantona suprotno odredbama čl. 4, 12. i 15. ovog zakona.

Za prekršaj iz prethodnog stava kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi, novčanom kaznom u iznosu od 500 do 1.000 KM.

Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se i odgovorna osoba u kantonalnom tijelu uprave i drugom kantonalnom tijelu, odnosno tijelu Grada Sarajevo i općine sa teritorija Kantona, novčanom kaznom u iznosu od 500 do 1.000 KM.

Članak 20.

Novčanom kaznom od 1.000 do 6.000 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako ne upotrijebi grb, odnosno ne istakne zastavu Kantona sukladno odredbama čl. 10. i 13. ovog zakona.

Za prekršaj iz prethodnog stava kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi, novčanom kaznom u iznosu od 500 do 1.000 KM.

Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se i odgovorna osoba u kantonalnom tijelu uprave i drugom kantonalnom tijelu, odnosno tijelu Grada Sarajevo i općine sa teritorija Kantona, novčanom kaznom u iznosu od 500 do 1.000 KM.

Članak 21.

Za prekršaj iz članka 19. stavak 1. ovog zakona novčanom kaznom u iznosu od 350 KM do 1.000 KM kaznit će se osoba koja obavlja samostalnu poslovnu djelatnost - obrt.

Za prekršaj iz članka 19. stavak 1. toč. 1., 2., 3. i 4. ovog zakona kaznit će se fizička osoba novčanom kaznom u iznosu od 150 KM do 500 KM.

Članak 22.

Uz novčanu kaznu predviđenu za prekršaj iz čl. 19. i 21. ovog zakona, učiniocu prekršaja izriče se i zaštitna mjera oduzimanja predmeta kojim je izvršen prekršaj.

Članak 23.

Ovlašteno tijelo za izricanje prekršajnih sankcija putem izdavanja prekršajnog naloga i pokretanje prekršajnog postupka je Ministarstvo unutarnjih poslova Kantona.

5.9.4. Zakon o pečatu Kantona Sarajevo¹²⁴

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim zakonom utvrđuju se tijela koja imaju pravo na pečat Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: Kanton), oblik i sadržaj pečata, izrada pečata, čuvanje i uporaba pečata, kao i druga pitanja od značaja za provođenje ovog zakona.

Članak 2.

Pečat Kantona (u daljnjem tekstu: pečat) imaju: Kanton, Skupština Kantona, Vlada Kantona, kantonalna ministarstva, kantonalne uprave i kantonalne upravne organizacije, stručne i druge službe koje osniva Vlada Kantona i drugi kantonalni organi i organizacije, sudovi Kantona, Kantonalno tužilaštvo, Pravobraniteljstvo Kantona, Stožer civilne zaštite Kantona, javne ustanove čiji je osnivač Kanton, ako pravilima javne ustanove nije drukčije određeno.

U slučaju da javna ustanova svojim pravilima određuje oblik i sadržaj pečata, tim pravilima se uređuje i način izrade pečata, čuvanje i uporaba pečata i druga pitanja od značaja za izradu i uporabu pečata.

Članak 3.

Pečatom se potvrđuje autentičnost službenih akata organa iz prethodnog članka ovog zakona.

OBLIK I SADRŽAJ PEČATA

Članak 4.

Pečat ima oblik kruga, a u prvom koncentričnom krugu sadrži tekst: “Bosna i Hercegovina - Federacija Bosne i Hercegovine”, u drugom koncentričnom krugu tekst: “KANTON SARAJEVO”, ispisan velikim slovima i u trećem koncentričnom krugu naziv i sjedište tijela iz članka 2. ovog zakona. Nazivi iz prethodnog članka ispisuju se istodobno latinicom i ćirilicom. U sredini pečata je grb Kantona.

---

¹²⁴ Službene novine Kantona Sarajevo, br. 3/09 – Pročišćeni tekst i 36/15.

Članak 5.

Pečat Kantona ima prečnik od 70 mm, a pečati ostalih tijela iz članka 2. ovog zakona imaju prečnik od 50 mm (veliki pečat) i 30 mm (mali pečat). Iznimno, pečat organa iz članka 2. ovog zakona može biti i prečnika 20 mm.

Članak 6.

Tijela iz članka 2. ovog zakona u pravilu imaju jedan pečat prečnika 50 mm i jedan pečat prečnika 30mm, a mogu imati i po jedan pečat prečnika 20 mm i prečnika 30 mm za otiske u pečatnom vosku. Ako je to prijeko potrebno, zbog organizacije rada, organi mogu imati i više pečata iz prethodnog stavka, s tim da su dužni posebice obrazložiti takav zahtjev. Ako organi iz članka 2. ovog zakona imaju više pečata iste veličine i sadržine, svaki primjerak mora biti označen brojem. Premijer ima pravo koristiti pečat Vlade Kantona.

IZRADA PEČATA

Članak 7.

Pečat izrađuje pečatoreznica koju ovlasti Ministarstvo pravde i uprave Kantona (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), sukladno rješenju o odobrenju izrade pečata i od materijala koji najviše odgovara svrsi uporabe pečata.

Članak 8.

Nadzor nad radom pečatoreznice ovlaštene za izradu pečata, glede izrade pečata vrši Ministarstvo.

Članak 9.

Izradu pečata rješenjem odobrava Ministarstvo. Ministarstvo će rješenjem odbiti zahtjev za odobravanje izrade pečata ako podnositelj zahtjeva nema pravo na pečat Kantona ili ako se zahtjev odnosi na odobravanje izrade pečata čiji su sadržaj, dimenzije i broj primjeraka suprotni odredbama ovog zakona. Primjerak rješenja o odobravanju izrade pečata Ministarstvo dostavlja Ministarstvu unutarnjih poslova Kantona.

Članak 10.

Izrađene pečate, do predaje organu, ovlaštena pečatoreznica dužna je čuvati na sigurnom mjestu i odmah nakon izrade pečata uništiti sve matrice, kao i neuspjele i probne primjerke pečata.

Članak 11.

Ministarstvo vodi evidenciju o svim izrađenim pečatima, koja sadrži broj i datum rješenja kojim je odobrena izrada pečata, naziv organa kome je odobrena izrada pečata, otisak pečata, broj primjeraka pečata, datum predaje pečata na uporabu, kao i podatke o uništenju ili nestanku pečata. Radi evidencije iz prethodnog stava, organ kome je odobrena izrada pečata dužan je, odmah nakon izrade pečata, Ministarstvu pravde dati otisak pečata i izvijestiti Ministarstvo o datumu početaka uporabe pečata.

ČUVANJE I UPORABA PEČATA

Članak 12.

Pečatom rukuje i rabi ga dužnosnik koji rukovodi tijelom iz članka 2. ovog zakona. Pečatom može rukovati i rabiti ga i službena osoba tijela koje posebnim rješenjem ovlasti dužnosnik iz prethodnog stavka.

Članak 13.

Pečat Kantona čuva i rabi osoba koju ovlasti Skupština Kantona. Pečat Kantona stavlja se na originale zakona prije njihovog objavljivanja.

Članak 14.

Pečat se stavlja sa lijeve strane pored potpisa osobe ovlaštene za potpisivanje službenih akata.

Članak 15.

Pečati se moraju čuvati i rabiti tako da se onemogući njihova zlouporaba. O načinu čuvanja i uporabe pečata odlučuje dužnosnik koji rukovodi tijelom. U tijelu se vodi posebna evidencija o svim pečatima koji su u uporabi kod toga tijela.

Članak 16.

Pečat koji je, zbog istrošenosti ili iz drugih razloga, postao neuporabiv, mora se odmah uništiti, o čemu se stara dužnosnik koji rukovodi tijelom ili službena osoba ovlaštena za čuvanje i uporabu pečata. Pečat se smatra neuporabivim zbog istrošenosti, ako se iz njegovog otiska zorno ne vidi tekst koji daje otisak pečata. Uništavanje neuporabivih pečata vrši Ministarstvo.

Članak 17.

Dužnosnik koji rukovodi tijelom uprave ili službena osoba ovlaštena za čuvanje i uporabu pečata, dužni su odmah prijaviti nestanak pečata Ministarstvu unutarnjih poslova Kantona i oglasiti u "Službenim novinama Kantona Sarajevo". Nestali pečat smatra se nevažećim od dana oglašavanja u "Službenim novinama Kantona Sarajevo", a u slučaju kasnijeg pronalaženja, nevažeći pečat će se uništiti. Novi pečat, koji se izrađuje umjesto nestalog pečata, mora biti posebice označen.

KAZNENE ODREDBE

Članak 18.

Novčanom kaznom u iznosu od 5.000 do 25.000 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba koja izradi pečat a nema pravo na uporabu pečata sukladno članku 2. ovog zakona.

Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 3.000 do 10.000 KM, a osoba koja obavlja samostalnu poslovnu djelatnost - obrt novčanom kaznom od 3.000 do 5.000 KM.

Članak 19.

Novčanom kaznom u iznosu od 5.000 do 25.000 KM kaznit će se za prekršaj tijelo iz članka 2. ovog zakona koji ima svojstvo pravne osobe, ako ne dostavi na uništenje dotrajali pečat (članak 16.) ili ako na propisan način ne oglasi nestali pečat (članak 17.).

Za prekršaj iz prethodnog stava kaznit će se i odgovorna osoba u tijelu iz članka 2. ovog zakona, u iznosu od 3.000 do 10.000 KM.

Članak 20.

Novčanom kaznom u iznosu od 10.000 do 50.000 KM kaznit će se za prekršaj pečatoreznica - pravna osoba ako:

- izradi pečat bez ovlasti Ministarstva i bez rješenja o odobrenju izrade pečata (članak 7.),
- izradi pečat, po sadržini, dimenzijama, broju primjeraka ili od materijala, suprotno rješenju Ministarstva (članak 7.),
- ako postupi suprotno članku 10. ovog zakona.

Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se za prekršaj odgovorna osoba u pečatoreznici - pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 3.000 do 10.000 KM.

Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se za prekršaj osoba koja obavlja samostalnu poslovnu djelatnost pečatoreznice - obrt - novčanom kaznom od 3.000 do 5.000 KM. Uz novčanu kaznu predviđenu za prekršaj iz stavka 1. alineja 3. ovog članka, pečatoreznici - pravnoj osobi i osobi koja obavlja samostalnu poslovnu djelatnost pečatoreznice - obrt izriče se zaštitna mjera oduzimanja matrica i neuspjelih i probnih primjeraka pečata.

Članak 21.

Ovlašteno tijelo za izricanje prekršajnih sankcija putem izdavanja prekršajnog naloga i za pokretanje prekršajnog postupka je Ministarstvo.

5.10. Kanton 10

Službena obilježja/znakovlja Hercegbosanske županije/kantona - Kantona 10 definirana su Ustavom Hercegbosanske županije/kantona - Kanton 10, i to čl. 7, 8. i 9. Ustava Hercegbosanske županije/kantona - Kanton 10. Istim se propisuje da Kanton 10 ima grb, zastavu i pečat, kao i druga znamenja o kojima odluči Skupština Kantona 10.

5.10.1. Ustav Kantona 10¹²⁵

Članak 7.

Županija ima grb, zastavu i pečat, kao i druga znamenja o kojima odluči Skupština Županije. Znamenja Županije iz stavka 1. ovog članka rabi se uz znamenja Federacije, sukladno zakonima Federacije i Županije.

Članak 8.

Grb Županije je povijesni hrvatski grb u obliku stiliziranog štita, podijeljen vodoravno i okomito u dvadeset pet crvenih i bijelih polja kvadrata, tako da je prvo polje u gornjem lijevom kutu stiliziranog štita crvene boje. Iznad stiliziranog štita nalazi se tropleter vodoravno položen na štit iznad tri središnja polja.

Omjer visine tropleta i visine kvadratnog polja je 1:1, a omjer duljine tropleta i duljine kvadratnog polja je 3:1.

Grb je obrubljen zlatnom crtom.

¹²⁵ Narodne novine Hercegbosanske županije, broj 3/96 – pročišćen tekst, 9/00 i 9/04.

Članak 9.

Zastava Županije sastoji se od tri boje: crvene, bijele i plave, s grbom Županije u sredini. Omjer širine i duljine zastave je 1:2. Boje zastave su položene vodoravno i to ovim redom s gornje strane: crvena, bijela i plava. Svaka boja čini jednu trećinu širine zastave. Grb Županije je smješten u sredini zastave tako da gornji dio grba (tropleter) zalazi u crveno polje zastave, a donji dio grba (u visini jednog kvadratnog polja) zalazi u plavo polje zastave. Središnja točka grba poklapa se s točkom u kojoj se sijeku dijagonale zastave.

5.10.2. Zakon o pečatu Hercegbosanske županije¹²⁶

Članak 2.

Pravo na pečat Županije (u daljnjem tekstu: pečat) imaju: Županija, župan, Skupština Županije, Vlada Županije, ministarstva, druga tijela i organizacije Županije, sudovi, javna tužiteljstva i javna pravobraniteljstva. Pravo na pečat imaju i druga državna tijela, kada je to Zakonom određeno.

Članak 4.

Pečat ima oblik kruga, a sadrži tekst: Bosna i Hercegovina Federacija Bosne i Hercegovine Hercegbosanska županija, koji se ispisuju u istom koncentričnom krugu oko grba Županije, s tim da je tekst Županije ispisan većim slovima, te naziv i sjedište tijela.

Članak 5.

Tekst je ispisan latinicom na hrvatskom jeziku. Pečat ima promjer od 70 mm, a pečati ostalih tijela iz članka 2. ovog zakona imaju promjer 40 mm. Pečat organizacionih jedinica tijela iz članka 2. ovog zakona, pored podataka iz članka 4. ovog zakona, sadrži i mjesto njihovog sjedišta.

Članak 6.

Tijela Županije iz članka 2. ovog zakona, mogu imati i pečat manjeg promjera (u daljnjem tekstu: mali pečat) za potvrđivanje službenih legitimacija, financijskih i drugih dokumenata. Mali pečat ima isti sadržaj kao i pečat iz članka 4. ovog zakona, s tim da se tekst na pečatu može skratiti, skraćivanjem pojedinih riječi, ali tako da se zorno vidi sadržaj pečata.

---

¹²⁶ Narodne novine Hercegbosanske županije broj 1/96

VI GRADOVI U REPUBLICI SRPSKOJ

6.1. Grad Zvornik

Službena obilježja/znakovlja Grada Zvornik definirana su Statutom Grada Zvornik.

Grb i zastava Grad Zvornik

6.1.1. Statut Grada Zvornik¹²⁷

Članak 6.

Grad Zvornik ima svoje simbole.

Simboli grada su grb i zastava.

Grb grada Zvornik je kombinacija više simbola: Zvono sa križom i četiri slova "S" na plavoj podlozi u gornjem lijevom kvadratu simbolizira prvobitni naziv grada (Zvornik), Kula u gornjem desnom kvadratu na crvenoj podlozi je simbol grada, Stilizirana glava bika u donjem lijevom kvadratu na crvenoj podlozi predstavlja stoljetnu težnju naroda za slobodu, Vodeni valovi u donjem desnom kvadratu predstavljaju simbol rijeke Drine. Izdvojeni naziv i godina "Zvornik – 1410. godine" predstavlja godinu prvog spominjanja grada Zvornik u pisanim povijesnim tragovima.

Zastava grada Zvornika je bijele boje, pravokutnog oblika, odnosa strana: dva prema jedan sa centriranim Grbom grada u sredini zastave i tekстом ispod grba: "Grad ZVORNIK" plave boje. Grb stoji u pravcu vodoravnog pružanja zastave, u slučajevima kada je potrebno da zastava bude postavljena okomito, grb može da stoji u okomitom pravcu.

Način uporabe simbola regulira Skupština grada posebnom odlukom.

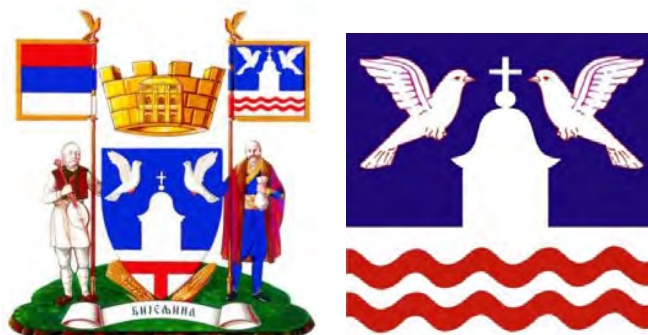
Članak 7.

Organi grada imaju pečate sukladno zakonu.

¹²⁷ Službeni glasnik Grada Zvornik, br. 2/16, 14/16 i 4/17.

6.2. Grad Bijeljina

Službena obilježja/znakovlja Grada Bijeljina definirana su Statutom Grada Bijeljina.

Grb i zastava Grad Bijeljina

6.2.1. Statut Grada Bijeljina¹²⁸

Članak 5.

- (1) Grad ima grb i zastavu koji predstavljaju povijesno, kuturno i prirodno nasljeđe Grada.
- (2) Grb Grada predstavlja, na razini velikog grvam na plavom štitu, blago zašiljenom, između dva srebrna goluba crvenih nogu u kantnima (naspravnim poljima), uzajamno suočena i podignutih i približenih krila, srebrna silueta križom nadvišene kupole nad tamburom Manastira Tavne koja se uzdiže iz srebrne stope štita u kojoj se povišena crvena greda oslanja na isti takav stup. Štit je nadvišen zlatnom bedemskom krunom sa četiri vidljiva merlona (uzvišena stupca), koji simboliziraju zajednicu sa preko 100.000 stanovnika. U središnji dio krune ugrađen je središnji rizalit (istaknuto pročelje) glavne fasade Skupštine Grada Bijeljina, također od zlata. Držači štita su: desno – Filip Višnjić, u narodnom odijelu, u prirodnim bojama, koji desnom rukom na grudima pridržava gusle; lijevo – Knez Ivo od Semberije u onovremenoj odjeći, u prirodnim bojama, koji lijevom rukom na grudima pridržava vreću sa novcem. Uz Filipa Višnjića je koplje zastave Republike Srpske, obrubljene zlatnim resama, a uz Kneza Ivu od Semberije isto takvo koplje sa koga se vije zlatnim resama obrubljena zastava Bijeljine. Oba koplja imaju zlatne ferule (nosače) i zlatnu figuru goluba sa štita na vrhu. Postament (osnova) je travom obrasla ravnica, dok su uz sam štit postavljeni zlatni klas pšenice desno i zlatni klip kukuruza lijevo. U dnu je bijela vrpca ispisana slovima BIJELJINA. Na razini srednjeg grba štit je identičan prethodnom opisu, nadvišen bedemskom krunom, uz koga se pri stopi nalaze zlatni klas pšenice i zlatni klip kukuruza, kao i vrpca ispisana slovima BIJELJINA. Mali grb predstavlja samo štit sa opisanom heraldičkom kompozicijom.
- (3) Zastava Grada Bijeljina je kvadratnog oblika i sadrži kompoziciju sa štita grba (koju čine kupola Manastira Tavna, sa dva heraldički postavljena bijela goluba), ali se u stopi, umjesto grede oslonjene na stup nalaze dvije valovite crvene grede (simboli rijeka Drine i Save).
- (4) Etalone grba i zastave Grada čuva sekretar Skupštine Grada.

¹²⁸ Službeni glasnik Grada Bijeljina, broj 9/17.

Članak 6.

- (1) Veliki grb Grada Bijeljina je u zvaničnoj uporabi kao oznaka i simbol Grada Bijeljina na zgradi Skupštine Grada, u službenim prostorijama gradonačelnika i njegovog zamjenika, predsjednika i dopredsjednika Skupštine, kao i u posebice svečanim prigodama kada se ističe značaj i tradicija Grada.
- (2) Srednji grb Grada Bijeljina je u službenoj uporabi kao oznaka i simbol organa uprave Grada Bijeljina za obilježavanje službenih prostorija i kao oznaka na aktima ovih organa.
- (3) Mali grb Grada Bijeljina je u uporabi za javna poduzeća, ustanove i druge organizacije čiji je osnivač Grad, kao i u široj uporabi. Mali grb je vlasništvo svih građana Grada.
- (4) Grb Grada, na bilo koju razinu (veliki, srednji mali,), može se koristiti samo sukladno heraldičkoj, veksilološkoj i sfragističkoj praksi.
- (5) Grb Grada se, po pravilu, prikazuje u propisanim emajlima i bojama. Grb se može prikazivati i u crno-bijeloj transkripciji, standardnim heraldičkim metodom, pod uvjetom da je prikaz sukladan heraldičkim i veksilološkim načelima.
- (6) Grb se, po pravilu, ističe na prilaznim putevima na granicama područja Grada. Srednji grb se može isticati i na pločama sa nazivima ulica na teritoriju Grada.

Članak 7.

- (1) Zastava Grada Bijeljina se ističe na zgradi Skupštine Grada i na objektima drugih gradskih organa; u službenim prostorijama gradonačelnika i njegovog zamjenika, predsjednika, dopredsjednika i sekretara Skupštine Grada, rukovoditelja gradskih tijela uprave, gradskih upravnih organizacija i stručnih službi; prigodom proslava, svečanosti i drugih masovnih političkih, kulturnih, športskih i službenih manifestacija koje su od značaja za Grad; prigodom susreta sa drugim lokalnim zajednicama, natjecanja i drugih skupova (političkih, kulturnih, znanstvenih, športskih i sl.) na kojima Grad sudjeluje ili je predstavljen, sukladno pravilima i praksi održavanja takvih skupova i u drugim slučajevima, ako uporaba zastave nije u suprotnosti sa veksilološkom praksom.
- (2) Zastava Grada se obvezno ističe u dane blagdane Grada na zgradama gradskih organa, kao i u svim slučajevima kada se posebnim propisima predviđa i propisuje isticanje zastave Republike Srpske odnosno Bosne i Hercegovine.
- (3) U dane žalosti zastava se ističe na pola koplja.
- (4) Grad može imati i naročitu, unikatnu zastavu koja se čuva u Skupštini Grada. Ova zastava se koristi u enterijeru i može biti izrađena na posebice dekorativan način i ukrašena zlatnim resama po slobodnim rubovima. Unikatna zastava simbolizira sam Grad i koristi se u najsvečanijim prigodama, samo u nazočnosti gradonačelnika i njegovog zamjenika, predsjednika ili dopredsjednika Skupštine Grada ili osobe koja ih u toj funkciji zastupaju. Unikatna zastava se može koristiti van prostorija samo na prijedlog nadležnog skupštinskog radnog tijela i uz pismeno odobrenje gradonačelnika ili predsjednika Skupštine Grada.

Članak 8.

- (1) Grb i zastava Grada se ne mogu rabiti kao robni ili uslužni žig, uzorak ili model, niti kao drugi znak za obilježavanje roba ili usluga.
- (2) Grb i zastava ne mogu se rabiti ako su oštećeni ili su svojim izgledom nepodobni za uporabu. Grb i zastava se mogu samo iznimno upotrijebiti kao sastavni dio drugih amblema, odnosno znakova ili se na zastavi mogu upisati određeni datum ili riječi,

sukladno heraldičkoj (znanstveno proučavanje grbova), veksilološkoj (znanstveno proučavanje zastava) i sfragističkoj (znanstveno proučavanje pečata) praksi.

- (3) Uporaba grba ili zastave u umjetničkom stvaralaštvu i u odgojno-nastavne svrhe je slobodna, pod uvjetom da se ne protivi javnom poretku, društvenim i moralnim normama, heraldičkoj i veksilološkoj praksi i tradiciji i da ne ruši ugled i značaj Grada.
- (4) Uporaba grba i zastave Grada uređuje se posebnom odlukom Skupštine Grada.

Članak 9.

Gradonačelnik u svečanim i protokolarnim prigodama nosi posebno obilježje, odnosno znamenje Grada (insignija) čiji izgled i sadržaj propisuje Skupština Grada, sukladno zakonu i drugim propisima.

Članak 10.

- (1) Organi Grada imaju pečate koje koriste u vršenju poslova iz njihovog djelokruga rada.
- (2) Pečatom se potvrđuje autentičnost javne isprave i drugog akta kojim organi Grada odlučuju ili službeno korespondiraju u komunikaciji sa drugim organima, pravnim licima i građanima.
- (3) Sadržina teksta, oblik pečata, broj pečata, njihova uporaba, čuvanje i uništavanje uređuju se aktima organa Grada, sukladno zakonu.

6.2.2. Odluka o uporabi grba i zastave Grada Bijeljina¹²⁹

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovom Odlukom uređuje se uporaba i zaštita grba i zastave Grada Bijeljina (u daljnjem tekstu: grb, zastava, Grad).

Članak 2.

Grb i zastava mogu se upotrijebiti samo u obliku, sadržini i na način predviđen Statutom Grada Bijeljina (u daljnjem tekstu: Statut) i ovom Odlukom.

ZAJEDNIČKE ODREDBE

Članak 3.

Grb i zastava ne mogu se rabiti kao robni ili uslužni žig, uzorak ili model, niti kao drugi znak za obilježavanje roba ili usluga.

Članak 4.

Grb i zastava ne mogu se rabiti ako su oštećeni ili su svojim izgledom nepodobni za uporabu.

---

¹²⁹ Službeni glasnik Grada Bijeljina, broj 15/13.

Članak 5.

Grb i zastava se mogu samo iznimno upotrijebiti kao sastavni dio drugih amblema, odnosno znakova ili se na zastavi mogu upisati određeni datum ili riječi, sukladno heraldičkoj, veksilološkoj i sfragističkoj praksi.

Članak 6.

Uporaba grba ili zastave u umjetničkom stvaralaštvu i u odgojno-nastavne svrhe je slobodna, pod uvjetom da se ne protivi javnom poretku, društvenim i moralnim normama, heraldičkoj i veksilološkoj praksi i tradiciji i da ne ruši ugled i značaj Grada.

Članak 7.

Etaloni grba i zastave čuvaju se u Stručnoj službi Skupštine Grada Bijeljina.

Članak 8.

O uporabi i zaštiti grba i zastave stara se gradonačelnik i Heraldičko povjerenstvo, u suradnji sa nadležnim odjelima i službama. Administrativne službe Grada, koje obavljaju sve stručne, administrativne i organizacione poslove u provođenju ove odluke.

Članak 9.

Grb i zastavu mogu, bez posebnog dopuštenja, sukladno Statutu i ovoj Odluci, da koriste Skupština Grada Bijeljina (u daljnjem tekstu: Skupština grada), gradonačelnik i njegov zamjenik, predsjednik i dopredsjednik Skupštine, odjeli i službe Administrativne službe Grada, a javna poduzeća i ustanove čiji je osnivač Grad na način i po postupku utvrđenim ovom Odlukom. Pravne osobe i dužnosnici navedeni u prethodnom stavku ovog članka mogu se službeno koristiti grbom samo u funkciji predstavljanja Grada i njegovih tijela.

Članak 10.

Sukladno Poslovniku Skupštine Grada Bijeljina (u daljnjem tekstu: Poslovnik) Skupština Grada obrazuje Heraldičku komisiju.

Sastav i nadležnosti heraldičke komisije propisani su Poslovnikom.

GRB

Članak 11.

Veliki grb Grada je u zvaničnoj uporabi kao oznaka i simbol Grada na zgradi Skupštine Grada, u službenim prostorijama gradonačelnika i njegovog zamjenika, predsjednika i dopredsjednika Skupštine Grada, i u posebice svečanim prigodama kada se ističe značaj i tradicija Grada.

Veliki grb Grada može biti u uporabi kao oznaka i simbol Grada i u drugim prigodama i na način propisan ovom odlukom.

Članak 12.

Srednji grb Grada je u službenoj uporabi kao oznaka i simbol organa javne uprave Grada za obilježavanje službenih prostorija i kao oznaka na aktima ovih organa.

Članak 13.

Mali grb Grada je u uporabi za gospodarska društva, ustanove i druge organizacije čiji je osnivač Grad, kao i u široj uporabi.

Ukoliko subjekti iz prethodnog stava ovog članka žele upotrijebiti mali grb u sastavu pečata tvrtke dužni su pribaviti suglasnost sukladno ovoj odluci. Mali grb je vlasništvo svih građana Grada, i može se koristiti samo sukladno ovoj odlukom.

Članak 14.

Grb Grada, na bilo kojoj razini (veliki, srednji, mali) može se koristiti samo sukladno heraldičkoj, veksilološkoj i sfragističkoj praksi.

Članak 15.

Grb grada se, po pravilu, prikazuje u propisanim emajlima i bojama.

Grb se može prikazivati i u crno-bijeloj transkripciji, standardnim heraldičkim metodom, pod uvjetom da je prikaz sukladan heraldičkim i veksilološkim načelima.

Članak 16.

Grb se, po pravilu, ističe na prilaznim putevima na granicama područja Grada.

Srednji grb se može isticati i na pločama sa nazivima ulica na teritoriju Grada.

ZASTAVA

Članak 17.

Zastava Grada se ističe na zgradi Skupštine Grada i na objektima drugih gradskih organa, u službenim prostorijama gradonačelnika i njegovog zamjenika, predsjednika, dopredsjednika i sekretara Skupštine Grada, rukovoditelja gradskih tijela uprave, gradskih upravnih organizacija i stručnih službi; prigodom proslava, svečanosti i drugih masovnih političkih, kulturnih, športskih i službenih manifestacija koje su od značaja za Grad; prigodom susreta sa drugim lokalnim zajednicama, natjecanja i drugih skupova (političkih, kulturnih, znanstvenih, športskih i sl.) na kojima Grad sudjeluje ili je predstavljen, sukladno pravilima i praksi održavanja takvih skupova i u drugim slučajevima, ako uporaba zastave nije u suprotnosti sa veksilološkom praksom.

Zastava Grada se obvezno ističe u dane blagdana Grada na zgradama gradskih tijela, kao i u svim slučajevima kada se posebnim propisima predviđa i propisuje isticanje zastave Republike Srpske odnosno Bosne i Hercegovine.

U dane žalosti zastava se ističe na pola koplja.

Članak 18.

Grad može imati i naročitu, unikatnu zastavu koja se čuva u Skupštini Grada.

Ova zastava se koristi u enterijeru i može biti izrađena na posebice dekorativan način i ukrašena zlatnim resama po slobodnim rubovima.

Unikatna zastava simbolizira sam Grad i koristi se u najsvetnijim prigodama, samo u nazočnosti gradonačelnika ili njegovog zamjenika, predsjednika ili dopredsjednika Skupštine Grada ili osoba koje ih u toj funkciji zastupaju.

Unikatna zastava se može koristiti van prostorija samo na prijedlog nadležnog skupštinskog radnog tijela i uz pismeno odobrenje gradonačelnika ili predsjednika Skupštine Grada.

NADLEŽNOST

Članak 19.

Pravni subjekti čije je sjedište na području Grada podnose zahtjev za odobrenje uporabe grba i zastave gradonačelniku.

Uz zahtjev se prilaže dokumentacija sa opisom i namjenom korištenja za koju se traži odobrenje.

Članak 20.

Rješenje o odobrenju uporabe grba i zastave donosi gradonačelnik, na prijedlog heraldičke komisije.

U rješenju se utvrđuju uvjeti, namjena i rok pod kojim je odobreno korištenje grba i zastave. Protiv rješenja iz ovog članka može se uložiti žalbe Skupštini Grada.

Članak 21.

Gradonačelnik, po pribavljenom mišljenju heraldičke komisije, može ukinuti rješenje iz prethodog članka ove odluke, ako se korisnik ne pridržava utvrđenih uvjeta, ako svojim korištenjem grba ili zastave, svojim poslovanjem ili ponašanjem u javnosti krši ugled i značaj Grada, odnosno grba ili zastave.

Članak 22.

Uporabu grba ili zastave na predmetima namijenjenim za komercijalne svrhe može odobriti gradonačelnik, uz prethodno pribavljeno mišljenje heraldičke komisije.

Međusobni odnosi i naknade Gradu reguliraju se posebnim ugovorom.

Grad, kao ugovornu stranu, zastupa gradonačelnik.

KAZNE NE ODREDBE

Članak 23.

Novčanom kaznom do 1.000 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:

1. upotrijebi grb ili zastavu protivno odredbama Statuta, ove odluke ili bez odobrenja nadležnog organa,
2. izradi ili stavi u promet grb ili zastavu koji odudaraju od utvrđenog blazona i usvojenog etalona, i koji za to ne posjeduje suglasnost sukladno odredbama ove odluke.

Novčanom kaznom od 90 KM kaznit će se ta prekršaj i odgovorna osoba u organizaciji iz stavka 1. ovog članka.

Za prekršaje iz stavka 1. ovog članka kaznit će se i osoba koja obavlja samostalnu djelatnost novčanom kaznom u iznosu do 500 KM.

Članak 24.

Novčanom kaznom do 90 KM kaznit će se fizička osoba za prekršaj ako:

1. rabi grb ili zastavu protivno odredbama Statuta ili ove odluke,
2. rabi grb ili zastavu u obliku koji odudaraju od utvrđenog blazona (tekstualnog opisa) i usvojenog etalona, a da za to ne posjeduje suglasnost sukladno odredbama ove Odluke.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 25.

Kriterijume, odnosno upute za korištenje grba i zastave donosi gradonačelnik, na osnovu prijedloga heraldičke komisije.

[...]

6.3. Grad Doboj

Službena obilježja/znakovlja Grada Doboj definirana su Statutom Grada Doboj.

Grb Grad Doboj

6.3.1. Statut Grada Doboja¹³⁰

Članak 6.

1. Grad ima grb i ostale simbole koji simbolizuju povijesno, kulturno i prirodno nasljeđe Grada Doboj.
2. Grad ima insigniju (posebno obilježje), odnosno, znamenje Grada, čiji izgled i sadržaj propisuje Skupština Grada sukladno uputi koju donosi ministar uprave i lokalne samouprave. Gradonačelnik u svečanim i protokolarnim prigodama nosi insigniju.
3. Uporaba i izgled grba, imena i drugih simbola Grada biće regulirani posebnim aktom Skupštine Grada.

Članak 7.

1. Organi grada imaju pečate koje koriste u vršenju poslova iz njihovog djelokruga rada sukladno zakonu.
2. Pečatom se potvrđuje autentičnost javne isprave i drugog akta kojim organi Grada odlučuju ili službeno korespondiraju i komuniciraju sa drugim organima, pravnim licima i građanima.
3. Sadržina teksta, oblik pečata, broj pečata, njihova uporaba, čuvanje i uništavanje uređuju se aktima organa Grada, sukladno zakonu.

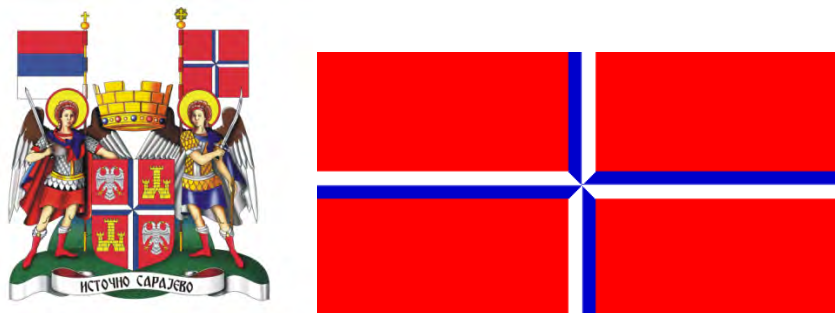
---

¹³⁰ Službeni glasnik Grada Doboj, broj 1/17.

6.4. Grad Istočno Sarajevo

Službena obilježja/znakovlja Grada Istočno Sarajevo definirana su Statutom Grada Istočno Sarajevo.

Grb i zastava Grad Istočno Sarajevo

6.4.1. Statut Grada Istočno Sarajevo¹³¹

Članak 6.

1. Grad ima simbol - grb i zastavu koji simboliziraju povijesne, kulturne i prirodne vrijednosti Istočnog Sarajeva.
2. Grb Grada se koristi u tri razine, kao temeljni, srednji i veliki grb.
3. Zastavu grada predstavlja crveno polje unakrsno plavo i srebrno razdijeljeno križom na četiri jednaka kantona.
4. Oblik, sadržaj i uporaba simbola uređuju se posebnom odlukom, sukladno zakonu.
5. Gradonačelnik u svečanim i protokolarnim prigodama nosi posebno obilježje, odnosno znamenje Grada (insignija) čiji izgled i sadržaj propisuje Skupština Grada, sukladno zakonu i drugim propisima.

Članak 7.

1. Simboli Grada ističu se na objektima i u službenim prostorijama Grada, poduzeća, ustanova i drugih organizacija čiji je osnivač Grad.
2. Simboli Grada ističu se uz simbole Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, sukladno zakonu.

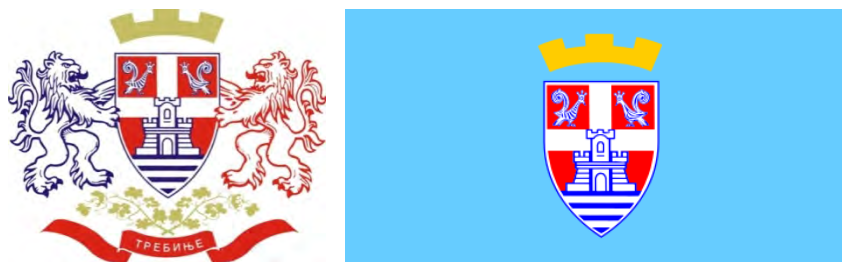
Članak 8.

1. Organi Grada imaju pečate koje koriste u vršenju poslova iz svog djelokruga.
2. Pečatom se potvrđuje autentičnost javne isprave i drugog akta kojim organi Grada odlikuju ili službeno korespondiraju i komuniciraju sa drugim organima, pravnim licima i građanima.
3. Sadržina teksta, oblik pečata, broj pečata, njihova uporaba, čuvanje i uništavanje uređuju se aktima organa Grada, sukladno zakonu.

¹³¹ Službeni glasnik Grada Istočno Sarajevo, broj 20/17.

6.5. Grad Trebinje

Službena obilježja/znakovlja Grada Trebinje definirana su Statutom Grada Trebinje.

Grb i zastava Grad Trebinje

6.5.1. Statut Grada Trebinje¹³²

Članak 6.

Grad ima svoje simbole koji predstavljaju njegovo kulturno, povijesno i prirodno naslijeđe. Simboli Grada su: Grb Grada, čiji središnji dio je štit trokutastog oblika, a iznad njega je kruna koja označava rang Grada. S desne i lijeve strane štita nalaze se figure lavova koji su simboli moći, svjetlosti i riječi. Ispod štita je ornament grančice vinove loze koja je znakovita za ovo područje, a ispod njega lenta sa natpisom Trebinja. Središnji dio štita je križ, a temeljni simbol štita kula kao simbol budnosti i izdizanja. Plava boja na grbu simbolizira rijeku, a u gornjem lijevom i desnom uglu štita nalaze se dvije figure ptica prenesene sa izvornog reljefa pronađenog na području Trebinja.

Zastava Grada je pravokutnog oblika 1:2, svijetlo plave boje sa središnjim dijelom grba Grada u sredini.

Članak 7.

Simbol Grada ističe se na objektima i u službenim prostorijama Grada, ustanova i drugih organizacija čiji je osnivač Grad.

Simbol Grada ističe se uz simbole Bosne i Hercegovine i Republike Srpske sukladno zakonu.

Članak 8.

Organi Grada imaju pečate koje koriste u vršenju poslova iz svog djelokruga. Sadržina i oblik pečata utvrđeni su zakonom. Pečatom se potvrđuje autentičnost javne isprave i drugog akta kojim organi Grada odlučuju ili službeno opće sa drugim organima, pravnim licima i građanima. Broj pečata, njihova uporaba, čuvanje i uništavanje uređuju se aktima organa Grada, sukladno zakonu.

¹³² Službeni glasnik Grada Trebinje, br. 2/13, 5/14, 6/15, 3/16 i 6/17.

6.6. Grad Prijedor

Službena obilježja Grada Prijedor definirana su Statutom Grada Prijedor.

Grb i zastava Grad Prijedor

6.6.1. Statut Grada Prijedora¹³³

Članak 7.

- (1) Grad ima simbol-grb koji predstavlja povijesno, kulturno i prirodno naslijeđe grada.
- (2) Grb grada ima oblik štita sa blagim linijama. Podloga štita je u bojama zastave Republike Srpske. Unutar štita u gornjem dijelu nalazi se simbol bijele boje koji predstavlja sunce i spomenik na Kozari. U sredini dijela nalazi se simbol plave boje koji u svom gornjem, konkavnom dijelu predstavlja Kozaru, a u donjem valovitom dijelu rijeku Sanu. U donjem dijelu nalazi se simbol crne boje blistavog slova "P" - početnog slova Prijedora. Simboli odražavaju i predstavljaju:
  - Sunce, Kozaru, Sanu - prirodne uvjete rada i života,
  - Slovo "P" - grad Prijedor, sela, naselja, rudnike, fabrike, kulturne institucije, škole, domove i njihove stanovnike,
  - Sunce - izvor života, spomenik na Kozari, velike žrtve, patnje i stradanja, ali i velike pobjede jedne generacije i našu svijetlu budućnost.
- (3) Grb se može rabiti u svečanim i drugim prigodama, a suglasnost za njegovu uporabu u drugim prigodama daje gradonačelnik.

Članak 8.

- (1) Simbol grada ističe se na objektima i u službenim prostorijama Grada, poduzeća, ustanova i drugih organizacija čiji je osnivač Grad.
- (2) Simboli Grada ističu se uz simbole Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, sukladno zakonu.

Članak 9.

Grad ima zastavu.

Članak 10.

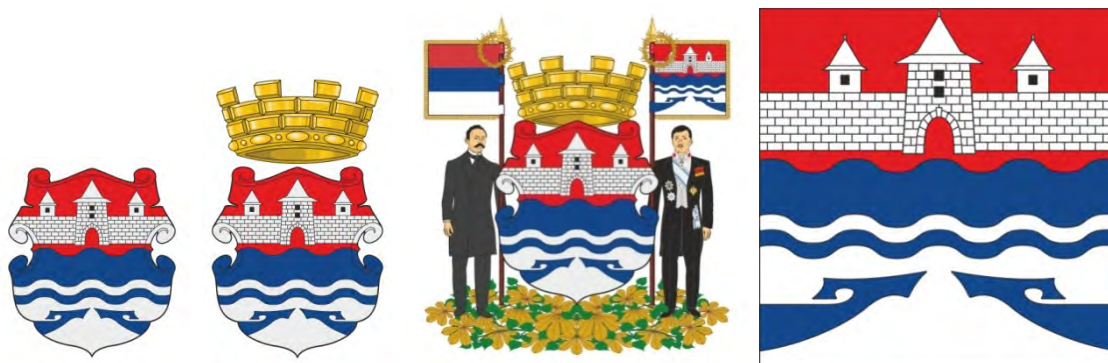
- (1) Zastava Grada je svijetloplave boje.
- (2) Zastava je pravokutnog oblika.

¹³³ Službeni glasnik Grada Prijedor, broj 12/17.

- (3) U središtu zastave nalazi se grb Grada oko kojeg je ispisano ćiriličnim i latiničnim pismom "Grad Prijedor", kao i na engleskom jeziku "City of Prijedor".
- (4) Omjer između duljine i širine zastave je 1:2.

6.7. Grad Banja Luka

Službena obilježja/znakovlja Grada Banja Luka definirana su Statutom Grada Banja Luka i Statutarnom odlukom o utvrđivanju simbola Grada Banja Luka.

Grb Grad Banja Luka (mali, srednji i veliki) i zastava

6.7.1. Statutarna odluka o utvrđivanju simbola Grada Banja Luka¹³⁴

Članak 1.

U Statutu Grada Banja Luka (Službeni glasnik Grada Banja Luka, br. 25/05, 30/07, 17/12, 20/14 i 39/16) članak 6. mijenja se, i glasi:

- (1) Grad ima simbole - grb i zastavu, koji simboliziraju povijesno, kulturno i prirodno nasljeđe Banja Luke.
- (2) Grb Grada koristi se u tri razine: kao Mali, Srednji i Veliki.
- (3) Mali Grb Grada: Na štitu: podijeljeno, gore u crvenom srebrom i crnim spojnicama ozidani kameni bedem u čijem je središtu ista takva dvospratna kula lučno otvorena poljem sa po jednim crno otvorenim prozorom na katovima i sa piramidalnim srebrnim krovom sa naglašenom strehom, i sa obje strane te kule sa po jednom, srebrnom, manjom jednospratnom kulom sa po jednim prozorom otvorenim crno i krovom kao što je opisano, a dolje srebrno sa plavim suočenim kljunovima dva čamca- dajaka iz vokova štita; preko svega valovita plava greda iznad istog takvog pruta.
- (4) Središnji grb Grada: Na štitu, podijeljeno, gore u crvenom srebrom i crnim spojnicama označeni kameni bedem u čijem je središtu ista takva dvospratna kula lučno otvorena poljem sa po jednim crno otvorenim prozorom na spratovima i sa piramidalnim srebrnim krovom sa naglašenom strehom, i sa obje strane te kule sa po jednom srebrnom manjom jednokatnom kulom sa po jednim prozorom otvorenim crnom i krovom kao što je opisano, a dolje srebrno sa plavim suočenim kljunovima dva čamca - dajaka iz vokova štita; preko svega valovita plava greda iznad istog takvog pruta. Štit krunisan zlatnom kamenom ozidanom bedemskom krunom sa četiri vidljiva merlona i dijademom.

¹³⁴ Službeni glasnik Grada Banja Luka, broj 26/17.

- (5) Veliki grb Grada: Srednji grb Grada okružen zaštitarima, i to: desno prirodna figura Petra Kočića, odjevenog u tamnosivi redengot prema modi s početka 20. stoljeća, a lijevo prirodna figura bana Svetislava Milosavljevića odbjeglog i frak sa pripadajućim odličjima i lentom. Oba zaštitara drže prirodni drveni javor okovan zlatom sa koga se u polje vije kvadratni stijeg Republike Srpske, opšiven zlatnim resama (desno), odnosno Banje Luke (lijevo). Stijeg Banje Luke istovjetne je sadržine kao štit temeljnog grba. Koplja oba stijega ovjenčana su zlatnim trnovim vijencem. Postament grba je rukovet zlatnog lišća divljeg kestena (*Aesculus hippocastanum*) prepletenog zelenim lisnatim grančicama lipe (*Tilia tomentosa*).
- (6) Zastava Grada predstavlja temeljni grb Grada Banja Luke, bez štita, koji ispunjava čitavo polje zastave kvadratnog oblika.
- (7) Točan izgled grba i zastave Grada utvrđuje se izvornikom (etalonom), koji donosi gradonačelnik.

VII GRADOVI U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

7.1. Grad Bihać

Službena obilježja/znakovlja Grada Bihaća definirana su Statutom Grada Bihaća¹³⁵ i Odlukom o pečatu Grada Bihaća¹³⁶.

Grb i zastava Grad Bihać

7.1.1. Statut Grada Bihaća

Drugi dio – statusna obilježja Grada

Članak 8.

(Grb i zastava Grada)

Grad Bihać ima grb i zastavu.

Članak 9.

(Opis Grba)

- (1) Grb je heraldički štit sa podsječenim rubovima.
- (2) Osnova štita je plave boje i simbolizira pripadnost Grada Bihaća Bosni i Hercegovini.
- (3) U središnjem dijelu grba nalaze se tri kule sa zastavom na srednjoj kuli. Kule su bijele boje i reducirane su na najtemeljnije forme, a simboliziraju kontinuitet postojanja i sigurnosti grada.
- (4) U gornjem dijelu grba, s lijeve strane je rozetna bijele boje kao simbol tolerancije u promjenama kultura tijekom povijesti, a u desnom gornjem uglu je zvijezda petokraka žute boje modernog nasljeđa i orijentacije grada.
- (5) U donjem dijelu grba je valovita linija koja protiče ispod kule i predstavlja rijeku Unu, a svjetlozelena boja simbolizira čistoću rijeke i ekološki karakter grada.

Članak 10.

(Opis zastave)

- (1) Zastava Grada Bihaća je izrađena u omjeru visine i širine 1:2.
- (2) Vodoravno je podijeljena u tri polja plave, bijele i zelene boje omjera 2:6:2 prema visini zastave.
- (3) Grb Grada Bihaća zauzima središnji dio zastave u omjeru 0,7 prema njezinoj visini.
- (4) U gornjem dijelu zastave je polje plave boje kao na štitu grba.

¹³⁵ Službeni glasnik Grada Bihać, broj 13/15.

¹³⁶ Gradsko vijeće, broj: 02-02-8722/14 od 11.11.2014. godine

- (5) U donjem dijelu zastave je polje svijetlozelene boje u kojem središnje mjesto zauzima grb Grada Bihaća.

Članak 11.

(Uporaba grba Grada)

- (1) Grb Grada Bihaća rabi se na zaglavljima akata sukladno zakonu i odluci Gradskog vijeća.
- (2) Grb Grada Bihaća, uključujući i njegovu stilizaciju, može se rabiti u nazivima i simbolima javnih ustanova i javnih poduzeća kojima je osnivač Grad, mjesnih zajednica kao i drugih pravnih osoba, sukladno odluci Gradskog vijeća.

Članak 12.

(Isticanje zastave Grada)

- (1) Zastava Grada Bihaća ističe se na zgradi organa Grada, prostorijama mjesnih zajednica, te poslovnim zgradama pravnih osoba.
- (2) Zastava Grada Bihaća ističe se:
  - a) u svečanim prigodama važnim za Grad, Unsko-sanski kanton, Federaciju BiH i državu Bosnu i Hercegovinu;
  - b) u dane državnih blagdana i Dan grada;
  - c) u dane žalosti u državi Bosni i Hercegovini i dane žalosti Grada;
  - d) u drugim prigodama utvrđenim odlukom Gradskog vijeća.

Članak 13.

(Pečat Grada)

- (1) Grad Bihać ima PEČAT.
- (2) Pravo na posjedovanje i korištenje, odnosno uporabu PEČATA, sadržaj PEČATA, davanje odobrenja za izradu i uništavanje PEČATA i druga pitanja od značaja za izradu i korištenje PEČATA uređuje se odlukom Gradskog vijeća.

7.1.2. Odluka o pečatu Grada Bihaća

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom se regulira statusni značaj pečata Grada Bihaća, utvrđuju tijela Grada Bihaća (u daljnjem tekstu: tijela Grada) koji imaju pravo na posjedovanje i korištenje, odnosno uporabu istog, drugi organi, institucije, komisije i druga tijela koja imaju ili steknu pravo na posjedovanje i uporabu pečata, kao i druga pitanja u svezi pečata organa Grada Bihaća.

Članak 2.

(Statusni značaj pečata Grada Bihaća)

- (1) Pečat Grada Bihaća je jedan od njegovih najbitnijih simbola i obilježja/znakovlja.
- (2) U daljnjem tekstu ove Odluke, kao i u svim budućim dokumentima organa Grada Bihaća, kao i drugih organa, institucija, povjerenstava, tijela i dr. koji imaju ili steknu pravo na

posjedovanje i korištenje, odnosno na uporabu pečata Grada Bihaća, izraz-pojam „pečat“ pisat će se i tiskati velikim slovima, pri čemu će se koristiti samo izraz-pojam PEČAT, što će podrazumijevati da se radi o pečatu Grada Bihaća, ako je izrađen i koristi se sukladno odredbama ove Odluke i važećih propisa kojima se regulira konkretna materija (u daljnjem tekstu: PEČAT).

- (3) Isti značaj PEČAT će imati i prigodom njegovih usmenih pominjanja ako su vezana za Grad Bihać i ako ista nisu u suprotnosti s odredbama ove Odluke, zakonskih i podzakonskih propisa niti su na štetu Grada Bihaća.

II. PRAVO NA POSJEDOVANJE I KORIŠTENJE PEČATA

Članak 3.

(Pravo na PEČAT)

- (1) Pravo na posjedovanje i korištenje, odnosno uporabu PEČATA (u daljnjem tekstu: pravo na PEČAT) imaju tijela Grada određena ovom odlukom kao i druga tijela koja to pravo steknu na osnovu odredbi ove odluke i zakonskih propisa kojima su regulirana konkretna pravna pitanja i mogu ga koristiti samo sukladno tim odredbama.
- (2) Bilo koja zlouporaba prava na PEČAT i samog PEČATA podliježe svim vrstama sankcija utvrđenih važećim propisima, bez obzira na vrstu propisa i nadležnost za njegovo donošenje.

Članak 4.

(Titulari prava na PEČAT)

- (1) Pravo na PEČAT imaju slijedeća tijela Grada Bihać:
  - 1) Gradsko vijeće
  - 2) Gradonačelnik
  - 3) Gradsko pravobraniteljstvo
  - 4) Gradsko izborno povjerenstvo
- (2) Pored organa Grada iz stavka (1) ovog članka pravo na PEČAT mogu imati i gradske službe za upravu, gradske stručne i druge službe i druga tijela ako je propisom o njihovom osnivanju tako određeno i ako je to sukladno važećim zakonskim propisima i ovoj odluci.
- (3) Komisije i druga tijela koja osniva Gradsko vijeće koristit će PEČAT Gradskog vijeća, a komisije i druga tijela koja osniva gradonačelnik koristit će PEČAT gradonačelnika, ako propisom o njihovom osnivanju nije drukčije određeno, i ako to nije u suprotnosti s važećim zakonskim propisima.

III. OBLIK, VELIČINA I SADRŽAJ PEČATA

Članak 5.

(Oblik i veličina pečata)

- (1) PEČAT je okruglog oblika i prečnika 50 mm.
- (2) Organi iz članka 4. ove Odluke, a radi potvrđivanja službenih, osobnih, finansijskih iskaznica, karti i drugih dokumenata, imaju i mali PEČAT prečnika 25 mm.

Članak 6.

(Sadržaj PEČATA)

- (1) PEČAT sadrži tekstualni dio i to sljedeće naznake:
  - 1) naziv: Bosna i Hercegovina
  - 2) naziv: Federacija Bosne i Hercegovine
  - 3) naziv: UNSKO-SANSKI KANTON
  - 4) naziv: GRAD BIHAĆ
  - 5) naziv i sjedište organa iz članka 4. ove odluke.
  - 6) U sredini PEČATA nalazi se grb Grada Bihaća.
- (2) Tekst PEČATA mora biti pisan i latinicom i ćirilicom u 4 (četiri) koncentrična kruga oko grba grada, te sa poprečnom linijom između naziva ispisanih različitim pismima i to sljedećim redoslijedom:
  - 1) U najveći koncentrični krug, odnosno u prvi krug od obodne strane PEČATA upisuje se naziv: Bosna i Hercegovina-Federacija Bosne i Hercegovine,
  - 2) Naziv: UNSKO-SANSKI KANTON upisuje se u koncentrični krug koji slijedi ispod prethodno navedenog kruga,
  - 3) Treći koncentrični krug sadrži naziv: GRAD BIHAĆ, pri čemu će nazivi organa Grada naznačeni u članku 4. stavak (1) ove odluke biti ispisani velikim slovima,
  - 4) Četvrti, tj. posljednji koncentrični krug od oboda, a prema sredini PEČATA sadrži naziv sjedišta organa iz članka 4. ove odluke,
  - 5) Grb Grada nalazi se u sredini PEČATA,
  - 6) Nazivi gradskih službi za upravu i gradskih stručnih i drugih službi ne upisuju se u PEČAT.
- (3) PEČAT dimenzija 25 mm ima istovjetan sadržaj kao i PEČAT dimenzija 50 mm, s tim da riječi mogu biti skraćene, ali tako da se, iz skraćenog teksta, na nedvojben način može utvrditi kome pripada.
- (4) Primjer grafičkog prikaza PEČATA u obje veličini sastavni je dio ove odluke.

IV. UPORABA I ČUVANJE PEČATA

Članak 11.

(Svrha PEČATA)

- (1) PEČATOM se potvrđuje autentičnost službenih akata tijela Grada navedenih u članku 4. ove odluke.
- (2) Otisak PEČATA stavlja se pored potpisa osobe ovlaštene za potpisivanje službenih akata i to sa lijeve strane, ako zakonom ili drugim propisom nije drukčije određeno.

Članak 12.

(Rukovanje PEČATOM)

- (1) PEČATOM rukuje, rabi ga i čuva rukovoditelj, odnosno predsjedavajući tijela.
- (2) PEČATOM može rukovati, rabiti, te ga čuvati i službena osoba koju posebnim rješenjem ovlasti rukovoditelj, odnosno predsjedavajući tijela.

Članak 13.

(Čuvanje PEČATA)

- (1) Svi primjerci PEČATA moraju se čuvati i rabiti tako da se onemogući njihova zlouporaba.
- (2) Čuvanje i uporaba PEČATA vrši se na način koji će biti određen posebnom uputom gradske službe nadležne za poslove opće uprave.

Članak 15.

(Nestanak PEČATA)

- (1) Rukovoditelj, odnosno predsjedavajući tijela ili službena osoba ovlaštena za čuvanje i uporabu PEČATA dužni su odmah po spoznaji, prijaviti nestanak PEČATA gradskoj službi nadležnoj za poslove opće uprave. Prijava mora biti u pisanoj formi i sadržavati sve potrebite podatke o PEČATU, vremenu i mjestu zadnje uporabe, o osobi koja ga je zadnja koristila ili mjestu gdje ga je vidjela, itd.
- (2) Služba za upravu iz prethodnog stavka ovog članka dužna je nestanak PEČATA odmah prijaviti Ministarstvu unutarnjih poslova Unsko-sanskog kantona i objaviti u službenom glasniku Unsko-sanskog kantona i službenom glasniku Grada Bihać.
- (3) Nestali PEČAT smatra se nevažećim od dana oglašavanja, a u slučaju kasnijeg pronalaženja, isti će biti uništen sukladno uputi iz članka 13. stavak (2) ove odluke.
- (4) Novi PEČAT koji se izrađuje umjesto nestalog mora biti označen rimskim brojem koji odgovara redoslijedu zamjene.

7.2. Općina Orašje

Službena obilježja/znakovlja Općine Orašje definirana su Statutom Općine Orašje¹³⁷, Odlukom o uporabi i zaštiti grba Općine Orašje¹³⁸ i Odlukom o grbu Općine Orašje¹³⁹.

Grb Općine Orašje

7.2.1. Statut Općine Orašje

Članak 7.

- (1) Općina ima svoj grb.
- (2) Grb Općine je u obliku štita.
- (3) Okvir štita je zlataste boje.

¹³⁷ Službeni glasnik Općine Orašje, broj 6/2011

¹³⁸ Službeni glasnik Općine Orašje, broj 5/2012.

¹³⁹ Službeni glasnik Općine Orašje, broj 2/2011.

(4) U gornjem dijelu u crvenoj boji, velikim bijelim slovima upisana je riječ ORAŠJE, ispod koje je zlatastom bojom cijelom širinom ucrtan pleter, ispod pletera sredinom grba cijelom širinom ucrtan je most u plavoj boji.

(5) Ispod mosta je rijeka Sava na kojoj leži cijela Općina.

(6) Pri dnu grba u trokutastom obliku ucrtana je zelena ravnica koja je obrubljena sa lijeve strane klasjem, a perom sa desne strane.

Članak 8.

(1) Općina ima pečat u obliku kruga promjera 40 mm i 20 mm.

(2) Sadržaj pečata, davanje odobrenja za izradu pečata, vođenje evidencije o izdanim pečatima, način uništavanja pečata i druga pitanja od značaja za izradu i korištenje pečata Općine, uređuje se Zakonom o pečatu Županije Posavske.

7.2.2. Odluka o grbu općine Orašje

Članak 1.

Grb Općine Orašje je u obliku štita. Okvir grba je zlataste boje.

Grb u sebi sadrži:

U gornjem dijelu u traci crvene boje velikim tiskanim slovima upisanu riječ ORAŠJE, ispod koje je zlatastom bojom cijelom širinom grba ucrtan pleter kao simbol elementa narodnog stvaralaštva područja općine. Ispod pletera na sredini grba cijelom širinom ucrtan je most u plavoj boji koji predstavlja simbol povezivanja ljudi i naroda, a ispod mosta cijelom širinom grba ucrtane su tri vodoravne valovite crte plave boje koje simboliziraju rijeku Savu na kojoj je naslonjen teritorij općine. Pri dnu grba ucrtan je trokut zelene boje koji simbolizira ravnice i blagostanje općine, sa lijeve strane trokuta ucrtan je klas zlataste boje koji simbolizira prvu zemljoradničku zadrugu u Bosni i Hercegovini, a sa desne strane trokuta ucrtano je pero zlataste boje koje simbolizira prvu pučku školu u Bosni i Hercegovini.

Članak 2.

Likovno-grafički izgled grba Općine Orašje je sastavni dio ove odluke.

7.2.3. Odluka o uporabi i zaštiti grba Općine Orašje

Članak 2.

(2) Original grba sadrži likovni prikaz grba, opis njegovog izgleda i značenje simbola i prema njemu se oblikuju grbovi za uporabu.

II - UPORABA GRBA

Članak 3.

Grb se rabi na način kojim se ističe ugled i dostojanstvo Općine Orašje (u daljnjem tekstu: Općina).

1. Službena uporaba grba

Članak 4.

Grb se ističe i koristi:

- na zgradama i u prostorijama u kojim su smješteni ili kojim se koriste tijela Općine Orašje ili pravne osobe čiji je Općina Orašje osnivač,
- u sastavu pečata i zaglavljima akata tijela Općine Orašje,
- na službenim legitimacijama Općine Orašje,
- na diplomama i javnim priznanjima koja dodjeljuje Općina Orašje,
- na službenim vizitkartama, pozivnicama i čestitkama Općine Orašje,
- na službenim izdanjima čiji je izdavač Općina Orašje,
- na izdanjima i predmetima izrađenim u svrhu promidžbe Općine,
- prigodom proslava, svečanosti, natjecanja, manifestacija i skupova od značaja za Općinu,
- prigodom međunarodnih susreta, natjecanja i drugih skupova,
- u drugim slučajevima, sukladno zakonu.

III – ZAŠTITA GRBA

Članak 10.

(1) U grb se ne smije ništa dodavati ni upisivati, niti se njegov izgled smije na drugi način mijenjati.

(2) Grb se ne smije unositi u sastav drugog grba ili zastave.

(3) Iznimno, pod uvjetima iz ove Odluke i uz odobrenje općinskog načelnika, grb se može koristiti kao sastavni dio drugih obilježja, odnosno znakovlja:

- tijela ili organizacije koje obavlja djelatnost od značaja za Općinu,
- organizacije koja u nazivu nosi ime Općine.

Članak 12.

Uporaba grba slobodna je u umjetničkom stvaralaštvu i u odgojno-nastavne svrhe, pod uvjetom da se time ne vrijeđa ugled i dostojanstvo Općine.

Članak 13.

(1) Grb se ne smije javno isticati ako je dotrajavao, neuredan, oštećen ili iz drugog razloga nepodoban za uporabu.

(2) Oštećeni ili za uporabu nepodobni grb povlači se iz uporabe.

7.3. Grad Tuzla

Službena obilježja/znakovlja Grada Tuzla definirana su Statutarnom odlukom o organizaciji Grada Tuzla sukladno Zakonu o Gradu Tuzla¹⁴⁰ koja u članku 4. regulira uporabu zastave, grba, amblema i drugih obilježja/znakovlja Grada Tuzla i Odlukom o pečatu Grada Tuzla¹⁴¹, kojom se uređuje statusni značaj, pravo na raspolaganje i korištenje pečata Grada Tuzla, njegov oblik, veličina i sadržaj.

---

¹⁴⁰ Službeni glasnik Grada Tuzla, br. 1/14, 3/15, 7/15 i 12/15.

¹⁴¹ Službeni glasnik Grada Tuzla, broj 1/14.

Grb i zastava Grad Tuzla

7.3.1. Statutarna odluka o organizaciji Grada Tuzla

Članak 1.

Ovom Odlukom se privremeno, sukladno Zakonu o gradu Tuzla (u daljnjem tekstu: Zakon) do donošenja Statuta Grada Tuzla, utvrđuju gradski organi, način njihovog rada i druga pitanja od značaja za organizaciju, status i obilježja/znakovlja Grada Tuzla.

Članak 4.

Grad preuzima zastavu, amblem i druga obilježja/znakovlja Općine Tuzla.

7.3.2. Odluka o pečatu Grada Tuzla

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom se prvenstveno regulira statusni značaj pečata Grada Tuzla, zatim se utvrđuje pravo na posjedovanje i korištenje istog, određuje se njegov oblik, veličina i sadržaj te se uređuju izrada, uporaba i čuvanje kao i druga pitanja u svezi pečata Grada Tuzla.

Članak 2.

(Statusni značaj pečata Grada Tuzla)

(1) Pečat Grada Tuzla je jedan od njegovih najbitnijih simbola i obilježja/znakovlja.

Amblem, odnosno grb općine i grada Tuzla predstavlja polje okruženo vrpcom koja simbolično predstavlja gradski zid, a koji je svojevrsteno u vidu potkovice opkoljavao tuzlansku čaršiju. Vrpca je presavijena na četiri mjesta što simbolizira četiri kapije kroz koje se ulazilo i izlazilo iz grada. Na traci su ispisani raniji nazivi Tuzle: Salines - iz doba Rimljana, Soli iz vremena bosanskih vladara Memlehai-Zir - prva polovina i Tuz - druga polovina turskog razdoblja, kao i današnji, najuočljiviji, naziv Tuzla. U sredini amblema je posuda za proizvodnju soli koja označava stoljetnu proizvodnju te sirovine u ovom gradu. Nad posudom je gradska kapija - uvijek otvorena za sve dobronamjernike. Dalje, na dnu amblema (grba), je godina 950. kada se u djelima grčkog historičara Konstantina Porfirogeneta prvi put spominje ovo naselje.

7.4. Grad Zenica

Službena obilježja/znakovlja Grada Zenice su definirana Statutom Grada Zenice¹⁴².

Grb i zastava Grad Zenica

7.4.1. Statut Grada Zenice

Članak 7.

(Grb i zastava Grada)

1. Grad ima grb i zastavu.
2. Grb je četvrtasto polje s polukružnom osnovom uokvireno dvjema linijama čiji su debljina i međuprostor jednaki.
3. Grb sadrži šest elemenata koji su prikazani linijama crne boje iste debljine. Lijevom stranom, prateći okvir polja grba, proteže se kontura rijeke Bosne, koju u donjem dijelu dvije vodoravne linije – simbol komunikacije. U preostalom dijelu, polja grba prikazana su četiri simbola kružne forme koju predstavljaju (s lijeva na desno odozgo prema dolje); simbol Vranduka – sjeverne kapije grada, jedan od šest križeva sa ploče Kulina bana, ujedno i simbol kršćanstva, polumjesec-simbol islama i turskog razdoblja i ukršteni čekići-simbol rudarstva i teške industrije, neizravno i simbol austrougarskog razdoblja.
4. Polje grba je obojeno žutom i zelenom bojom.

7.5. Grad Goražde

Službena obilježja/znakovlja Grada Goražde definirana su Zakonom o Gradu Goražde¹⁴³ i Privremenom statutarnom odlukom Grada Goražde¹⁴⁴.

Grb i zastava Grad Goražde

¹⁴² Službene novine Grada Zenice, broj 5/15.

¹⁴³ Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj 32/17.

¹⁴⁴ Službene novine Grada Goražda, broj 4/17.

7.5.1. Zakon o Gradu Goražde

Članak 8.

Pravno sljedništvo

- (1) Grad Goražde je pravni sljednik Općine Goražde i ima zakonom određene nadležnosti Grada i preuzima nadležnosti, prava, obveze i imovinu općine čiji je pravni sljednik.

7.5.2. Privremena statutarna odluka Grada Goražde

Članak 1.

Ovom Statutarnom odlukom se privremeno, sukladno Zakonu o Gradu Goražde (Službene novine Federacije BiH, broj 32/17), do donošenja Statuta Grada Goražde, utvrđuju gradski organi, na način njihovog rada i druga pitanja od značaja za organizaciju, status i obilježja Grada Goražde.

Članak 5.

Grad ima grb i zastavu.

Grb Goražda je u zelenom štitu, ispred zlatnog sunca dvije valovite vrpce te u zaglavlju zlatni ljiljan, ispod srebrnog polja, s crnim natpisom Goražde.

Zastava je bijela s grbom u sredini.

7.6. Općina Travnik¹⁴⁵

Grb i zastava Općina Travnik

7.6.1. Statut općine Travnik¹⁴⁶

Članak 6.

Općina ima svoj grb i zastavu, kao i druge simbole o kojima posebnom odlukom odlučuje Općinsko vijeće.

Članak 7.

Općina ima pečate koji su okruglog oblika. Promjer i sadržaj pečata, davanje odobrenja za izradu pečata, vođenje evidencije o izdatim pečatima, način uništavanja pečata te druga pitanja važna za izradu i uporabu pečata Općine utvrđuju se posebnom odlukom Općinskoga vijeća.

¹⁴⁵ Ombudsmeni nisu zaprimili odgovor Općine Travnik o službenim obilježjima općine.

¹⁴⁶ S obzirom da nisu na traženje Ombudsmena dostavili odgovor, na zvaničnoj web stranici općine pronađen je Statut općine, ali ne i odluke koje se tiču grba i zastave.

7.7. Grad Mostar

Službena obilježja/znakovlja Grada Mostara definirana su Statutom Grada Mostara¹⁴⁷ i Odlukom o uporabi i zaštiti imena, grba i zastava Grada Mostara¹⁴⁸.

Grb i zastava Grad Mostar

7.7.1. Statut Grada Mostara

Članak 4.

Naziv, pečat i obilježja/znakovlja

1. Naziv Grada je: „Grad Mostar“.
2. Grad ima službeni pečat, čiji se izgled uređuje posebnom odlukom sukladno zakonu.
3. Grad ima grb, zastavu i druge simbole čiji se izgled uređuje posebnom odlukom za čije usvajanje je potrebna dvotrećinska većina glasova izabranih gradskih vijećnika.

7.7.2. Odluka o uporabi i zaštiti imena, grba i zastava Grada Mostara

Članak 1.

Ovom Odlukom uređuju se način, uvjeti uporabe i zaštita imena, grba i zastave Grada Mostara (u daljnjem tekstu: Grad).

Grb Grada Mostara usvojen je 27. listopada 2006. godine. Grb prikazuje Stari most preko rijeke Neretve simbolizirajući mir, ravnopravnost i jednakost. Šest bijelih pruga rijeke predstavljaju šest gradskih područja (bivše općine). Dva trokuta su vaga, a polukrug je sunce. Plava boja simbolizira boju neba, a bijela kamen.

Zastava Grada Mostara se sastoji od bijele podloge i sive lente, koja dijagonalno presijeca zastavu. U središtu zastave nalazi se grb Grada Mostara.

7.8. Široki Brijeg

Službena obilježja/znakovlja Grada Široki Brijeg definirana su Statutom Grada Široki Brijeg¹⁴⁹ i Odlukom o grbi i zastavi Općine Široki Brijeg¹⁵⁰.

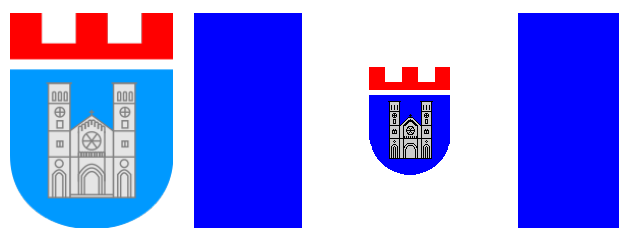
¹⁴⁷ Gradski službeni glasnik, br. 4/04, 08/09 i 15/10.

¹⁴⁸ Službeni glasnik Grada Mostara, broj 12/06.

¹⁴⁹ Gradsko vijeće Širokog Brijega na 35. sjednici održanoj 10.02.2016. godine donijelo je Statut Grada Široki Brijeg.

¹⁵⁰ Općinsko vijeće općine Široki Brijeg je na III sjednici održanoj dana 06.03.1998. godine donijelo Odluku o grbu i zastavi općine Široki Brijeg.

Grb i zastava Grad Široki Brijeg

7.8.1. Statut Grada Široki Brijeg

Članak 7.

Grad ima pečat.

Pečat je okruglog oblika, čija se veličina, sadržaj i način uporabe uređuje posebnim propisom.

Članak 8.

Grad ima svoj grb i zastavu kao i druge simbole o kojima odlučuje Gradsko vijeće posebnom odlukom o njihovom izgledu, veličini i načinu korištenja. Ministarstvo pravosuđa i uprave Županije daje suglasnost na izgled grba i zastave Grada. Gradsko vijeće sukladno propisima Grada može odobriti uporabu zastave, grba, kao i dijelova grba fizičkim i pravnim osobama, ako ocijeni da je to u interesu Grada.

7.8.2. Odluka o grbu i zastavi općine Široki Brijeg

Članak 3.

U grbu i zastavi ne može se ništa mijenjati, ni upisivati.

Zabranjeno je javno isticati dotrajali, neuredni, poderani ili na drugi način oštećen grb i zastavu.

Članak 4.

Grb je podijeljen u dva dijela. Gornji dio je izveden u crvenoj boji. Zajedno sa bijelim razmakom zauzima 26% visine grb. Podijeljen je na pet jednakih četvornih polja (tri crvena i dva bijela) koja zauzimaju 2/3 crvene površine.

Donji dio grba zauzima 74% visine grba.

Na plavoj podlozi izveden je crtež crkve u srebru.

Plavi prostor napravljen je iz četverokuta koji završava polukrugom.

Veličina grba:

širina x 1.35 = visina

boje Chromoton – Cromos Zagreb

crveni cinober 200, plava kobalt 410, srebrna, crna.

Članak 5.

Grb općine rabi se u sastavu pečata:

- na poveljama i priznanjima koje dodjeljuje Općinsko vijeće;
- za potrebe pravnih i fizičkih osoba ako je to u interesu općine.

Članak 6.

Zastavu čine tri polja. Dva polja su plava, a jedno je polje bijelo. Na bijelom polju, koje zauzima središnji prostor nalazi se grb. Grb se nalazi u sredini zastave po visini i širini.

Veličina zastave je 1:2 (visina x širina)

Širina plavog polja:

Širina zastave: 3.38 = širina plavog polja.

Visina zastave: 2,2 = visina grba

Plava boja zastava odgovara boji grba.

Članak 7.

Zastava općine se čuva u uredu predsjednika Općinskog vijeća i u uredu općinskog načelnika.

Članak 8.

Zastava općine može se isticati:

- prigodom obilježavanja Dana općine;
- na javnim skupovima, kulturnim i športskim priredbama u općini, sukladno pravilima i običajima takvih skupova;
- prigodom održavanja sjednice Općinskog vijeća, te u drugim prigodama, ako njezina uporaba nije suprotna odredbama ove Odluke.

Članak 9.

Ako se zastava općine ističe uz zastavu BiH, Federacije BiH ili Županije, zastava općine se ističe s desne strane promatrano sprijeda.

Članak 10.

Uporaba grba i zastave općine slobodna je u umjetničkom stvaralaštvu i u odgojno - nastavne svrhe, pod uvjetom da se time ne vrijeđa i dostojanstvo Općine.

7.9. Grad Sarajevo

Službena obilježja/znakovlja Grada Sarajevo definirana su Statutom Grada Sarajevo¹⁵¹, Odlukom o grbu i zastavi Grada Sarajeva¹⁵² i Odlukom o uporabi grba, imena i isticanju zastave Grada Sarajevo.¹⁵³

Grb i zastava Grad Sarajevo

¹⁵¹ Službene novine Kantona Sarajeva, broj 34/08.

¹⁵² Službene novine Kantona Sarajeva, broj 25/00.

¹⁵³ Službene novine Kantona Sarajeva, br. 05/06-pročišćeni tekst i 33/07.

7.9.1. Statut Grada Sarajevo

Članak 2.

Grad Sarajevo je glavni grad Bosne i Hercegovine i Federacije Bosne i Hercegovine i sjedište Kantona Sarajevo.

Grad Sarajevo je jedinica lokalne samouprave.

Članak 5.

Grad Sarajevo ima grb i zastavu, kao i druge simbole, o kojima posebnom odlukom odlučuje Gradsko vijeće sukladno zakonu.

Članak 6.

Grad Sarajevo ima pečat.

7.9.2. Odluka o grbu i zastavi Grada Sarajevo

Članak 1.

Grad Sarajevo (u daljnjem tekstu: Grad) ima grb i zastavu.

Članak 2.

Grb Grada predstavlja elemente tipičnih krovova i istodobno simbolizira brda u zelenoj boji. Simbol Grada čine gradske zidine sa gradskom kapijom u crnoj boji. Donji dio grba oblikuje konfiguraciju terena-doline, kroz koju teče rijeka u plavoj boji, premoštena mostom u bijeloj boji, u kojoj je smješten Grad. Okvir grba je zlatne boje.

Članak 3.

Zastava Grada je svijetloplave boje. Položaj grba na zastavi je centriran. Zastava se može izrađivati u različitim veličinama, s tim što je proporcija uvijek 2:1.

Članak 4.

Odlukom o uporabi grba, imena i isticanju zastave Grada Sarajevo propisuje se način i uvjeti uporabe grba i zastave.

Članak 5.

Sastavni dio ove odluke je grafički prikaz grba Grada Sarajevo.

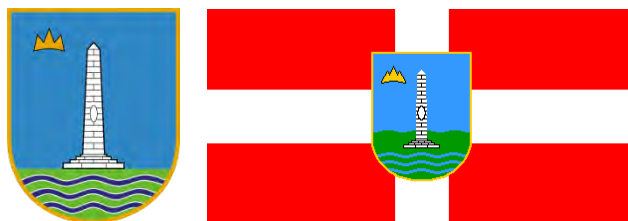
7.9.3. Odluka o uporabi grba, imena i isticanju zastave Grada Sarajevo

Članak 1.

Ovom odlukom određuju se uvjeti i način uporabe grba, imena i isticanju zastave Grada Sarajevo i propisuje način evidentiranja izdatih odobrenja za uporabu grba i imena Grada Sarajevo.

7.10. Općina Livno

Službena obilježja/znakovlja Grada Livno definirana su Statutom općine Livno¹⁵⁴, Privremenom Statutarnom odlukom Grada Livno¹⁵⁵, Odlukom o grbu i zastavi Grada Livno¹⁵⁶ i Odlukom o pečatu Općine¹⁵⁷.

Grb i zastava Grad Livno

7.10.1. Statut općine Livno

Članak 8.

Općina ima svoj grb i zastavu kao i druge simbole o kojima posebnom odlukom odlučuje Općinsko vijeće. Grb Grada Livno je u obliku poluokruglog štita. U srcu štita, na plavom polju (3/4 štita), prikazan je spomenik kralja Tomislava u Livnu, položen na središnjoj okomitoj osi grba. U desnom gornjem kutu štita je zlatna kruna (trobrijeg). U podnožju štita, na zelenom polju (1/4 štita), su tri modre poprečne valovite grede (niti) obrubljene bojom srebra. Grb je obrubljen zlatnom crtom. Zastava grada Livno sastoji se od dvije boje: crvene i bijele. Omjer širine i duljine zastave je 1:2. Podloga zastave je crvene boje. Duljinu i širinu zastave presijecaju po sredini vodoravno i okomito bijele grede. Širina greda iznosi 1/8 duljine zastave. Grb grada smješten je u sredini zastave. Središnja točka grba poklapa se s točkom u kojoj se sijeku dijagonale zastave. Visina grba na zastavi iznosi 1/2 širine zastave.

Članak 9.

Općina ima pečat. Pečat ima oblik kruga, a sadrži tekst: Bosna i Hercegovina – Federacija Bosne i Hercegovine – Hercegbosanska županija – Općina Livno, koji se ispisuje u koncentričnom krugu oko grba Općine, s tim da je tekst «Općina Livno» ispisan većim slovima, te naziv i sjedište organa. U središtu pečata je službeni grb Općine.

7.10.2. Privremena Statutarna odluka Grada Livno

Članak 1.

Ovom Statutarnom odlukom privremeno se, sukladno Zakonu o Gradu Livno, do donošenja Statuta Grada Livno utvrđuju temeljne odredbe organizacije: statusna obilježja/znakovlja, gradska tijela, mjerodavnosti, mjesna samouprava, pravno sljedništvo i druga pitanja od značaja za organizaciju i status grada.

¹⁵⁴ Službeni glasnik općine Livno, broj 5/08.

¹⁵⁵ Službeni glasnik Grada Livno, broj 2/18.

¹⁵⁶ Službeni glasnik općine Livno, broj 1/98.

¹⁵⁷ Službeni glasnik općine Livno, broj 5/04.

Članak 5.

Grad Livno ima svoj grb i zastavu i druge simbole o kojima posebnom odlukom odlučuje Gradsko vijeće. Grad preuzima grb, zastavu i druga obilježja/znakovlja Općine Livno do donošenja odluke iz stavka 1.

Članak 6.

Gradsko vijeće, gradonačelnik i gradske službe za upravu imaju svoj pečat.

Do izrade novih pečata akti gradskih tijela ovjeravat će se sadašnjim pečatom Općine Livno.

7.10.3. Odluka o grbu i zastavi Grada Livno

Članak 2.

Grbom i zastavom Grada Livno predstavlja se Grad Livno i cijela livanjska općina.

Članak 3.

Grb i zastava Grada Livno mogu se rabiti u obliku i opisu koji su utvrđeni ovom odlukom.

U grbu i na zastavi Grada Livno ne može se ništa mijenjati.

Članak 4.

Zabranjeno je javno isticati dotrajale, neuredne, poderane ili na drugi način oštećen grb ili zastava Grada Livno.

Članak 5.

Uporaba grba i zastava Grada Livno slobodna je u umjetničkom stvaralaštvu i u odgojno-nastavne svrhe.

Grb Grada Livno je u obliku poluokruglog štita. U srcu štita, na plavom polju (3/4 štita), prikazan je spomenik kralja Tomislava u Livnu, položen po središnjoj okomitoj osi grba. U desnom gornjem kutu štita je zlatna kruna (trobrijeg). U podnožju štita, na zelenom polju (1/4 štita) su tri modre poprečne valovite grede (niti) obrubljene bojom srebra. Grb je obrubljen zlatnom crtom.

Članak 7.

Grb Grada Livno rabi se:

1. Na zgradama u kojima su smještena općinska i gradska javna tijela, te u svečanim prostorijama tih zgrada;
2. Na posebice izrađenim pečatima i žigovima;
3. Na službenim aktima i sličnim aktima općinskih i gradskih tijela vlasti;
4. Na svečanim diplomama, plaketama i zahvalnicama;
5. U drugim prigodama utvrđenim općinskim i gradskim propisima;

Članak 8.

Izvornik grba Grada Livno čuva se u dokumentaciji Općinskog vijeća Livno i prema njemu se oblikuju grbovi.

Članak 9.

Zastava Grada Livno sastoji se od dvije boje: crvene i bijele.

Omjer širine i duljine zastave je 1:2. Podloga zastave je crvene boje. Duljinu i širinu zastave presijecaju po sredini vodoravno i okomito bijele grede. Širina grede iznosi 1/8 duljine zastave. Grb grada smješten je u sredini zastave. Središnja točka grba poklapa se s točkom u kojoj se sijeku dijagonalne zastave. Visina grba na zastavi iznosi 1/2 širine zastave.

Članak 10.

Zastava Grada Livno ističe se:

1. Stalno na zgradi Općinskog vijeća;
2. U dane blagdana;
3. U dane žalosti i za vrijeme trajanja žalosti na pola stijega;
4. U drugim prigodama utvrđenim posebni propisima.

Članak 11.

Zastava Grada Livno može se isticati:

1. Pri javnim skupovima (političkim, znanstvenim, kulturno-umjetničkim, športskim i drugim) sukladno pravilima i običajima održavanja takvih skupova;
2. U drugim prigodama, ako njezina uporaba nije u suprotnosti s ovom odlukom i drugim propisima;

7.10.4. Odluku o pečatu Općine

Članak 4.

Pečat ima oblik kruga, a sadrži tekst: Bosna i Hercegovina – Federacija Bosne i Hercegovine – Hercegbosanske županije - Općina Livno, koji se ispisuje u koncentričnom krugu oko grba Općine s tim da je tekst Općina Livno ispisan s većim slovima.

U središtu pečata je službeni grb Općine.

7.11. Grad Cazin

Službena obilježja/znakovlja Grada Cazin definirana su Statutarnom odlukom o organizaciji Grada Cazin sukladno Zakonu o Gradu Cazin¹⁵⁸, Odlukom o pečatu Grada Cazin i Statutom općine Cazin¹⁵⁹

Grb i zastava Grad Cazin

¹⁵⁸ Službene novine Grada Cazin, broj 1/17.

¹⁵⁹ Službene novine Grada Cazina, broj 13/10.

7.11.1. Statutarna odluka o organizaciji Grada Cazin

Članak 4.

(Pravno sljedništvo)

Grad Cazin je pravni sljednik Općine Cazin i preuzima nadležnosti, prava, obvezu i imovinu Općine Cazin.

Grad Cazin preuzima grb, zastavu, amblen i druga obilježja/znakovlja Općine Cazin

Članak 5.

(Pečat Grada)

Grad Cazin ima pečat.

Oblik, sadržaj, izrada pečata, čuvanje i uporaba pečata uređuje se posebnom odlukom koju donosi Gradsko vijeće.

7.11.2. Odluka o pečatu Grada Cazin

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Ovom Odlukom se prvenstveno regulira statusni značaj pečata Grada Cazin, zatim se utvrđuje pravo na posjedovanje i korištenje istog, određuje se njegov oblik, veličina i sadržaj te se uređuju izrada, uporaba i čuvanje kao i druga pitanja u svezi pečata Grada Cazin.

Članak 2.

(Statusni značaj pečata Grada Cazin)

(1) Pečat Grada Cazin je jedan od njegovih najbitnijih simbola i obilježja/znakovlja.

7.11.3. Statut Općine Cazin

Članak 9.

Grb Općine Cazin je u obliku štita.

U osnovi grba nalaze se pretežito tri boje: zelena, bijela i plava. Grb je uokviren zlatnožutim okvirom sa bijelom postavkom širine kao okvir.

U gornjem dijelu grba je silueta starog grada Cazin sa gradskom džamijom, a u produžetku dati su simboli starih gradova sa područja općine. Dvije uvijene plave vrpce na grbu simboliziraju rijeke Unu i Koranu. Ljiljan je simbol državnosti bosanske države kroz povijest i simbol nacionalnog određenja i izražava pripadnost bošnjačkom narodu.

Deset koncentrično raspoređenih zvijezda su preuzete sa državnih obilježja/znakovlja BiH, a sa ljiljanom u sredini odslikavaju pripadnost i lojalnost državnoj zajednici, također pripadnost i konstitutivnost u Federaciji BiH, ali daju i određenje ekonomsko-političkih nastojanja ulaska u europske integracije.

Grb Općine Cazin rabi se na zaglavlju akata sukladno Zakonu i odluci Općinskog vijeća.

Grb Općine Cazin, uključujući i njegovu stilizaciju, može se rabiti u nazivima i simbolima javnih ustanova i javnih poduzeća kojima je osnivač Općina, mjesne zajednice, kao i druge pravne osobe sukladno odluci Općinskog vijeća.

Zastava Općine Cazin je pravokutnog oblika sa tri vodoravno poredana polja s vrha na dolje: zelene, plave i bijele boje. Prevladava iznadpolovična širina zelene boje. Omjer širine i duljine zastave je 1:2.

Zastava Općine Cazin ističe se na zgradi Općine, prostorijama mjesnih zajednica te poslovnim zgradama pravnih osoba.

VIII ODLUKE USTAVNIH SUDOVA U BOSNI I HERCEGOVINI

U cilju sagledavanja stanja u svezi sa izgledom, uporabom i zaštitom državnih, odnosno službenih obilježja/znakovlja u Bosni i Hercegovini, njezinim entitetima, te Brčko distriktu Bosne i Hercegovine, za potrebe izrade Specijalnog izvješća, Ombudsmani Bosne i Hercegovine obratili su se Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine i Ustavnom sudu Republike Srpske¹⁶⁰. U tom cilju zatražene su informacije o broju i vrsti donesenih odluka iz ove oblasti.

8.1. Odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Ombudsmani Bosne i Hercegovine zaprimili su dana 06.10.2017. godine akt Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj P-958/17 od 05.10.2017. godine u kojem se ističe sljedeće:

"Ustavni sud Bosne i Hercegovine se u predmetu broj U-4/04 bavio ocjenom ustavnosti čl. 1. i 2. Zakona o grbu i zastavi Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine, br. 21/96 i 26/96), čl. 1., 2., 3. Ustavnog zakona o zastavi, grbu i himni Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 19/92) i čl. 2. i 3. Zakona o uporabi zastave, grba i himne (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 4/93). U ovom predmetu Ustavni sud Bosne i Hercegovine je meritorno odlučivao te su donijete dvije djelomične odluke, i to: U-4/04 od 31.03.2006. godine i U-4/04 od 18.11.2006. godine.

U predmetu broj U-28/13 radilo se o zahtjevu za ocjenu ustavnosti određenih odredbi kojima su regulirani izgledi grbova i/ili zastava administrativnih jedinica (općina i/ili kantona, odnosno županija) na području Federacije Bosne i Hercegovine: čl. 1 i 2 Amandmana na ustav Županije Posavske (Narodne novine Županije Posavske, broj 3/2000 od 12. travnja 2000. godine); članka 9. Statuta Općine Cazin (Službene novine Općine Cazin, broj 13/2010 od 31. prosinca 2010. godine); članka 9. Statuta Općine Ključ (Službeni glasnik Općine Ključ, broj 3/2010 od travnja 2010. godine); čl.10. i 11. Statuta Općine Velika Kladuša (Službeni glasnik Općine Velika Kladuša, broj 9/2007 od 25.12.2007. godine); članka 8. Statuta Općine Zenica (Službene novine Općine Zenica, broj 4/08); članka 9. Statuta Općine Posušje (Službeni glasnik Općine Posušje, broj 1/2008 od 28. siječnja 2008. godine); čl. 2. i 3. Odluke o grbu i zastavi Općine Bosanska Krupa (Službeni glasnik Općine Bosanska Krupa, broj 6/09 od 29. jula 2009. godine); članka 1. Odluke o usvajanju znaka Općine Čelić broj 01-101/95 od 28. listopada 1995. godine (Službeni glasnik Općine Čelić, broj 4/95); članka 2. Odluke o grbu Općine Breza (Službeni glasnik Općine Breza, broj 9/2001 od 31. prosinca 2001. godine); članka 2. Odluke o grbu i zastavi Općine Visoko (Službeni glasnik Općine Visoko, broj 2/2007 od 28. veljače 2008. godine); članka 3. Odluke o grbu i zastavi Općine Vogošća, broj 01-02-2387/02 od 24. rujna 2002. godine (Službene novine Kantona Sarajevo, broj 29/02 od 30. prosinca 2002. godine); članka 1. Odluke o usvajanju grba i zastave Općine Kupres (Službeni glasnik Općine Kupres, broj 1/2000 od 30. ožujka 2000. godine). U povodu ovog zahtjeva Ustavni sud Bosne i Hercegovine je 26.03.2015. godine donio odluku kojom je zahtjev odbacio kao nedopušten zbog nenadležnosti Ustavnog suda za odlučivanje.

---

¹⁶⁰ Aktima broj Ž-SA-05-94/17 od 25.09.2017. godine

8.1.1. Djelomična odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o meritumu u predmetu broj: U-4/04 od 31.03.2006. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj U 4/04, rješavajući zahtjev Sulejmana Tihića, predsjedavajućeg Predsjedništva Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva, na osnovu članka VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stav 2. alineja 2, članka 61. st. 1. i 2, članka 62. i članka 63. st. 2, 3. i 4. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj 60/05), donio je Djelomičnu odluku o meritumu kojom se djelomično usvaja zahtjev Sulejmana Tihića, predsjedavajućeg Predsjedništva Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva.

Sulejman Tihić, predsjedavajući Predsjedništva Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva), podnio je 12. travnja 2004. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti čl. 1. i 2. Zakona o grbu i zastavi Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije BiH, br. 21/96 i 26/96), čl. 1, 2. i 3. Ustavnog zakona o zastavi, grbu i himni Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 19/92), čl. 2. i 3. Zakona o uporabi zastave, grba i himne (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 4/93) i čl. 1. i 2. Zakona o slavama i svetkovinama (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 19/92). Podnositelj zahtjeva je 2. prosinca 2004. godine podnio dopunu zahtjeva.

U odluci Ustavnog suda Bosne i Hercegovine navodi se: "Utvrđuje se da čl. 1. i 2. Zakona o grbu i zastavi Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije BiH, br. 21/96 i 26/96) i čl. 2 i 3. Ustavnog zakona o zastavi, grbu i himni Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 19/92) nisu sukladni članku II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi sa čl. 1.1. i 2.a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije iz Aneksa I na Ustav Bosne i Hercegovine.

Utvrđuje se da članak 2. Zakona o uporabi zastave, grba i himne (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 4/93), u dijelu u kojem je propisano da se zastavom, grbom i himnom Republike Srpske "predstavlja državnost Republike Srpske", nije sukladno čl. I/1. i I/2. Ustava Bosne i Hercegovine i da članak 3. Zakona o uporabi zastave, grba i himne (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 4/93), u dijelu u kojem je propisano da se simboli Republike Srpske rabe "sukladno moralnim normama srpskog naroda", nije sukladno članku II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi sa čl.1.1. i 2.a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije iz Aneksa I na Ustav Bosne i Hercegovine.

Ukidaju se članak 2. Zakona o uporabi zastave, grba i himne (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 4/93), u dijelu u kojem je propisano da se zastavom, grbom i himnom Republike Srpske "predstavlja državnost Republike Srpske", i članak 3. Zakona o uporabi zastave, grba i himne (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 4/93), u dijelu u kojem je propisano da se simboli Republike Srpske rabe "sukladno moralnim normama srpskog naroda", sukladno članku 63. stavak 2. Pravila Ustavnog suda.

Ukinute odredbe prestaju važiti narednog dana od dana objavljivanja ove odluke u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine, sukladno članku 63. stavak 3. Pravila Ustavnog suda.

Nalaže se Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine, sukladno članku 63. stavak 4. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, da u roku od šest mjeseci od dana objave ove odluke u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine usuglasi čl. 1 i 2. Zakona o grbu i zastavi Federacije Bosne i Hercegovine sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

Nalaže se Narodnoj skupštini Republike Srpske, sukladno članku 63. stav 4. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, da u roku od šest mjeseci od dana objave ove odluke u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine usuglasi čl. 2 i 3. Ustavnog zakona o zastavi, grbu i himni Republike Srpske sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

Nalaže se Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine i Narodnoj skupštini Republike Srpske, sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, da u roku iz prethodnog stavka izvijeste Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine, Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine, Službenom glasniku Republike Srpske i u Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

8.1.2. Druga djelomična odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o dopustivosti i meritumu u predmetu broj: U-4/04 od 18.11. 2006. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj U 4/04, rješavajući zahtjev Sulejmana Tihica, u vrijeme podnošenja zahtjeva predsjedavajućeg Predsjedništva Bosne i Hercegovine, na osnovu članka VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 61. st. 1, 2. i 3. i čl. 62. i 63. stavak 4. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj 60/05), na sjednici održanoj 18.11. 2006. godine donio je Drugu djelomičnu odluku o dopustivosti i meritumu.

U odluci Ustavnog suda Bosne i Hercegovine navodi se: "Usvaja se zahtjev Sulejmana Tihica, u vrijeme podnošenja zahtjeva predsjedavajućeg Predsjedništva Bosne i Hercegovine, za ocjenu ustavnosti čl. 1 i 2. Zakona o slavama i svetkovinama (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 19/92). Utvrđuje se da čl. 1 i 2. Zakona o slavama i svetkovinama (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 19/92) nisu sukladni članku II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi sa čl. 1.1. i 2.a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije iz Aneksa I na Ustav Bosne i Hercegovine.

Nalaže se Narodnoj skupštini Republike Srpske, sukladno članku 63. stavak 4. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, da u roku od šest mjeseci od dana objave ove odluke u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine, čl. 1 i 2. Zakona o slavama i svetkovinama (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 19/92) usuglasi s Ustavom Bosne i Hercegovine. Nalaže se Narodnoj skupštini Republike Srpske, sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, da u roku iz prethodnog stava obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odbija se zahtjev Sulejmana Tihica, u vrijeme podnošenja zahtjeva predsjedavajućeg Predsjedništva Bosne i Hercegovine, za ocjenu ustavnosti članka 1. Ustavnog zakona o zastavi, grbu i himni Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 19/92). Utvrđuje se da je članak 1. Ustavnog zakona o zastavi, grbu i himni Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 19/92) sukladan članku II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi s čl. 1.1. i 2.a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije iz Aneksa I na Ustav Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine, Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine, Službenom glasniku Republike Srpske i Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

8.1.3. Odluka o dopustivosti Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u predmetu broj: U-28/13 od 26.03.2015. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu na sjednici održanoj 26. ožujka 2015. godine, u predmetu broj: U-28/13, rješavajući zahtjev trideset šest (36) izaslanika Narodne skupštine Republike Srpske, na osnovu članka VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 19. stavak (1) točka a) i članka 57. stavak (2) točka a) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Pročišćeni tekst (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, broj 94/14), donio je Odluku o dopustivosti kojom je zahtjev odbacio kao nedopušten zbog nenadležnosti Ustavnog suda za odlučivanje.

8.2. Odluke Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine

Ombudsmani Bosne i Hercegovine zaprimili su dana 19.10.2017. godine obavijest Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj S-102-1/17 od 16.10.2017. godine, kojim Ombudsmani Bosne i Hercegovine obavještava o brojevima i primjerima odluka koje se odnose na izgled, zaštitu i uporabu državnih, odnosno službenih obilježja/znakovlja, posebice u odnosu na konstitutivnost sva tri naroda u Bosni i Hercegovini.

Ovaj sud od svog utemeljenja do dana pisanja navedenog akta, donio je četiri (4) takve odluke:

1. Presuda u predmetu broj: U-11/97;
2. Presuda u predmetu broj: U-12/97;
3. Presuda u predmetu broj: U-7/98 i
4. Presuda u predmetu broj: U-14/98.

8.2.1. Presuda Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine u predmetu broj: U-11/97

Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine, na temelju članka IV. C. 10 (2) b) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine i čl. 13, 18, 28. i 29. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije BiH, broj 6/95), na sjednicama održanim 20. studenog 1997. i 19. veljače 1998. godine, donio je presudu kojom se:

"Utvrđuje se da odredbe čl. 4, 8, 9. i 78. Ustava Hercegbosanske županije (Narodne novine Hercegbosanske županije, broj 3/96), nisu sukladne Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine.

Utvrđuje se da je članak 11. Ustava Hercegbosanske županije sukladan Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine. Ova presuda objavit će se u Službenim novinama Federacije BiH, i u Narodnim novinama Hercegbosanske županije.

8.2.2. Presuda Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine u predmetu broj: U-12/97

Ustavni sud Federacije BiH, na temelju članka IV. C. 10 (2) b) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine i čl. 13, 18, 28. i 29. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije BiH, broj 6/95), nakon održane rasprave, na sjednici od 19. studenog 1997. i 20. veljače 1998. godine, donio je presudu kojom se:

"Utvrđuje se da odredbe čl. 8, 9, 10. i 30. Ustava županije Posavske (Službeno glasilo Županije Posavske, broj 1/96) nisu sukladne Ustavu Federacije BiH. Utvrđuje se da je članak 11. Ustava Županije Posavske sukladan Ustavu Federacije BiH. Ova presuda objavit će se u Službenim novinama Federacije BiH i u Službenom glasilu Županije Posavske".

8.2.3. Presuda Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine u predmetu broj: U-7/98

Ustavni sud Federacije BiH, temeljem članka IV. C. 10 (2) b) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine i čl. 13, 18, 28. i 29. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije BiH, broj 6/95), nakon održane rasprave, na sjednici od 7. srpnja 1998. godine, donio je presudu kojom:

"Utvrđuje se da čl. 8, 9, 10. i 30. Ustava Zapadnohercegovačkog kantona (Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke, broj 1/96), nisu sukladni Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine. Utvrđuje se da uporaba naziva "županija" u čl. 1-18, 21, 26, 27, 29, 30, 36, 38, 42, 43, 45, 47, 49, 57, 71, 73, 78, 82. i 84. Ustava Zapadnohercegovačkog kantona nije sukladna Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine. Utvrđuje se da je članak II. Ustava Zapadnohercegovačkog kantona sukladan Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine. Ova presuda objavit će se u Službenim novinama Federacije BiH i u Narodnim novinama Zapadnohercegovačkog kantona".

8.2.4. Presuda Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine u predmetu broj: U-14/98

Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine na temelju članka IV C. 10 (2) b) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine i čl. 13, 18, 28. i 29. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije BiH, broj 6/95), nakon održane rasprave na sjednici od 6. i 7. srpnja 1998. godine, donio je presudu kojom:

"Utvrđuje se da članak 4. stavak 1. Ustava Tuzlansko-podrinjskog kantona (Službene novine Tuzlansko-podrinjskog kantona, broj 7/97) i čl. 3 i 4. Zakona o utvrđivanju i uporabi grba i zastave Tuzlansko-podrinjskog kantona (Službene novine Tuzlansko-podrinjskog kantona, broj 4/96) nisu sukladni Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine. Ova presuda objavit će se u Službenim novinama Federacije BiH i u Službenim novinama Tuzlansko-podrinjskog kantona".

8.3. Odluke Ustavnog suda Republike Srpske

Ombudsmani Bosne i Hercegovine zaprimili su dana 12.10.2017. godine informaciju Ustavnog suda Republike Srpske broj: Su-295-1/17 od 11.10.2017. godine. Ustavni sud Republike Srpske obavještava Ombudsmane Bosne i Hercegovine da je donio devet (9) meritornih odluka o ustavnosti propisa kojima su bili normirani neki od simbola u Republici Srpskoj. Radi se o odlukama u predmetima br. U-45/03, U-32/10, U-36-1/10, U-36-4/10, U-36-5/10, U-36-12/10, UV-2/07, UV-4/07 i UV-3/08.

8.3.1. Odluka Ustavnog suda Republike Srpske u predmetu broj: U-45/03

Ustavni sud Republike Srpske, na osnovu članka 115. Ustava Republike Srpske i članka 61. toč. 1. i 2. Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske - pročišćeni tekst (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 54/05), na sjednici održanoj 31. siječnja 2006. godine, donio je odluku kojom se:

"Utvrđuje se da Odluka o simbolu opštine Prijedor, broj 01-022-16/03 od 8. travnja 2003. godine, (Službeni glasnik Opštine Prijedor, broj 3/03), u vrijeme važenja i članak 6. Statuta Opštine Prijedor (Službeni glasnik Opštine Prijedor, broj 5/05), koje je donijela Skupština opštine Prijedor, nisu u suglasnosti sa Ustavom i zakonom".

8.3.2. Odluka Ustavnog suda Republike Srpske u predmetu broj: U-32/10

Ustavni sud Republike Srpske, na osnovu članka 115. Ustava Republike Srpske, članka 37. stavak 1. točka a), članka 40. stavak 5, članka 60. stavak 1. točke a) i b) i članka 61. stavak 1. točka d) Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 104/11 i 92/12), na sjednici održanoj 20. veljače 2013. godine, donio je odluku kojom se:

"Utvrđuje se da članak 7. stavak 2. i članak 9. Statuta opštine Nevesinje (Službeni glasnik Opštine Nevesinje, br. 6/05 i 3/07) nisu u suglasnosti sa Ustavom. Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o proglašenju idejnog rješenja grba i zastave opštine Nevesinje broj 01-013-189/99 od 7. rujna 1999. godine (Službeni glasnik Opštine Nevesinje, br. 5/99 i 6/05)".

8.3.3. Rješenje Ustavnog suda Republike Srpske u predmetu broj: U-36-1/10

Ustavni sud Republike Srpske, na osnovu članka 115. Ustava Republike Srpske, čl. 37. stavak 1. točka d), čl. 40. stavak 5, čl. 57. točka a) i čl. 61. stavak 1. toč. b) i d) Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske, br. 104/11 i 92/12), na sjednici održanoj 25. ožujka 2015. godine, donio je rješenje kojim se:

"Obustavlja se postupak za ocjenjivanje ustavnosti i zakonitosti članka 7. stav 2. Statuta Opštine Gradiška (Službeni glasnik Opštine Gradiška, br. 8/05, 4/08, 1/09, 3/09, 2/12, 5/13 i 8/13 – pročišćeni tekst) i Odluke o određivanju blagdana opštine Gradiška (Službeni glasnik Opštine Gradiška, br. 2/06 i 7/09). Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za ocjenjivanje ustavnosti i zakonitosti Odluke o utvrđivanju simbola opštine Gradiška (Službeni glasnik Opštine Gradiška, broj 3/00)".

8.3.4. Rješenje Ustavnog suda Republike Srpske u predmetu broj: U-36-4/10

Ustavni sud Republike Srpske, na osnovu članka 115. Ustava Republike Srpske, čl. 37. stavak 1. točka d), čl. 40. stavak 5, čl. 57. točka a) i čl. 61. stavak 1. toč. b) i d) Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske, br. 104/11 i 92/12), na sjednici održanoj 9. travnja 2015. godine, donio je rješenje kojim se:

"Obustavlja se postupak za ocjenjivanje ustavnosti i zakonitosti članaka 6. i 9. Statuta Opštine Višegrad (Službeni glasnik Opštine Višegrad, br. 8/05, 10/06, 12/07, 5/08, 10/08 – pročišćeni tekst, 3/11, 5/12 i 14/13). Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za ocjenjivanje ustavnosti i zakonitosti Odluke o usvajanju grba Opštine Višegrad broj: 01-022-173/96 od 4. prosinca 1996. godine i Odluke o proglašenju Male Gospojine slavom Opštine Višegrad broj: 01/1-023-31/93 od 6. rujna 1993. godine, koje je donijela Skupština Opštine Višegrad".

8.3.5. Odluka Ustavnog suda Republike Srpske u predmetu broj: U-36-5/10

Ustavni sud Republike Srpske, na osnovu članka 115. Ustava Republike Srpske, članka 37. stavak 1. točka d), članka 40. stavak 5, članka 60. stavak 1. toč. a) i b) i članka 61. stavak 1. točka d) Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske, br. 104/11 i 92/12), na sjednici održanoj 29. svibnja 2013. godine, donio je odluku kojom se:

"Utvrđuje se da članak 5. stavak 4. i članak 7. Statuta Grada Istočno Sarajevo (Službene novine Grada Istočno Sarajevo, broj 20/05) nisu u suglasnosti sa Ustavom Republike Srpske i Zakonom o lokalnoj samoupravi (Službeni glasnik Republike Srpske, br. 101/04, 42/05 i 118/05). Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za ocjenjivanje ustavnosti i zakonitosti Odluke o grbu i zastavi Grada Srpsko Sarajevo (Službene novine Grada Srpsko Sarajevo, broj 5/99)".

8.3.6. Rješenje Ustavnog suda Republike Srpske u predmetu broj: U-36-12/10

Ustavni sud Republike Srpske, na osnovu članka 115. Ustava Republike Srpske, članka 37. stavak 1. točka d), članka 40. stavak 5, članka 57. točka a), i članka 61. stavak 1. toč. b) i d) Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske, br. 104/11 i 92/12), na sjednici održanoj 24. veljače 2015. godine, donio je rješenje kojim se:

"Obustavlja postupak za ocjenjivanje ustavnosti i zakonitosti članka 6. stavak 2. i članka 8. stavak 2. Statuta Opštine Lopare (Službeni glasnik Opštine Lopare, br. 4/05, 12/09, 3/13 i 1/14). Ne prihvata se inicijativa za pokretanje postupka za ocjenjivanje ustavnosti i zakonitosti Odluke o grbu i zastavi opštine i naseljenog mjesta Lopare (Službeni glasnik Opštine Lopare, broj 4/03)".

8.3.7. Odluka Ustavnog suda Republike Srpske u predmetu broj: U-2/07

Na osnovu Amandmana LXXXII točka b) st. 5. i 6. na Ustav Republike Srpske i članka 61. stavak 2. Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske - pročišćeni tekst (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 54/05), Vijeće za zaštitu vitalnog interesa Ustavnog suda Republike Srpske, na sjednici održanoj 14. lipnja 2007. godine, donijelo je odluku kojom se:

"Utvrđuje da Zakonom o amblemu Republike Srpske i Zakonom o dopunama Zakona o pečatima, koje je Narodna skupština Republike Srpske izglasovala na sjednici održanoj 23. travnja 2007. godine, nisu povrijeđeni vitalni nacionalni interesi konstitutivnog bošnjačkog naroda".

8.3.8. Odluka Ustavnog suda Republike Srpske u predmetu broj: UV-4/07

Na osnovu Amandmana LXXXII točka b) st. 5. i 6. na Ustav Republike Srpske i članka 61. stavak 2. Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske – pročišćeni tekst (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 54/05), Vijeće za zaštitu vitalnog interesa Ustavnog suda Republike Srpske, na sjednici održanoj 25. srpnja 2007. godine donijelo je sljedeću odluku:

"Ustavnim zakonom o izmjeni Ustavnog zakona o zastavi, grbu i himni Republike Srpske, koji se odnosi na himnu Republike Srpske, a koji je Narodna skupština Republike Srpske izglasovala na sjednici održanoj 31. svibnja i 1. lipnja 2007. godine, povrijeđen je vitalni nacionalni interes konstitutivnog bošnjačkog naroda".

8.3.9. Odluka Ustavnog suda Republike Srpske u predmetu broj: UV-3/08

Na osnovu Amandmana LXXXII točka b) stavak 5. i 6. na Ustav Republike Srpske i članka 61. stavak 2. Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske - pročišćeni tekst (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 54/05), Vijeće za zaštitu vitalnog interesa Ustavnog suda Republike Srpske, na sjednici održanoj 22. prosinca 2008. godine, donijelo je odluku kojom se:

"Utvrđuje da je člankom 1. Ustavnog zakona o dopuni Ustavnog zakona o zastavi, grbu i himni Republike Srpske, u dijelu koji se odnosi na grb Republike Srpske, a koji je Narodna skupština Republike Srpske izglasovala na sjednici održanoj 15, 16. i 17. srpnja 2008. godine, povrijeđen vitalni nacionalni interes konstitutivnog bošnjačkog naroda.

Utvrđuje se da člankom 1. Ustavnog zakona o dopuni Ustavnog zakona o zastavi, grbu i himni Republike Srpske, u dijelu koji se odnosi na himnu Republike Srpske, a koji je Narodna skupština Republike Srpske izglasovala na sjednici održanoj 15, 16. i 17. srpnja 2008. godine, nije povrijeđen vitalni nacionalni interes konstitutivnog bošnjačkog naroda".

IX ZAKLJUČNA STAJALIŠTA OMBUDSMANA BOSNE I HERCEGOVINE

Institucija Ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine uspostavljena je 1996. godine, sukladno s Aneksima IV i VI Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, kao neovisna institucija za promoviranje i zaštitu ljudskih prava. Prema članku 1. Zakona o ombudsmanu za ljudska prava BiH, Institucija ombudsmana je neovisna institucija, uspostavljena s ciljem promoviranja dobre uprave i vladavine prava i sloboda fizičkih i pravnih osoba kako je zajamčeno Ustavom BiH i međunarodnim sporazumima koji se nalaze u dodatku tog ustava. Institucija ombudsmana nadgleda aktivnosti institucija BiH, njezinih entiteta i Brčko distrikta BiH. Institucija postupa u okviru Ustava, zakona, drugih propisa i općih akata, kao i ratificiranih međunarodnih ugovora i općeprihvaćenih pravila i standarda međunarodnog prava.

Institucija Ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine je u 2016. godini, na Inicijativu Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine pristupila izradi Specijalnog izvješća o izgledu, uporabi i zaštiti državnih, odnosno službenih obilježja/znakovlja u Bosni i Hercegovini. Ombudsmani Bosne i Hercegovine su temeljem navedene inicijative, shodno odredbama Zakona o ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine donijeli Zaključak o izradi Specijalnog izvješća.

Bosna i Hercegovina je demokratska država koja funkcionira sukladno ustavima i zakonima, oslanjajući se na štovanje ljudskog dostojanstva, slobode i jednakosti. Ustav Bosne i Hercegovine je sastavni dio, odnosno Aneks IV Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Ustavom Bosne i Hercegovine zorno je definirano da će Bosna i Hercegovina i oba entiteta osigurati najviša razina međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda i da je uživanje prava i sloboda, predviđenih u Ustavu ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I Ustava, osigurano svim osobama u Bosni i Hercegovini, bez diskriminacije po bilo kojem osnovu, kao što je: spol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovno stanje, status po rođenju ili drugi status.

Analizirajući relevantno domaće zakonodavstvo, kao i donesene odluke ustavnih sudova u Bosni i Hercegovini glede državnih, odnosno službenih obilježja/znakovlja, Ombudsmani Bosne i Hercegovine konstatiraju sljedeće:

Ombudsmani Bosne i Hercegovine podsjećaju da je u Preambuli Ustava Bosne i Hercegovine navedeno:

"Oslanjajući se na štovanje ljudskog dostojanstva, slobode i jednakosti, predani miru, pravdi, toleranciji i pomirenju, uvjereni da demokratski organi vlasti i pravične procedure najbolje uspostavljaju miroljubive odnose unutar pluralističkog društva, u želji da promiču opće blagostanje i gospodarski razvitak kroz zaštitu privatne svojine i promicanje tržišnog gospodarstva, rukovođeni ciljevima i načelima Povelje Ujedinjenih naroda, opredijeljeni za suverenitet, teritorijalni integritet i političku neovisnost Bosne i Hercegovine sukladno međunarodnom pravu, odlučni da osiguraju puno štovanje međunarodnog humanitarnog prava, nadahnuti Univerzalnom Deklaracijom o ljudskim pravima, Međunarodnim paktovima o građanskim i političkim pravima, odnosno o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima, i Deklaracijom o pravima osoba koje pripadaju nacionalnim ili etničkim, vjerskim i jezičnim

manjinama, kao i drugim instrumentima ljudskih prava, Podsjećajući na Temeljna načela usuglašena u Ženevi 8. 9. 1995. godine i u Njujorku 26. 9. 1995. godine, Bošnjaci, Hrvati i Srbi, kao konstitutivni narodi (u zajednici s ostalima), i građani Bosne i Hercegovine ovim utvrđuju Ustav Bosne i Hercegovine..."

U prilog prednjem je i Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u predmetu broj U-5/98 III od 01.07.2000. godine¹⁶¹ u kojoj je konstatirano: "Označavanje u Preambuli Ustava BiH Bošnjaka, Hrvata i Srba kao konstitutivnih, mora se shvatati kao jedno natkrovljujuće načelo Ustava BiH kojim se entiteti moraju u potpunosti povinovati članku III/3(b) Ustava BiH".

Odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U-4/04 od 31. ožujka 2006. godine utvrđeno je da čl. 1. i 2. Zakona o grbu i zastavi Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije BiH, br. 21/96 i 26/96) nisu sukladni članku II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi sa čl. 1.1. i 2. a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije iz Aneksa I na Ustav Bosne i Hercegovine i naloženo je Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine, sukladno članku 63. stav 4. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, da u roku od šest mjeseci od dana objave ove odluke u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine usuglase čl. 1 i 2. Zakona o grbu i zastavi Federacije Bosne i Hercegovine sa Ustavom Bosne i Hercegovine. Federacija Bosne i Hercegovine nije postupila po odluci Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U-4/04 od 31. ožujka 2006. godine utvrđeno je da čl. 2. i 3. Ustavnog zakona o zastavi, grbu i himni Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 19/92) nisu sukladni članku II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi s čl. 1.1. i 2.a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije iz Aneksa I na Ustav Bosne i Hercegovine. Istom odlukom Ustavnog suda utvrđeno je da je članak 2. Zakona o uporabi zastave, grba i himne (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 4/93), u dijelu "u kojem je propisano da se zastavom, grbom i himnom Republike Srpske predstavlja državnost Republike Srpske", nije sukladan čl. I/1. i I/2. Ustava Bosne i Hercegovine i da članak 3. Zakona o uporabi zastave, grba i himne (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 4/93), u dijelu u kojem je propisano da se simboli Republike Srpske rabe "sukladno moralnim normama srpskog naroda", nije sukladan članku II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi s čl.1.1. i 2.a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije iz Aneksa I na Ustav Bosne i Hercegovine. Također, ukinut je članak 2. Zakona o uporabi zastave, grba i himne (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 4/93), u dijelu u kojem je propisano da se zastavom, grbom i himnom Republike Srpske "predstavlja državnost Republike Srpske", i članak 3. Zakona o uporabi zastave, grba i himne (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 4/93), u dijelu u kojem je propisano da se simboli Republike Srpske rabe "sukladno moralnim normama srpskog naroda". Navedenom odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine naloženo je Narodnoj skupštini Republike Srpske, sukladno članku 63. stavak 4. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, da u roku od šest mjeseci od dana objave ove odluke u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" usuglasi čl. 2. i 3. Ustavnog zakona o zastavi, grbu i himni Republike Srpske sa Ustavom Bosne i Hercegovine. Ombudsmani Bosne i Hercegovine konstatiraju da je Narodna skupština Republike Srpske postupajući po Odluci Ustavnog suda

---

¹⁶¹ Objavljena u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine, broj 23/2000

Bosne i Hercegovine 2007. godine donijela Zakon o Amblemu Republike Srpske kojim se u članku 3. propisuje da se Emblem Republike Srpske može koristiti umjesto grba Republike Srpske, sukladno odredbama Zakona o uporabi zastave, grba i himne Republike Srpske. S druge strane, himna Republike Srpske određena je 2008. godine Ustavnim zakonom o dopuni Ustavnog zakona o zastavi, grbu i himni Republike Srpske.

Ustavni sud Federacije BiH u predmetu broj U-12/97 od 19. studenog 1997. i 20. veljače 1998. godine donio je presudu kojom je utvrđeno da odredbe čl. 8, 9, 10. i 30. Ustava županije Posavske (Službeno glasilo županije Posavske, broj 1/96) nisu sukladni Ustavu Federacije BiH. Nakon donošenja odluke Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovina, Posavski kanton je dana 12.04.2000. godine donio Amandman na Ustav Županije Posavske koji se tiče grba i zastave. Ustavom Posavskog kantona¹⁶² određeno je da su, Hrvati i Bošnjaci, kao konstitutivni narod u Federaciji, zajedno sa ostalim građanima Kantona ostvaruju svoja suverena prava u Federaciji i Kantonu, sukladno Ustavu Federacije i ovom Ustavu. Ustav Posavskog kantona i dalje sadrži odredbu koja zorno ukazuju da je i dalje prevladavajuće etničko načelo u korist dva konstitutivna naroda, Hrvata i Bošnjaka.

Odlukom Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj U-14/98 od 6. i 7. srpnja 1998. godine utvrđeno je da članak 4. stavak 1. Ustava Tuzlansko-podrinjskog kantona (Službene novine Tuzlansko-podrinjskog kantona, broj 7/97) i čl. 3. i 4. Zakona o utvrđivanju i uporabi grba i zastave Tuzlansko-podrinjskog kantona (Službene novine Tuzlansko-podrinjskog kantona, broj 4/96) nisu sukladni Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine. Nakon odluke Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine kojom je utvrđeno da članak 4. stavak 1. Ustava Tuzlansko-podrinjskog kantona (Službene novine Tuzlansko-podrinjskog kantona, broj 7/97) nije sukladan Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine, Tuzlanski kanton je donio amandmane na svoj Ustav¹⁶³. Iz važećeg zakonodavstva proizlazi da su nakon odluke Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine doneseni Zakon o grbu i zastavi Tuzlanskog kantona i Zakon o uporabi grba i zastave Tuzlanskog kantona. Ustavom Tuzlanskog kantona¹⁶⁴, Bošnjaci, Hrvati i Srbi kao konstitutivni narodi, zajedno s ostalima i građani Tuzlanskog kantona, ostvaruju svoja suverena prava u državi Bosni i Hercegovini, Federaciji Bosne i Hercegovine i Tuzlanskom kantonu, sukladno Ustavu Bosne i Hercegovine i njegovim aneksima, Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine i njegovom Aneksom i ovom Ustavu.

Ustav Hercegovačko-neretvanskog kantona u članku 1 navodi "Bošnjaci i Hrvati, kao konstitutivni narodi, zajedno sa ostalima ostvarujući svoja suverena prava uspostavljaju Hercegovačko-neretvanski kanton (u daljnjem tekstu: Kanton)." Ustav Hercegovačko-neretvanskog kantona i dalje sadrži odredbu, koja zorno ukazuju da je i dalje prevladavajuće etničko načelo u korist dva konstitutivna naroda, Hrvata i Bošnjaka.

Odlukom Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, u predmetu broj: U-7/98 od 07. srpnja 1998. godine utvrđeno je da čl. 8, 9, 10. i 30. Ustava Zapadnohercegovačkog kantona (Narodne novine Županije Zapadnohercegovačke, broj 1/96), nisu sukladni s Ustavom Federacije Bosne i

---

¹⁶² Članak 2. Ustava Posavskog kantona.

¹⁶³ Ustav Tuzlanskog kantona, Službene novine Tuzlanskog kantona, br. 7/97 i 3/99, 13/99, 10/00, 14/02, 6/04 i 10/04.

¹⁶⁴ Članak 1 Ustava Tuzlanskog kantona.

Hercegovine. Također, istom Odlukom utvrđuje se da uporaba naziva "županija" u čl. 1-18, 21, 26, 27, 29, 30, 36, 38, 42, 43, 45, 47, 49, 57, 71, 73, 78, 82. i 84. Ustava Zapadnohercegovačkog kantona nije sukladna s Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine. I na kraju, ovom Odlukom se utvrđuje da članak II Ustava Zapadnohercegovačkog kantona nije sukladan Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine (u članku II navodi se da Hrvati i Bošnjaci kao konstitutivni narodi u Federaciji zajedno s ostalima i građani Županije ostvaruju svoja suverena prava sukladno Ustavu Federacije i ovom Ustavu). Ustav Zapadnohercegovačkog kantona i dalje sadrži odredbu, koja zorno ukazuju da je i dalje prevladavajuće etničko načelo u korist dva konstitutivna naroda, Hrvata i Bošnjaka. Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine nije ispoštovana.

Odlukom Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, u predmetu broj: U-11/97 od 20. studenog 1997. godine i 19. veljače 1998. godine utvrđeno je da odredbe članka 4., 8., 9. i 78. Ustava Hercegbosanske županije (Narodne novine Hercegbosanske županije, broj 3/96) nisu sukladni Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine. Temeljem članka 75. stavak 3. Ustava Kantona 10 (Narodne novine Hercegbosanske županije, br. 3/96 pročišćen tekst i 9/00) i članka 98. Poslovnika Skupštine Kantona 10 (Narodne novine Hercegbosanske županije, br. 8/03, 14/03, 1/04 i 6/05), Skupština Kantona 10 na sjednici održanoj dana 11. 10. 2005. godine donijela je Amandmane od V do X na Ustav Kantona 10. Amandmanom broj V Ustava Kantona 10 mijenja se članak 2. koji glasi: "Hrvati, Srbi i Bošnjaci kao konstitutivni narodi u Federaciji, zajedno s ostalima i građani Županije ostvaruju svoja suverena prava u Federaciji sukladno Ustavu Federacije i ovom Ustavom". Odluka Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine glede imena i službenih obilježja/znakovlja (simbola) nije ispoštovana.

Odlukom Ustavnog suda Republike Srpske broj U-45/03 od 31. siječnja 2006. godine utvrđeno je da Odluka o simbolu opštine Prijedor, broj 01-022-16/03 od 8. travnja 2003. godine (Službeni glasnik Opštine Prijedor, broj 3/03), u vrijeme važenja i članak 6. Statuta Opštine Prijedor (Službeni glasnik Opštine Prijedor, broj 5/05), koje je donijela Skupština opštine Prijedor, nisu u suglasnosti sa Ustavom i zakonom. Nakon donošenja Odluke Ustavnog suda Republike Srpske, Skupština Grada Prijedor je dana 22.11.2017. godine donijela novi Statut Grada Prijedora kojim je utvrđen novi izgled simbola Grada Prijedor.

Odlukom Ustavnog suda Republike Srpske broj U-36-5/10 od 29. svibnja 2013. godine utvrđeno je da članak 5. stavak 4. i članak 7. Statuta Grada Istočno Sarajevo (Službene novine Grada Istočno Sarajevo, broj 20/05) nisu u suglasnosti sa Ustavom Republike Srpske i Zakonom o lokalnoj samoupravi (Službeni glasnik Republike Srpske, br. 101/04, 42/05 i 118/05). Nakon donošenja Odluke Ustavnog suda Republike Srpske, Skupština Grada Istočno Sarajevo je dana 17.07.2017. godine donijela novi Statut Grada Istočno Sarajevo kojim je utvrđen novi izgled simbola Grada Istočno Sarajevo.

Odlukom Ustavnog suda Republike Srpske broj U-30/10 od 20.02.2013. godine utvrđeno je da članak 6. st. 2. i 3. Statuta Grada Banja Luka (Službeni glasnik Grada Banja Luka, br. 25/05 i 30/07), a koji se odnosi na Grb Grada, nisu u suglasnosti sa Ustavom Republike Srpske i Zakonom o lokalnoj samoupravi (Službeni glasnik Republike Srpske, br. 101/04, 42/05 i 118/05). Nakon donošenja Odluke Ustavnog suda Republike Srpske, Skupština Grada Banja Luka je dana, 20.07. i 21.07.2017. godine donijela Statutarnu odluku o utvrđivanju simbola Grada Banja Luka kojom je utvrđen novi izgled Grba Grada Banja Luka.

Ombudsmani napominju da prigodom izrade ovog Specijalnog izvješća, zbog ograničenih ljudskih i finansijskih resursa, nisu bili u mogućnosti da istraže da li su i na koji način sva nadležna zakonodavna tijela, na svim razinama vlasti, donosili odluke u svezi sa službenim obilježjima, posebice da li su konstitutivni narodi u Bosni i Hercegovini bili uključeni u postupke donošenja ovih odluka, te da li se vodilo računa o njihovim pravima i interesima. Međutim, prigodom izrade ovog Specijalnog izvješća, Ombudsmani su imali u vidu međunarodne standarde, postojeće pozitivno zakonodavstvo i odluke ustavnih sudova u Bosni i Hercegovini.

S obzirom na sve naprijed navedeno, a sukladno članku 32. Zakona o Ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, Ombudsmani Bosne i Hercegovine daju sljedeću:

X PREPORUKA OMBUDSMANA

**Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine,
Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine,
Narodnoj skupštini Republike Srpske,
Skupštini Brčko distrikta Bosne i Hercegovine,
Skupštinama kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine
Skupštinama gradova u Republici Srpskoj
Skupštinama gradova i općina u kojima su sjedišta kantona u
Federaciji Bosne i Hercegovine**

Pozivaju se sva zakonodavna tijela u Bosni i Hercegovini da sukladno međunarodnim standardima i domaćem zakonodavstvu, a prije svega vođena načelima Povelje Ujedinjenih naroda, Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima i Općim okvirnim sporazumom o miru u Bosni i Hercegovini, kao i njegovim aneksima prigodom kreiranja i usvajanja državnih, odnosno službenih obilježja/znakovlja obezbijede punu nacionalnu ravnopravnost, demokratske odnose i najviše standarde ljudskih prava i sloboda konstitutivnih naroda, ostalih i svih građana Bosne i Hercegovine.

Ombudsmani Bosne i Hercegovine

Nives Jukić

Prof. dr. Ljubinko Mitrović

Dr. Jasminka Džumhur